

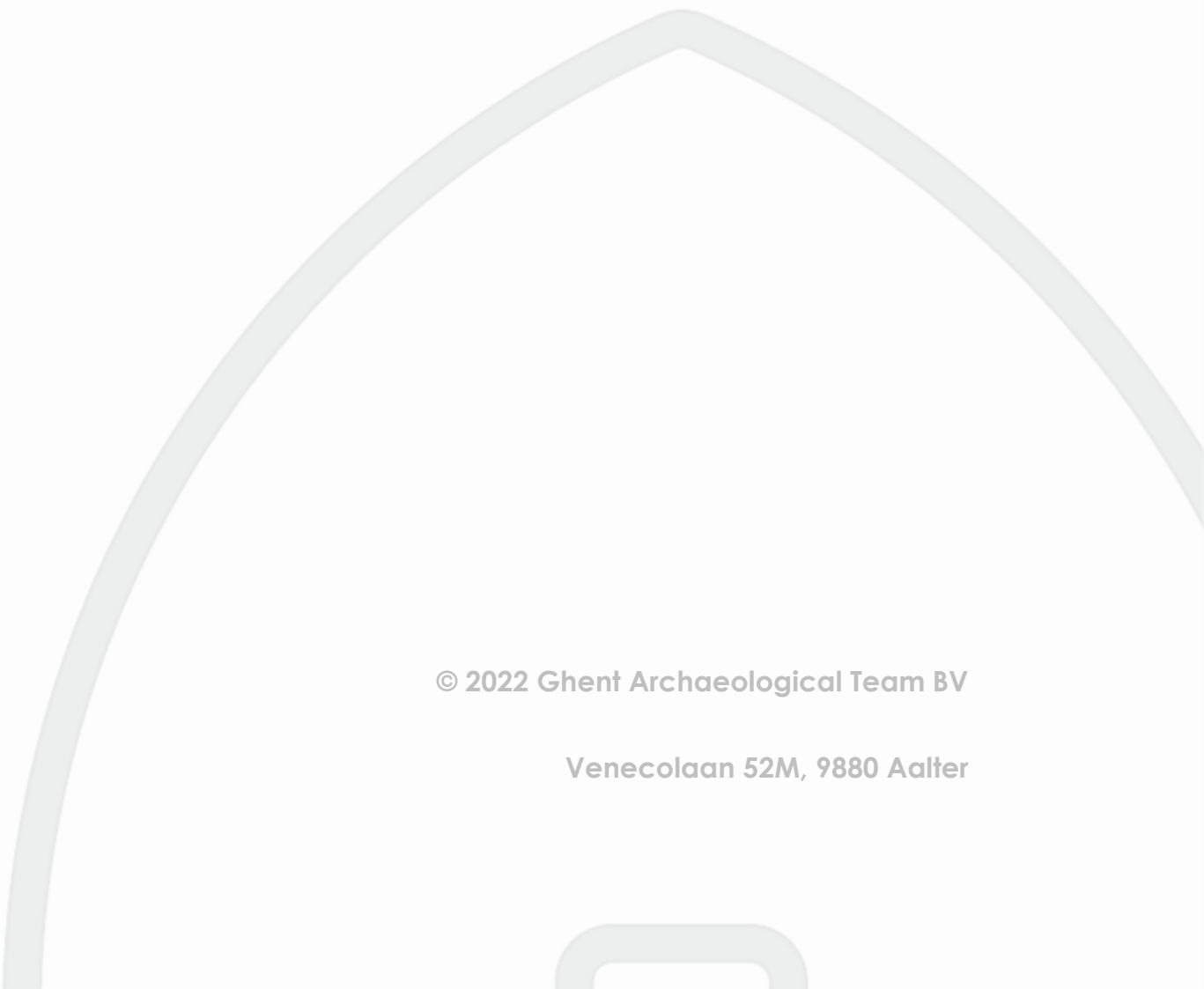
INGELMUNSTER

Kanaalpark

VERSLAG VAN RESULTATEN

BUREAUONDERZOEK

2022C347

© 2022 Ghent Archaeological Team BV

Venecolaan 52M, 9880 Aalter

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. BUREAUSTUDIE	3
1.1. Beschrijvend gedeelte	3
1.1.1. Administratieve gegevens	3
1.1.2. Beschrijving van de actuele toestand van het projectgebied	7
1.1.3. Geplande bodemingrepen in het kader van de vergunningsaanvraag	30
1.1.4. Criteria voor de noodzaak van een archeologisch vooronderzoek	53
1.1.5. Archeologische voorkennis van het projectgebied	55
1.1.6. Doel- en vraagstellingen	59
1.1.7. Randvoorwaarden	59
1.1.8. Werkwijze	59
1.2. Assessmentrapport	63
1.2.1. Landschappelijke situering	64
1.2.2. Historisch-cartografische situering	79
1.2.3. Archeologische situering	84
1.2.4. Conclusie: interpretatie van het projectgebied	86
1.3. Archeologische verwachting o.b.v. de bureaustudie	86
1.3.1. Verwachting omtrent aanwezigheid en aard van ‘archeologisch erfgoed’	86
1.3.2. Zones waar geen archeologisch erfgoed aanwezig is of verwacht wordt	87
1.3.3. Zones waar archeologisch erfgoed aanwezig is of verwacht wordt	87
BIBLIOGRAFIE	88
BIJLAGE 1: LIJST VAN FIGUREN	89

INLEIDING

Deze archeologienota kadert in de aanvraag van een omgevingsvergunning voor een reeks **onthardingswerken** ter hoogte van de noordelijke oever van het Kanaal Roeselare-Leie in Ingelmunster (provincie West-Vlaanderen). De geplande ingrepen in het kader van deze aanvraag overschrijden de criteria die het *Agentschap Onroerend Erfgoed* (AOE) van de Vlaamse Overheid opstelde met betrekking tot de omgang met 'archeologisch erfgoed' in Vlaanderen¹. Volgens de actuele regelgeving² is een archeologisch vooronderzoek vereist, in overeenstemming met de bepalingen uit de *Code van Goede Praktijk* (CGP, versie 4.0)³. GATE werd aangesteld om dit onderzoek uit te voeren en een archeologienota op te maken.

Idealiter vormt de archeologienota, na aktename door een bevoegde instantie, het eindproduct van het traject van archeologisch vooronderzoek, tenzij gekozen wordt voor een vooronderzoek in uitgesteld traject, dat vervolgens resulteert in (tenminste) een aanvullende nota. De doelstellingen ervan zijn een overzicht te bieden van de uitgevoerde onderzoekshandelingen binnen dit traject en de daaruit voortvloeiende resultaten en op basis hiervan een onderbouwde inschatting te geven van de waarde van aangetroffen archeologische resten, inclusief een wijze voor de omgang daarmee.

De archeologienota is opgebouwd uit twee delen: een 'Verslag van Resultaten' (VvR) en een 'Programma van Maatregelen' (PvM). Het VvR, dat in onderhavige tekst uit de doeken wordt gedaan, beschrijft het uitgevoerde vooronderzoek en biedt inzicht in de uitvoeringswijze en resultaten van het onderzoek en in het wetenschappelijk potentieel en de betekenis van de archeologische waarden. Het vormt de basis voor het PvM dat in een afzonderlijk deel van de archeologienota verder wordt toegelicht, en waarin een gemotiveerd advies wordt verleend over het al dan niet moeten nemen van maatregelen voor de omgang met de archeologische resten bij de geplande bodemingrepen.

¹ Een bodemingreep wordt hierbij door AOE gedefinieerd als "elke wijziging van de eigenschappen van de ondergrond door verwijdering of toevoeging van materie, verhoging of verlaging van de grondwater-tafel, of samendrukken van de materialen waaruit de ondergrond bestaat" (CGP v4.0, zie ook <https://monitor.onroerenderfgoed.be/glossarium.html>).

² Met name het Onroerenderfgoeddecreet d.d. 12/07/2013, aangepast d.d. 13/07/2018 naar aanleiding van een ex-post evaluatie, zie <https://codex.vlaanderen.be/PrintDocument.ashx?id=1023317&datum=&geannoteerd=true&print=false> en <https://codex.vlaanderen.be/PrintDocument.ashx?id=1029666&datum=&geannoteerd=true&print=false>

³ Voluit: *Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren*, zie https://www.onroerenderfgoed.be/sites/default/files/2019-03/CGP_V4_geen_TC_20190322.pdf.

1. BUREAUSTUDIE

1.1. Beschrijvend gedeelte

1.1.1. *Administratieve gegevens*

PROJECTCODE **2022C347**

LOCATIEGEGEVENS	PROVINCIE(S)	West-Vlaanderen
	GEMEENTE(S)	Ingelmunster
	ADRES(SEN)	Kanaalpark
	TOPONIEM(EN)	n/a

KADASTRALE GEGEVENS	GEMEENTE(S)	Ingelmunster
	AFDELING(EN)	Ingelmunster
	SECTIE(S)	D
	PERCEELSNUMMER(S)	240x² ; 241w³; openbaar domein
	SECTIE(S)	C
	PERCEELSNUMMER(S)	240x² ; 241w³; openbaar domein

BOUNDING BOX	X1	71281,8	X2	73114,0
	Y1	178775,7	Y2	179219,6

ERKEND ARCHEOLOOG [GATE \(OE/ERK/Archeoloog/2015/00073\)](#)

BETROKKEN ACTOREN [Gunther Noens \(archeoloog\)](#)
[Pieter Laloo \(erkend archeoloog\)](#)

EXTERNE ADVISERING [n/a](#)

LEGENDE

2022C347_projectgebied

Figuur 1: Het projectgebied ten opzichte van de GRB-basiskaart (bron: Geopunt).

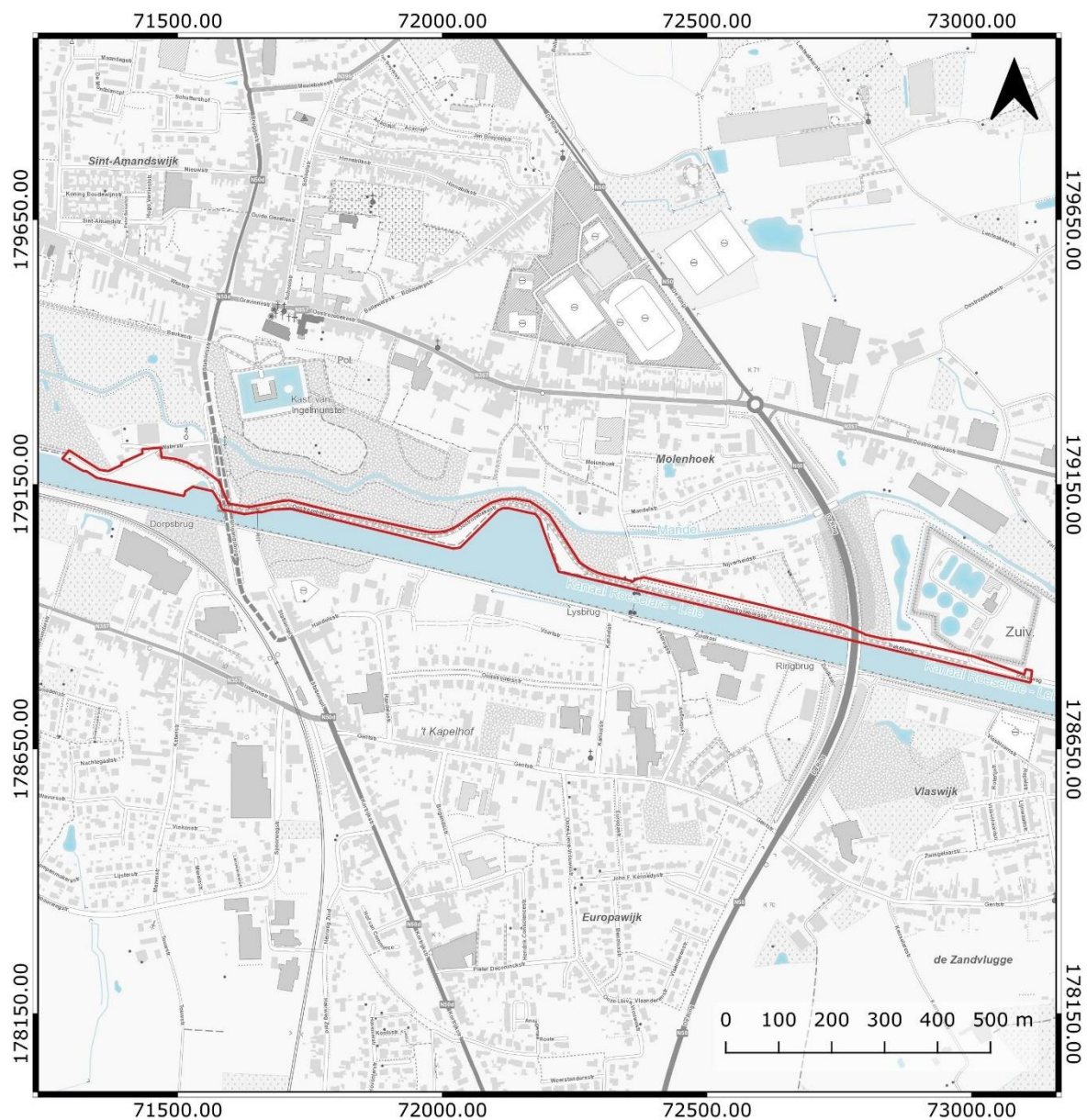

LEGENDE

2022C347_projectgebied

Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, 2021

Figuur 2: Het projectgebied ten opzichte van de meest recente orthofoto (bron: Geopunt).

LEGENDE

2022C347_projectgebied

Figuur 3: Het projectgebied ten opzichte van de topografische kaart (bron: NGI / Cartoweb).

1.1.2. Beschrijving van de actuele toestand van het projectgebied

Het lange, smalle **projectgebied** heeft een lengte van ca. 2km en een breedte die varieert tussen ca. 12 en (uitzonderlijk) ca. 80m ter hoogte van de Valorasite. Het heeft een omvang van 4,8ha en ligt direct langsheen de noordelijke oever van het kanaal Roeselare-Leie, tussen de Waterstraat ter hoogte van de Valorasite in het westen (ten westen van de Brigandsbrug⁴) tot zo'n 330m ten oosten van de Ringbrug, d.w.z. tot aan de waterzuivering, in het oosten.

Een verantwoordingsnota (Bossaert 2022) geeft een schets van de huidige toestand van het projectgebied, die we zelf aanvullen o.b.v. eigen kaartwaarnemingen. De **Valorasite** is op dit moment **volledig verhard in asfalt en beton**. Ten oosten ervan staan enkele bomen. Er zijn waterproblemen aan de kleine zwaaiom net ten oosten ervan. Het 4m brede **jaagpad** langs het kanaal (op de topografische kaart aangeduid als Oostrozebekestraat) is er **verhard met asfalt** en wordt aan de noordzijde geflankeerd door een bomenrij en bebossing richting het centrum Ingelmunster. Topografische kaarten uit de eerste helft van de 20^e eeuw (1904, 1939) bewijzen dat **het kanaal voorheen een andere loop** had op die plaats en zich uitstreckte **in wat nu de verharde Valorasite is**; de kleine zwaaiom is een restant hiervan. Ergens tussen 1939 en 1969 is de loop rechtgetrokken en de oude loop gedempt, zoals de topografische kaarten uit die periode aangeven.

De **grote zwaaiom** ligt centraal in het projectgebied. Ze werd in de jaren 1970 gegraven, nadat de kanaalloop aan de Valorasite was rechtgetrokken en rond hetzelfde moment dat het **kanaal aanzienlijk** wordt **verbreed**, zoals blijkt uit twee orthofoto's (1969-1979 en 1971) en twee topografische kaarten (1969, 1981) uit die periode. Het is een verbreding waarlangs een groenstrook ligt die extensief beheerd en geflankeerd wordt door het asfaltverharde jaagpad dat ook hier 4 m breed is en geflankeerd wordt door een rij van bomen. **Voorheen stroomde de Mandel ter hoogte van de zwaaiom**, daar waar ze nu een meer noordelijke loop kent, zoals bovenvermelde kaarten weergeven.

Ten oosten van de zwaaiom is het jaagpad ca. 6m breed en bestaat het uit een moeilijk toegankelijke grove steenslag. Op die plaats wordt de weg geflankeerd door een struweel van inheems bosgoed met een bomenrij bestaande uit lindes. Dit bosgoed is aangeplant op een talud die overgaat in een gracht met een bufferzone van gras tussen jaagpad en naburige percelen.

⁴ Voor de recente aanleg van deze brug, zie:

- <https://www.seineschelde.be/vaarweg/kanaal-roeselare-leie>
- <https://www.seineschelde.be/locatie/ingelmunster>
- https://www.seineschelde.be/sites/default/files/publication/ingelmunster_nieuwe_brigandsbrug.pdf

Het projectgebied is dus **een lang, smal en (momenteel) nagenoeg volledig verhard gebied direct langsheen het kanaal dat in de tweede helft van de 19^e eeuw werd gegraven (1862-1872)⁵ en vervolgens doorheen het derde kwart van de 20^e eeuw ingrijpend werd aangepast (d.w.z. verandering van haar loop + verbreding + aanleg van een zwaaiikom)**. In verschillende delen van het projectgebied zijn ondergrondse rioleringen en andere nutsvoorzieningen aanwezig.

Onderstaande **beelden**, verkregen van de initiatiefnemer, geven een idee van de actuele toestand van het projectgebied. Vervolgens geven we bovenvermelde topografische kaarten (1904, 1939, 1969, 1981) en orthofoto's (1971, 1969-1979) weer waarin de **drastische wijzigingen in het derde kwart van de 20^e eeuw** duidelijk naar voor komen. De talrijke orthofoto's sinds halfweg de jaren 1990 tonen sindsdien nauwelijks nog veranderingen in het gebied, met uitzondering van de heraanleg van de nieuwe Brigandbrug ten oosten van de Valorasite, zoals zichtbaar op de foto's tussen 2017 en 2020 die ook in onderstaande figuren zijn opgenomen. Tot slot nemen we hier ook de plannen met de locatie van de bestaande rioleringen en andere nutsvoorziening op die we van de initiatiefnemer kregen.

Figuur 4 (onder): Sfeeropnames van de actuele toestand van het projectgebied (bron: initiatiefnemer).

⁵ maar het komt nog niet voor op de topografische kaart uit 1873.

LEGENDE

PROJECTGEBIED

2022C347_projectgebied

Figuur 5: Het projectgebied ten opzichte van de topografische kaart uit 1873 (bron: NGI / Cartesius / Geopunt). Het kanaal is nog niet aanwezig.

LEGENDE

PROJECTGEBIED

2022C347_projectgebied

Figuur 6: Het projectgebied ten opzichte van de topografische kaart uit 1904 (bron: NGI / Cartesius / Geopunt). Het kanaal is gegraven en loopt door de huidige Valorasite. De Grote zwaikom is er nog niet.

LEGENDE

PROJECTGEBIED

2022C347_projectgebied

Figuur 7: Het projectgebied ten opzichte van de topografische kaart uit 1939 (bron: NGI / Cartesius / Geopunt). In het projectgebied zijn nauwelijks veranderingen ten opzichte van de situatie in 1904.

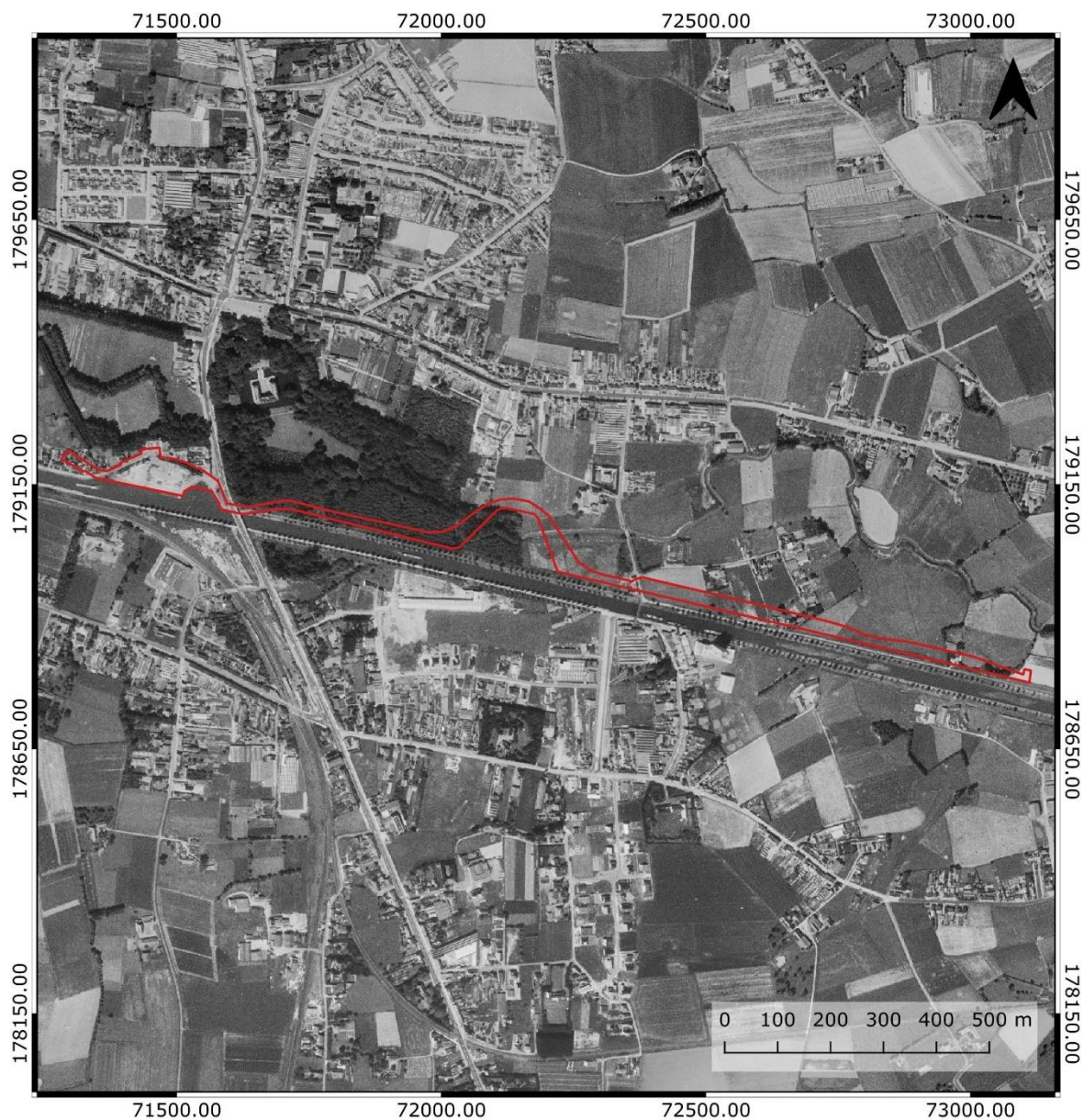

LEGENDE

PROJECTGEBIED

2022C347_projectgebied

Figuur 8: Het projectgebied ten opzichte van de topografische kaart uit 1969 (bron: NGI / Cartesius / Geopunt). Het kanaal is rechtgetrokken ter hoogte van de Valorasite die aldus gedempt is en waardoor de kleine draaikom ontstaat.

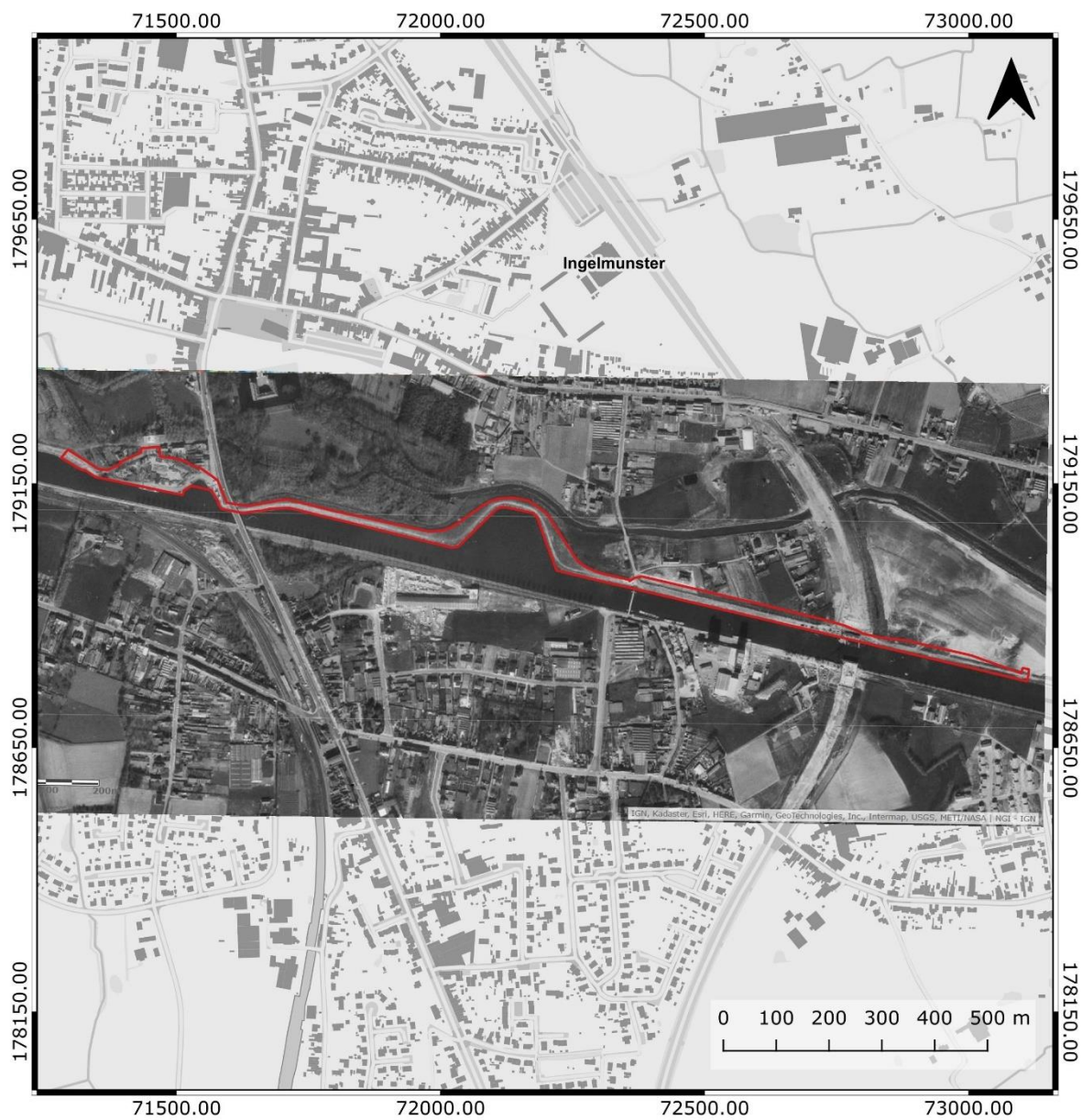
LEGENDE

PROJECTGEBIED

2022C347_projectgebied

Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, panchromatisch, 1971

*Figuur 9: Het projectgebied ten opzichte van een orthofoto uit 1971 (bron: NGI / Cartesius / Geopunt).
De foto geeft de situatie van op de topografische kaart uit 1969 weer*

LEGENDE

PROJECTGEBIED

2022C347_projectgebied

Figuur 10: Het projectgebied ten opzichte van orthofoto uit 1969-1979 (bron: NGI / Cartesius / Geopunt). Vergelijking met de vorige figuur toont aan dat deze foto dateert van na 1971. De grote zwaaiikom is

aangelegd en het kanaal is sterk verbreed. Ook de Ring is aangelegd en doorsnijdt het projectgebied. De loop van de Mandel is drastisch gewijzigd.

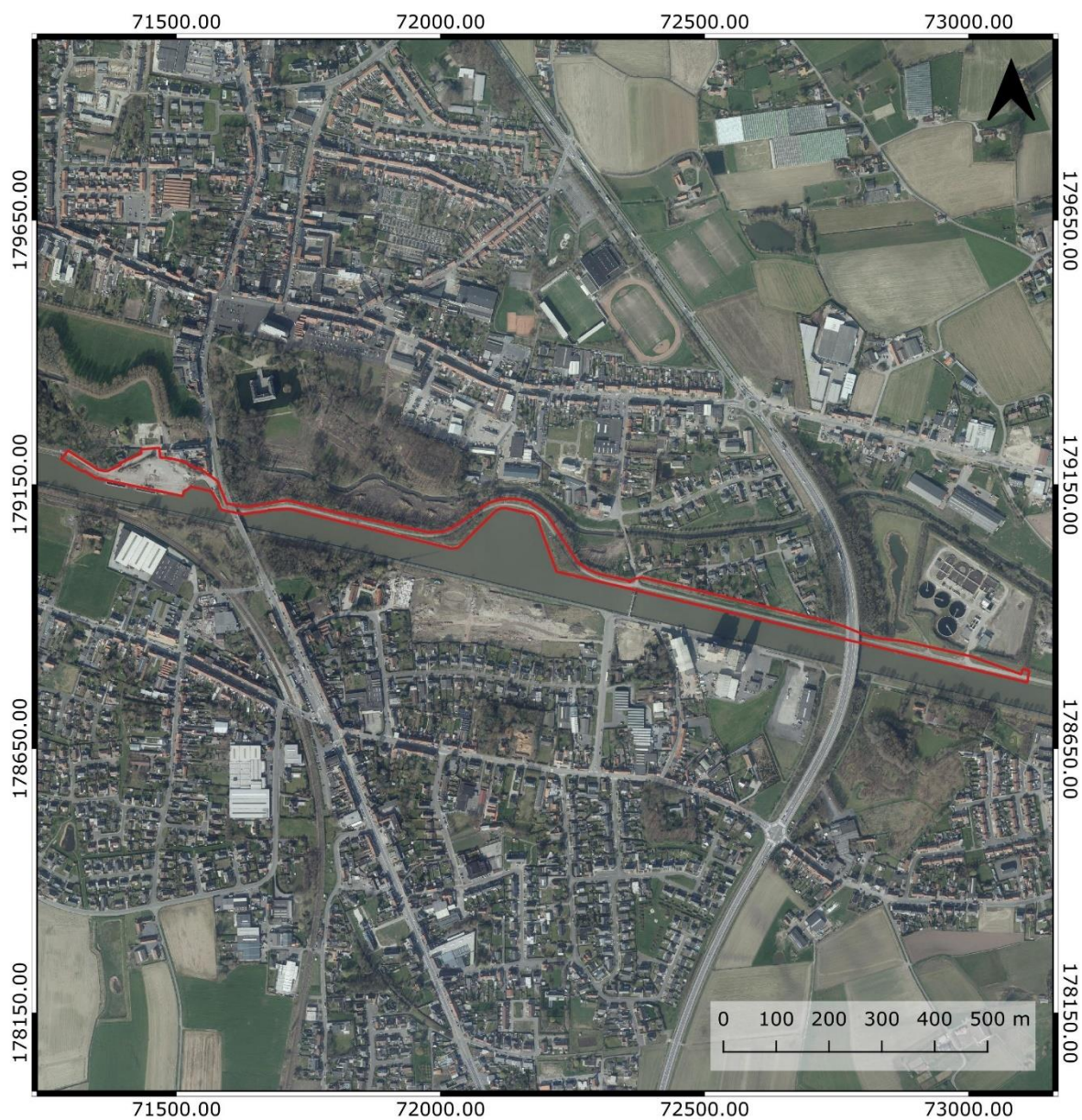

LEGENDE

PROJECTGEBIED

2022C347_projectgebied

Figuur 11: Het projectgebied ten opzichte van de topografische kaart uit 1981-1989 (bron: NGI / Cartesius / Geopunt). De situatie is vergelijkbaar met de orthofoto uit de jaren 1970.

LEGENDE

PROJECTGEBIED

2022C347_projectgebied

Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, 2017

Figuur 12: Het projectgebied ten opzichte van orthofoto uit 2017 (bron: Geopunt). Naast de Valorasite ligt nog de oude brug.

LEGENDE

PROJECTGEBIED

2022C347_projectgebied

Orthofotomozaïek, middenschallig, zomeropnamen, kleur, 2018

Figuur 13: Het projectgebied ten opzichte van orthofoto uit 2018 (bron: Geopunt). De oude brug is ontmanteld; de nieuwe nog niet geïnstalleerd.

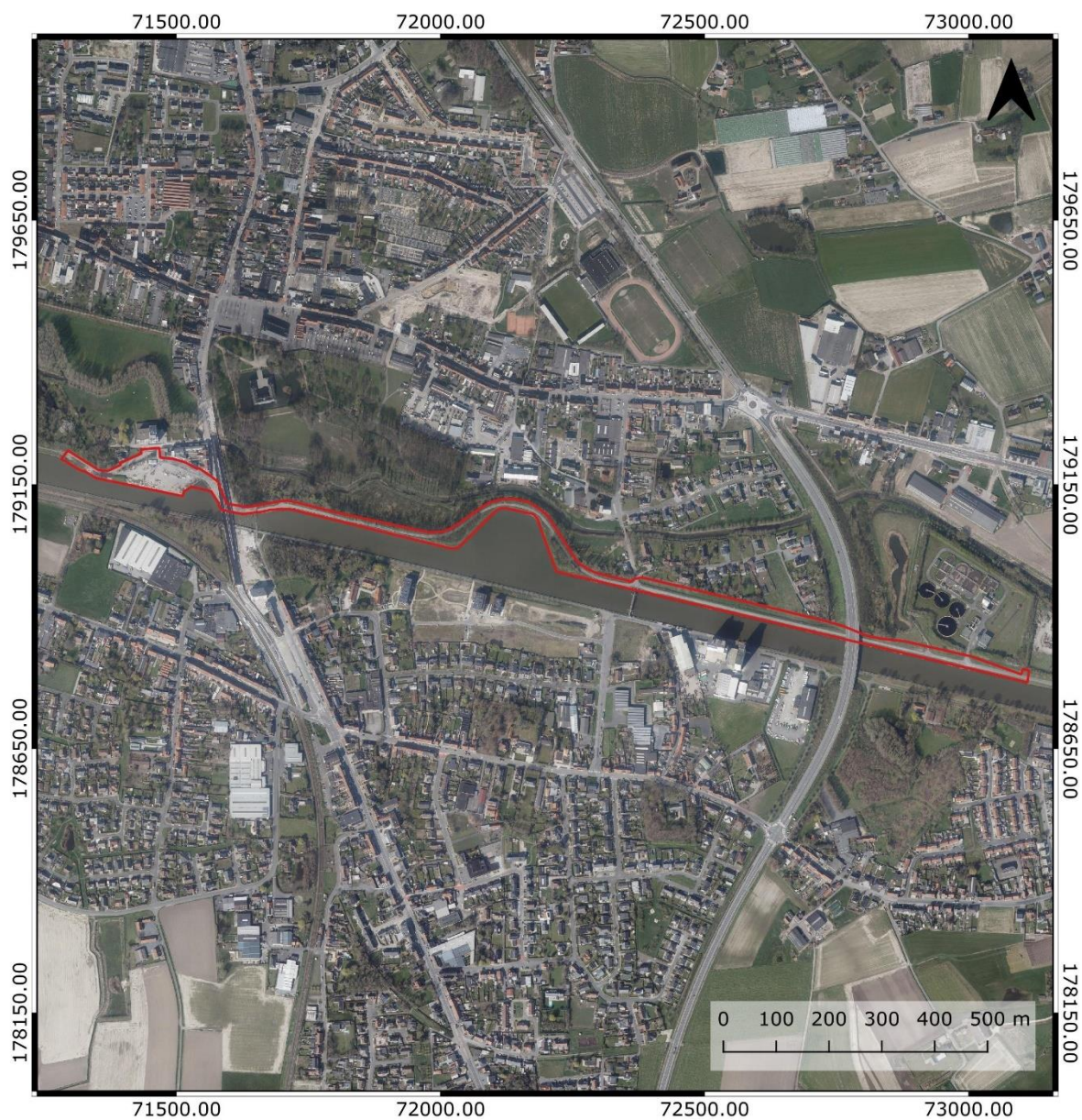
LEGENDE

PROJECTGEBIED

2022C347_projectgebied

Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, 2019

Figuur 14: Het projectgebied ten opzichte van orthofoto uit 2019 (bron: Geopunt). De nieuwe brug wordt geïnstalleerd.

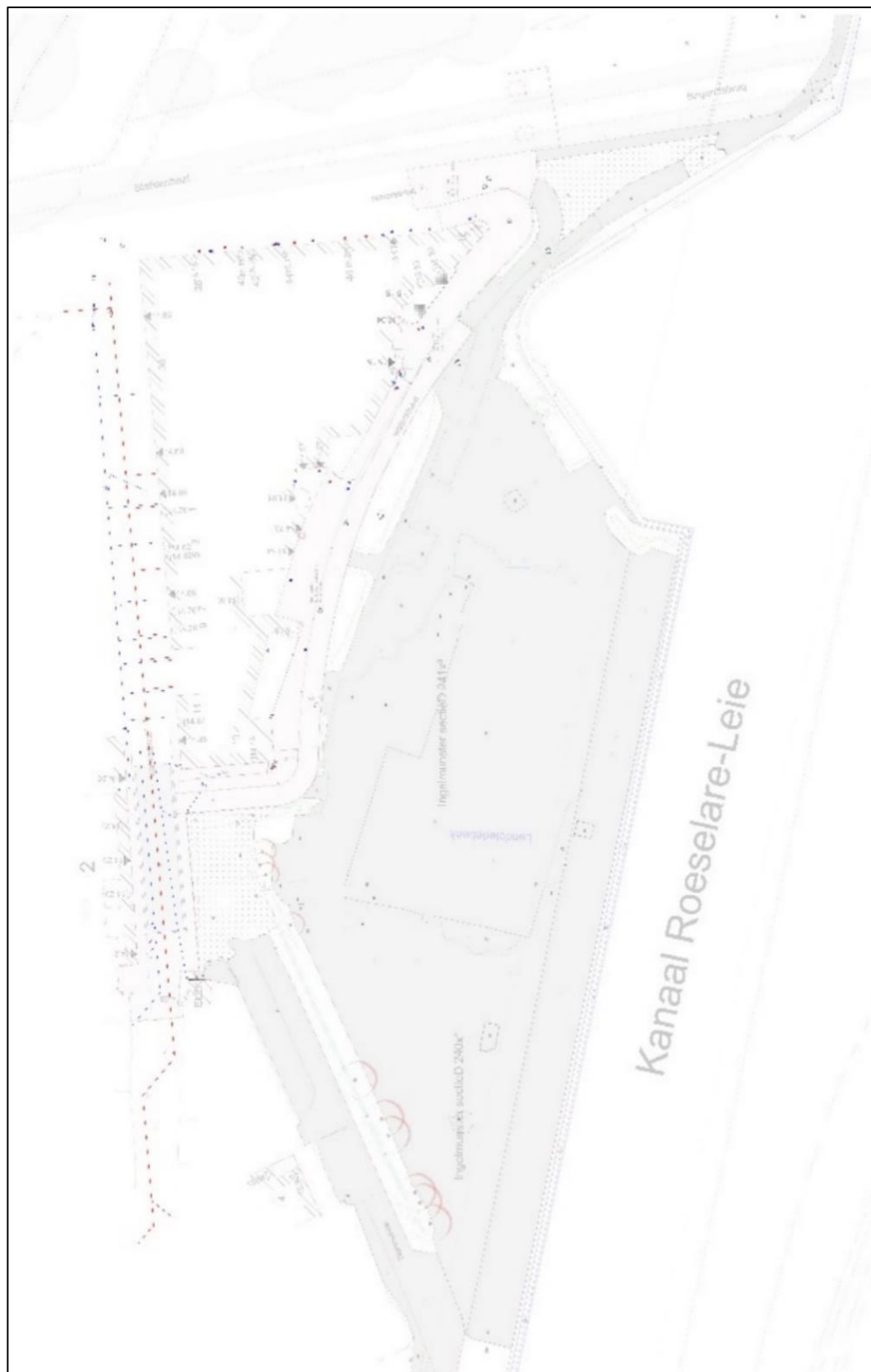
LEGENDE

PROJECTGEBIED

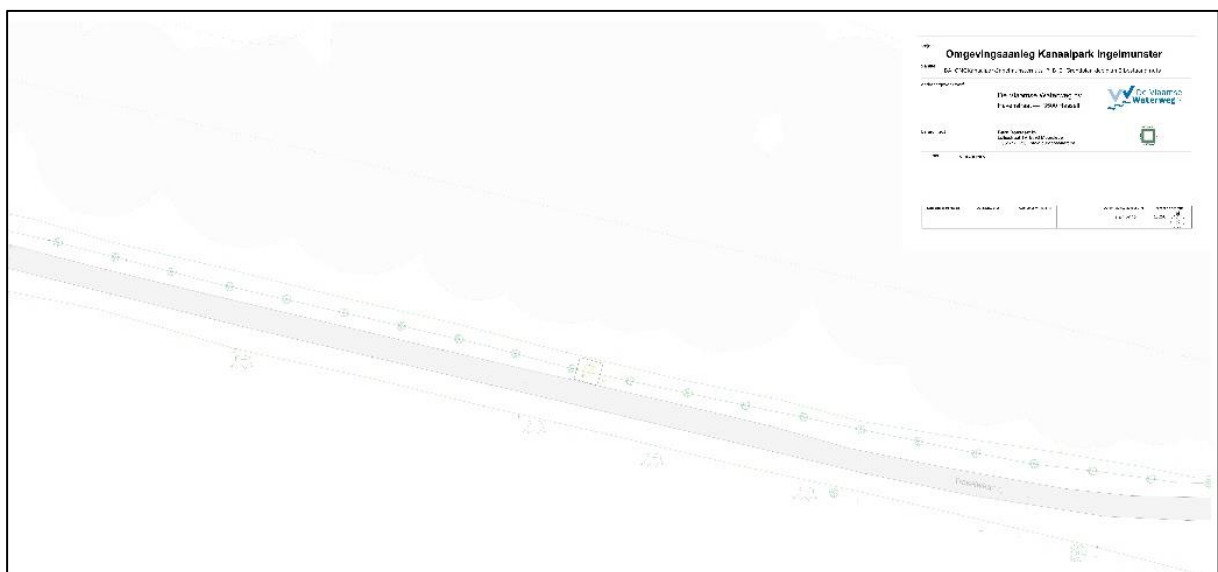
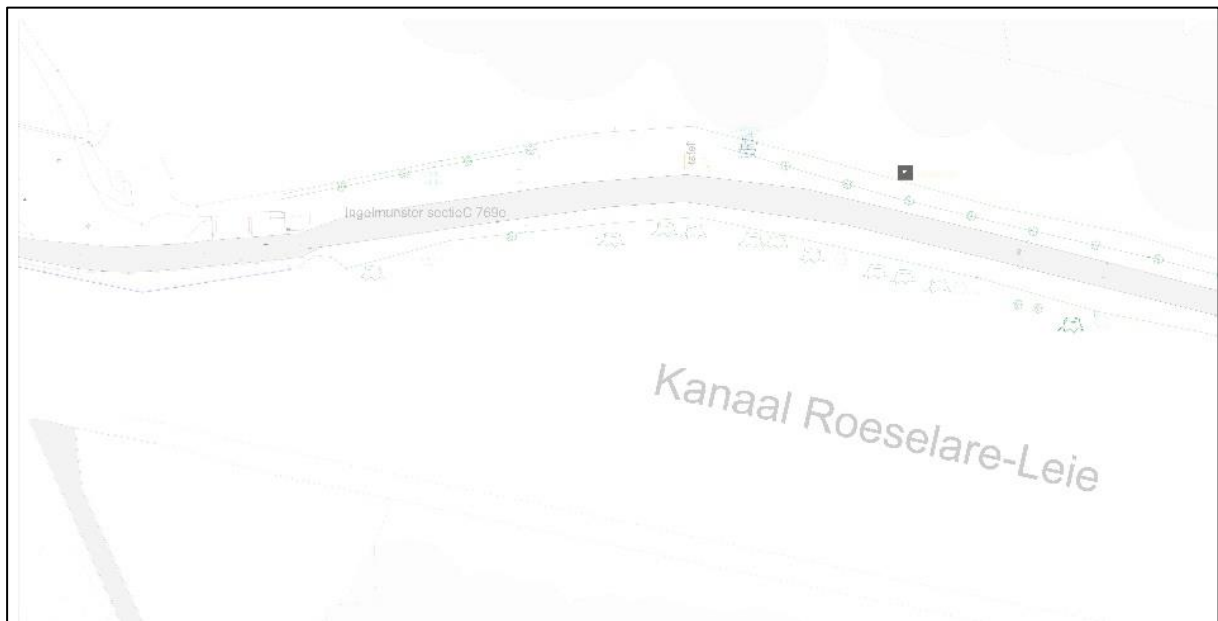
2022C347_projectgebied

Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, 2020

Figuur 15: Het projectgebied ten opzichte van orthofoto uit 2020 (bron: Geopunt). De nieuwe brug is in gebruik.

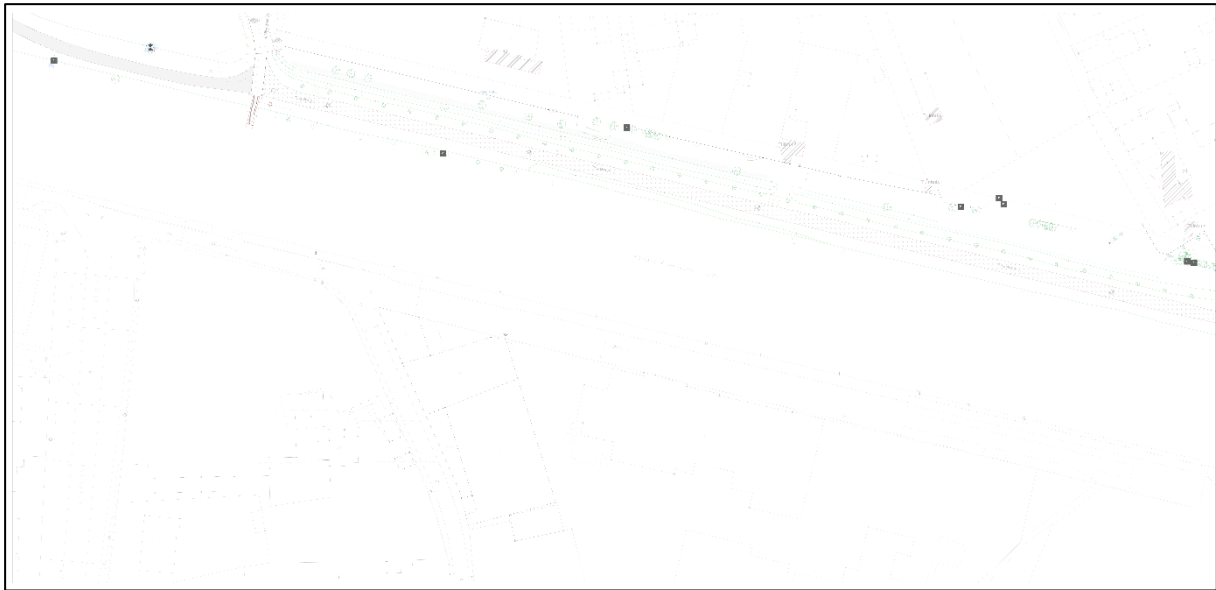
Figuur 16: Bestaande nutsvoorzieningen ten westen van de Brigandsbrug (bron: initiatiefnemer).

Figuur 17: Bestaande nutsvoorzieningen in het gebied tussen de Brigandsbrug en de grote zwaaihoek (bron: initiatiefnemer).

Figuur 18: Bestaande nutsvoorzieningen ter hoogte van de grote zwaai (bron: initiatiefnemer).

Figuur 19: Bestaande nutsvoorzieningen in het gebied ten oosten van de grote zwaairom (bron: initiatiefnemer).

1.1.3. Geplande bodemingrepen in het kader van de vergunningsaanvraag

De geplande bodemingrepen staan beschreven in de verantwoordingsnota en in plannen aangeleverd door de initiatiefnemer; data die deel uitmaken van de omgevingsvergunningaanvraag. Het gaat om een **ontharding**, inclusief verwijdering van bestaande en heraanleg van nieuwe verharding, plaatselijk enkele lokale reliëfwijzigingen, kleinere nutswerken en het vellen en heraanplanten van bomen. Het zijn **nagenoeg uitsluitend ondiepe ingrepen, grotendeels ter hoogte van reeds eerder verstoorde bodemcontexten**. De locaties waar ont- en verharding plaatsvindt zijn opgenomen in onderstaand plan.

LEGENDE

PROJECTGEBIED

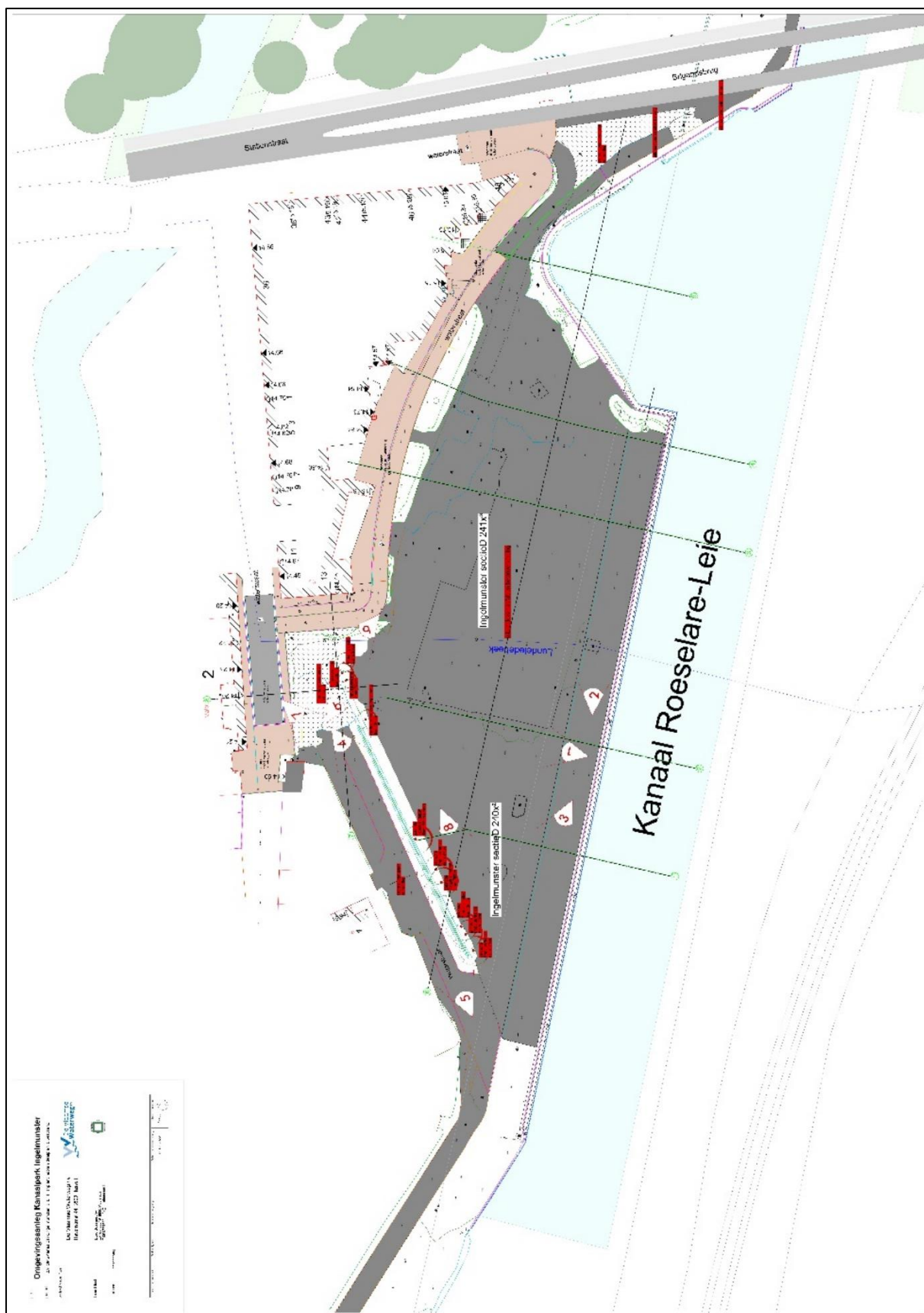
- 2022C347_projectgebied
- uitbraak asfaltverharding
- uitbraak steenslagverharding

Figuur 20: Onthardingswerkzaamheden in het projectgebied (bron: Geopunt).

1.1.3.1. Bodemingrepen ten westen van Brigandsbrug (Valorasite + kleine zwaairom)

- **heraanleg (tot park) van de voormalige bouwstofsite Valora**
 - o uitbreken van bestaande asfalt en betonverharding (6955m²) m.u.v. de laatste 2m langsheen het kanaal
 - o na uitbraak aanvullen met teelaarde tot op bestaande niveau (30-40cm dikte)
 - o reliëfwijziging aangezien huidige talud geïnspireerd is op oude verbreding van het kanaal die tot aan de woning liep en later werd verhard om te dienen als stockageruimte. De berm zal bestaan uit twee verschillende niveaus.
 - o aanleg van nieuw jaagpad in ternair zand (3m breed) + rustplek
 - o vellen van bestaande en aanplant van 28 nieuwe bomen
 - o aanleg van een parking en aanhorigheden (ca. 32 x 23m) ter hoogte van het appartement Valora en het NEC Schuttershuis:
 - parking (18 auto's) in gebakken kleiklinkers
 - aanleg van kolken die aansluiten op de bestaande riolering
 - aanleg van verlichtingsmasten
- **aanpassing aan de kleine zwaairom** (overzijde café Fagot, Brigandsbrug)
 - o gedeeltelijke demping van de huidige zwaairom
 - o inheiding met nieuwe Berlinerwand + aanleg van zwevend houten terras over kanaal, dat verbonden wordt met nieuwe jaagpad
 - o ophoging met klei van het overig deel aan de binnenzijde
- lokale verspreide ingrepen:
 - o evenementenkast, watervoorziening (aftakpunt) en plaatsing van DWA.

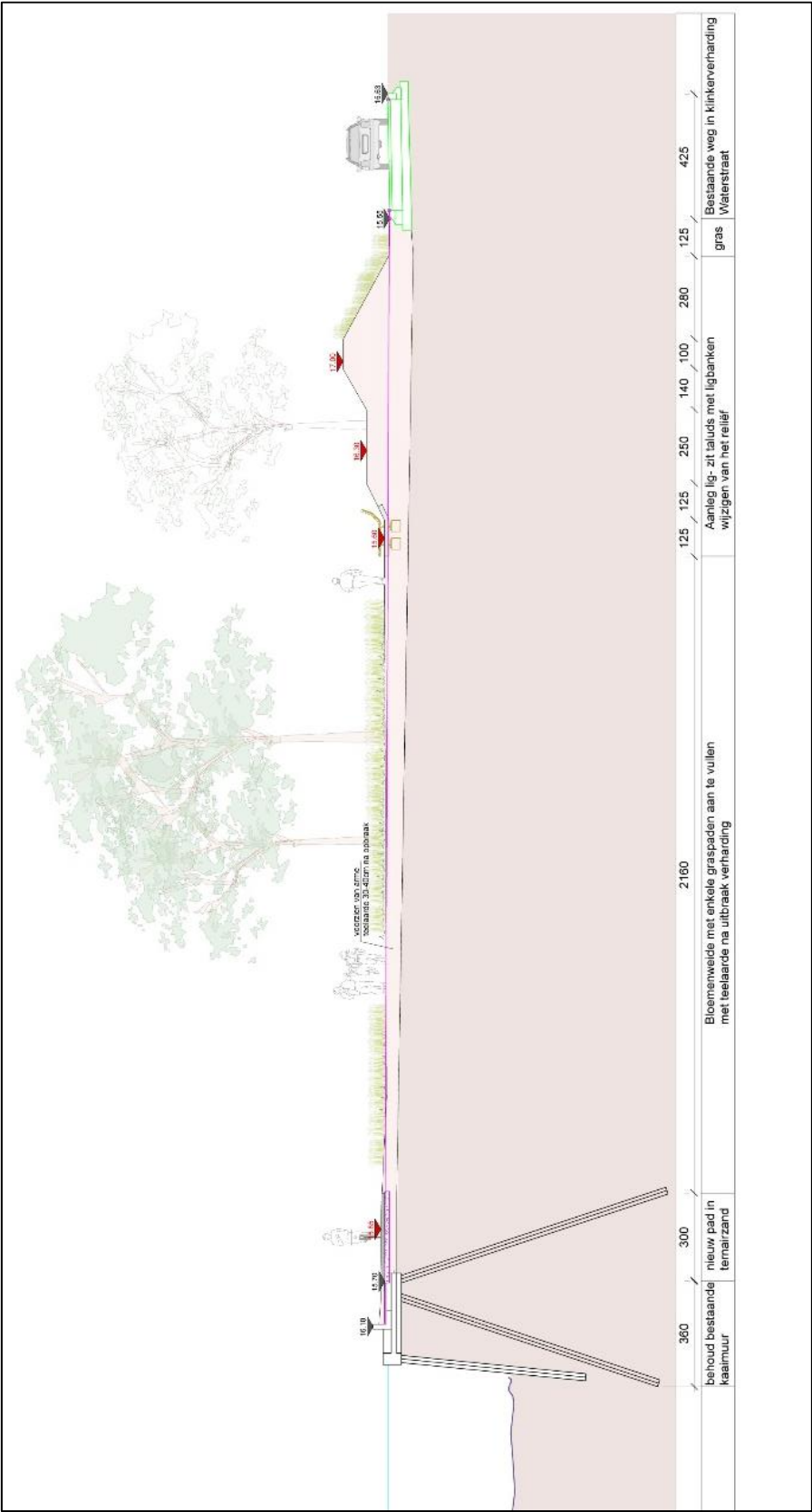
Grondplannen en doorsneden van deze bodemingrepen zijn opgenomen in onderstaande figuren.

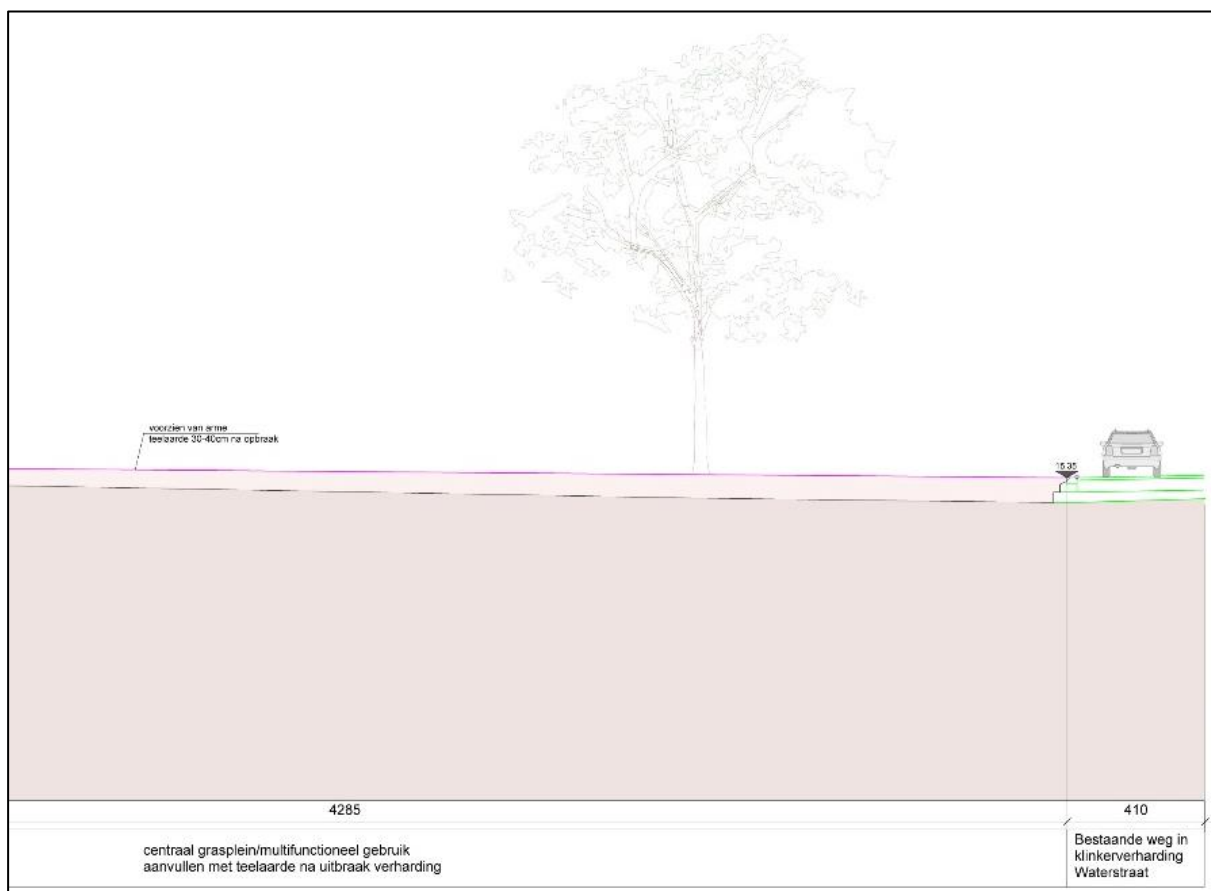
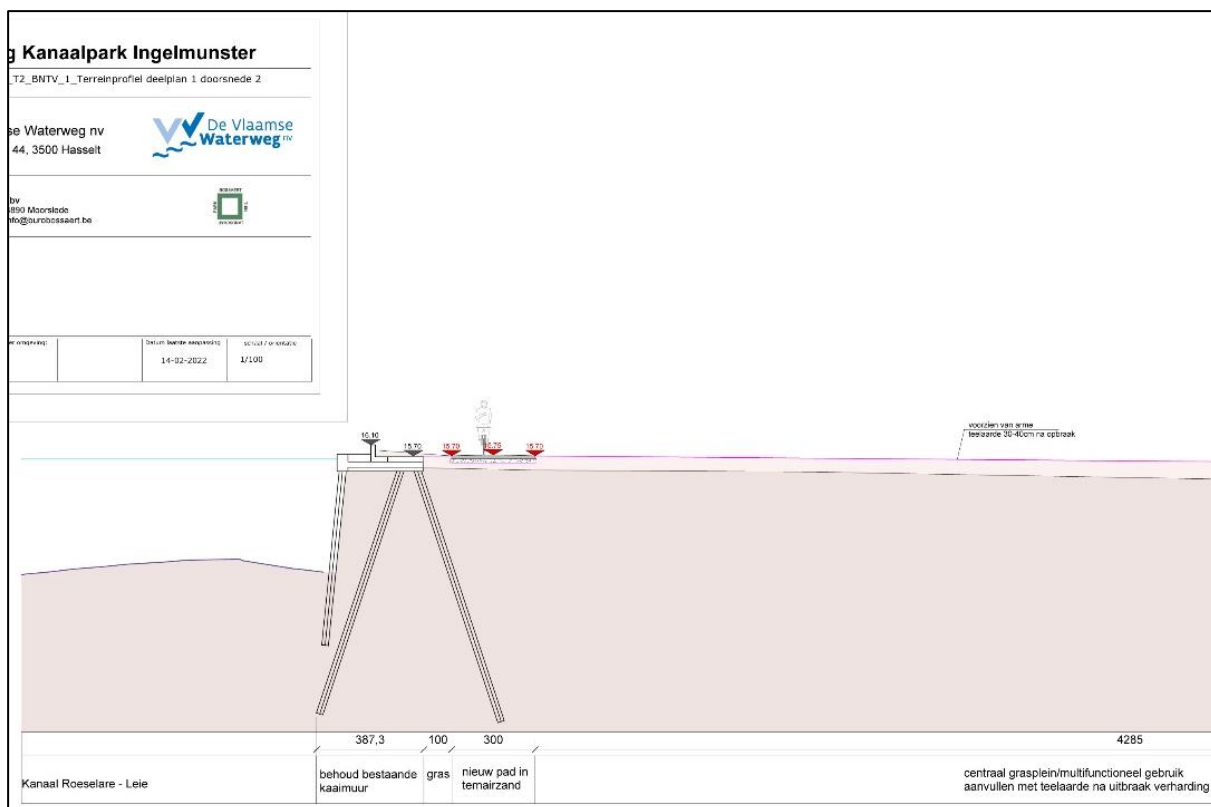
Figuur 21: Grondplan van de geplande ingrepen ten westen van de Brigandsbrug (bron: initiatiefnemer).

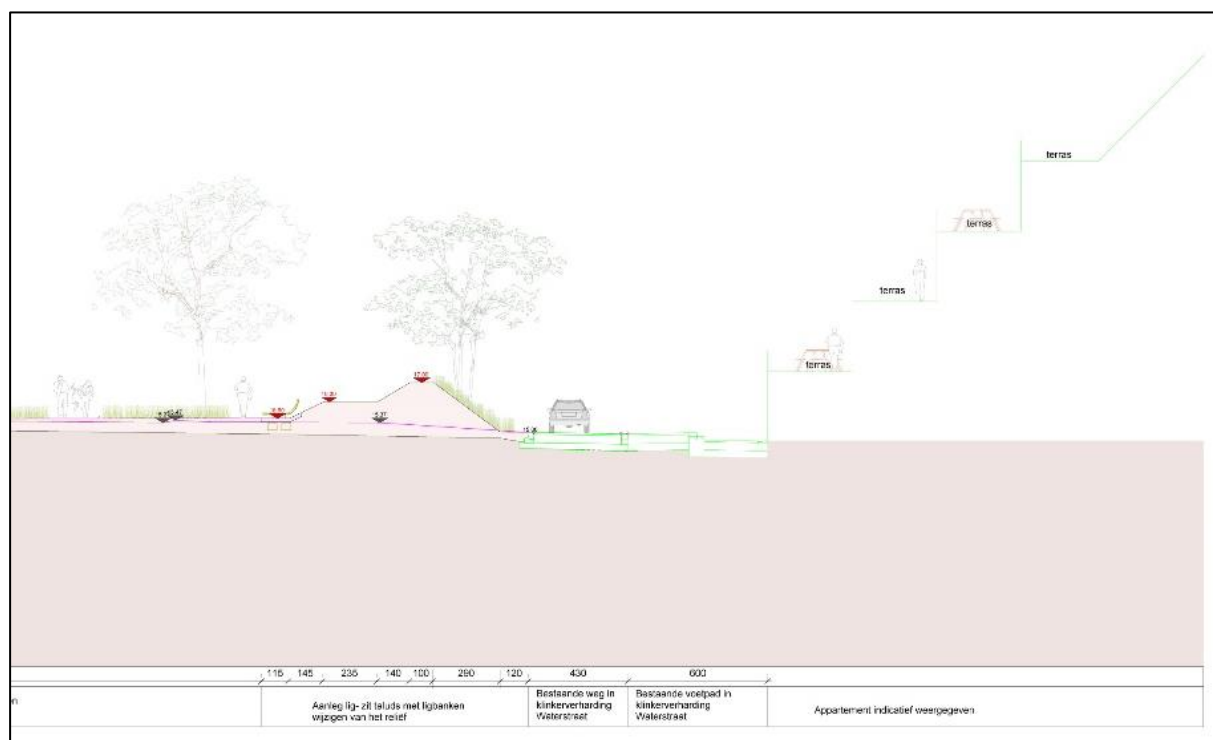
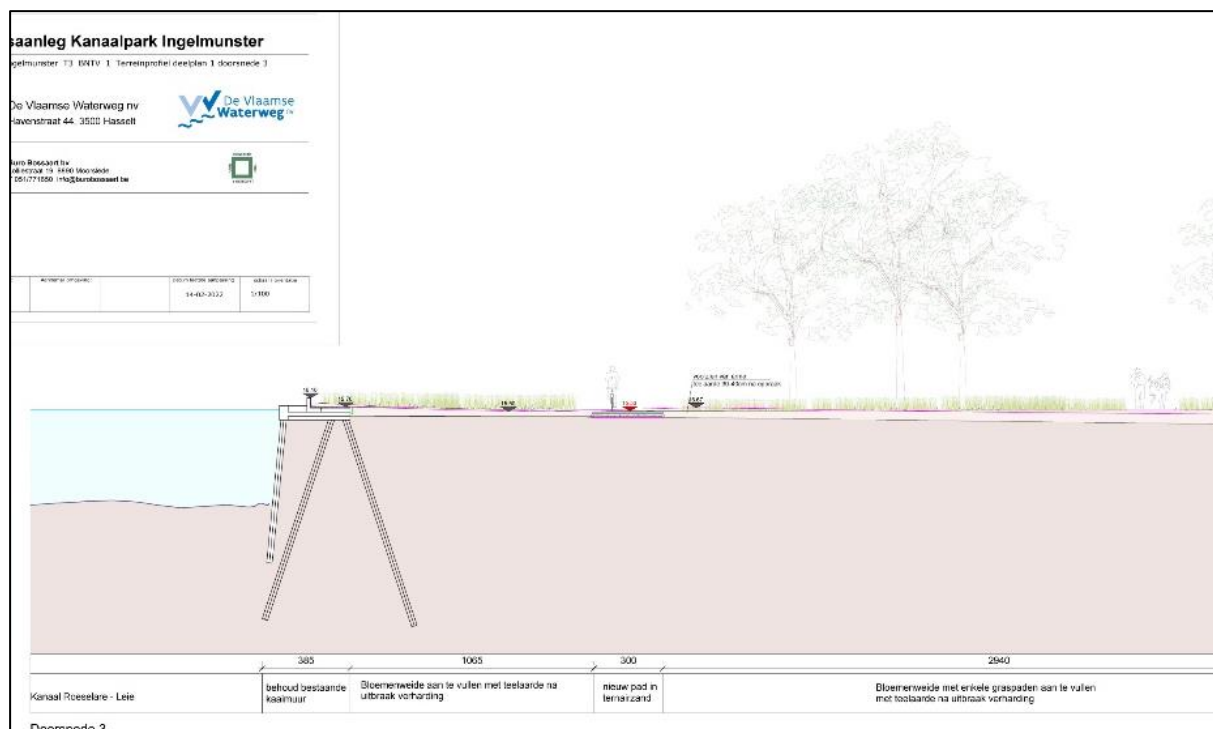
Figuur 22: Grondplan van de geplande nutsleidingen ten westen van de Brigandsbrug (bron: initiatiefnemer).

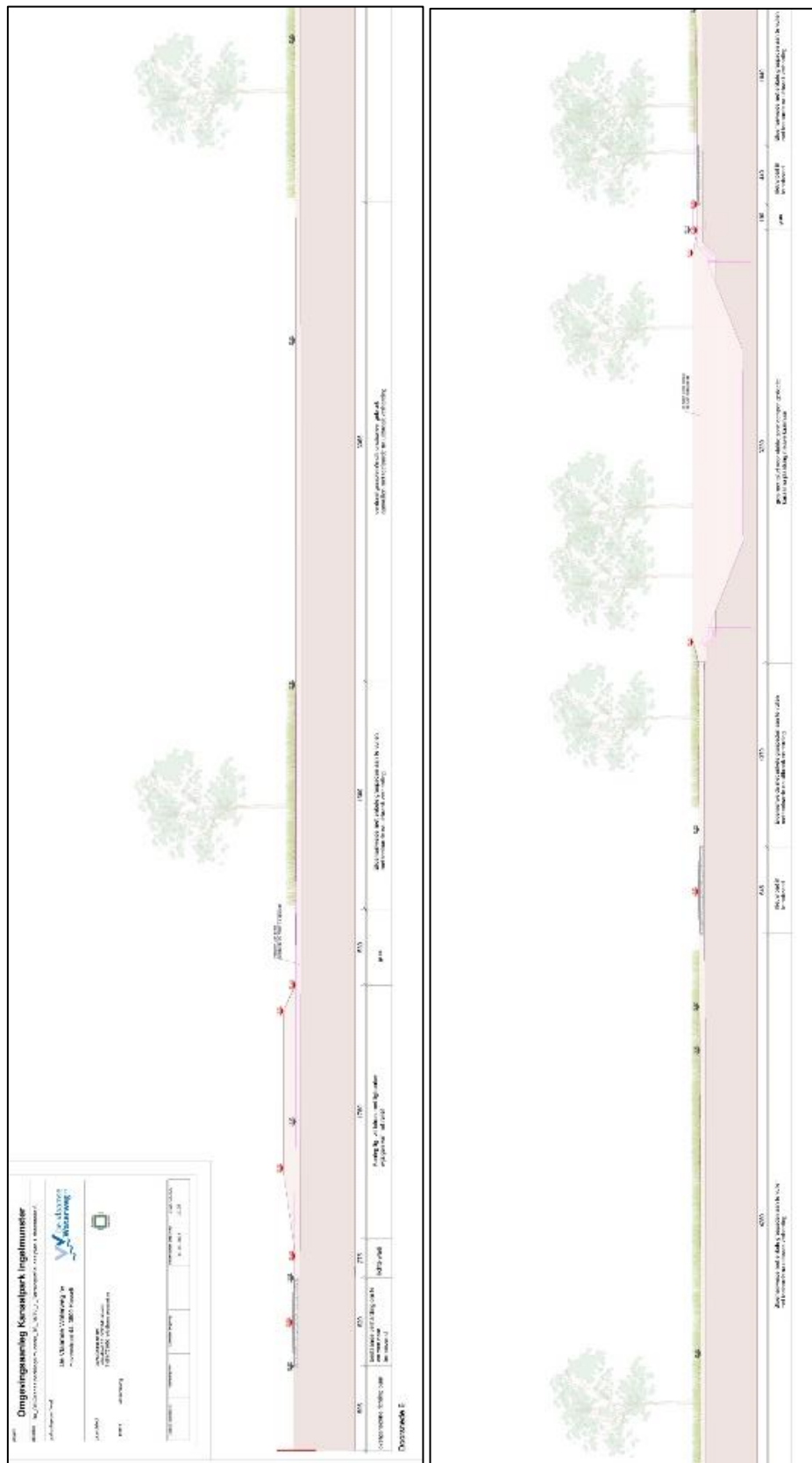
Figuur 23: doorsnede van de geplande ingrepen ten westen van de Brigandsbrug, deel 1 (bron: initiatiefnemer).

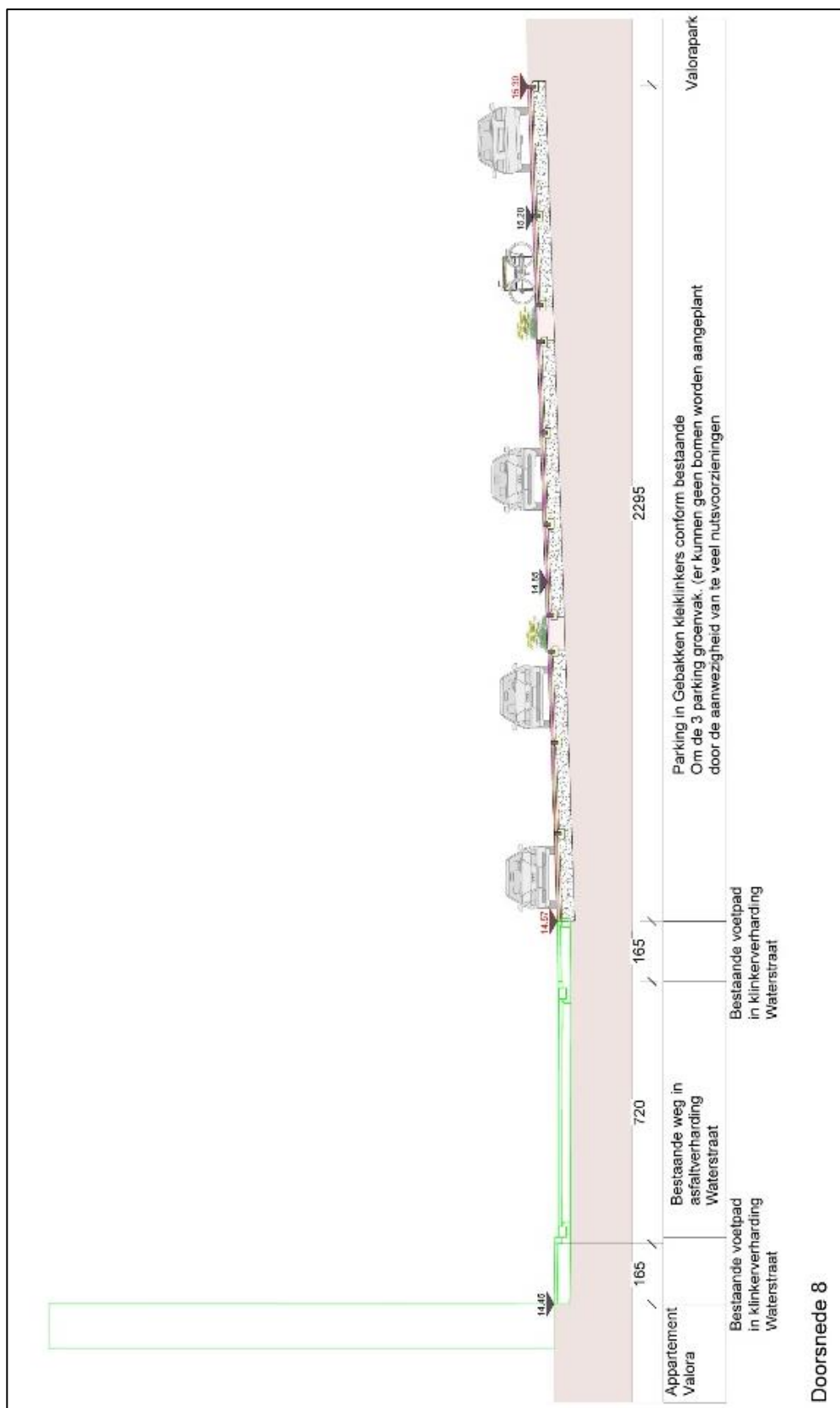
Figuur 24: doorsnede van de geplande ingrepen ten westen van de Brigandsbrug, deel 2 (bron: initiatiefnemer).

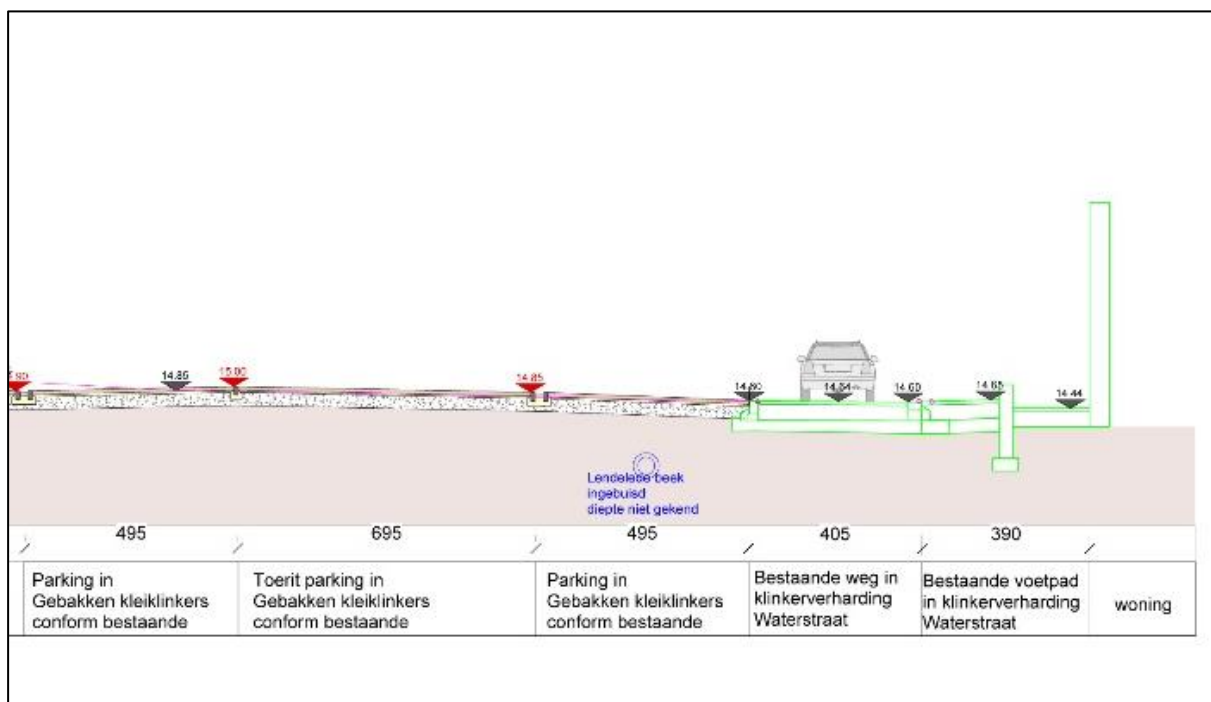
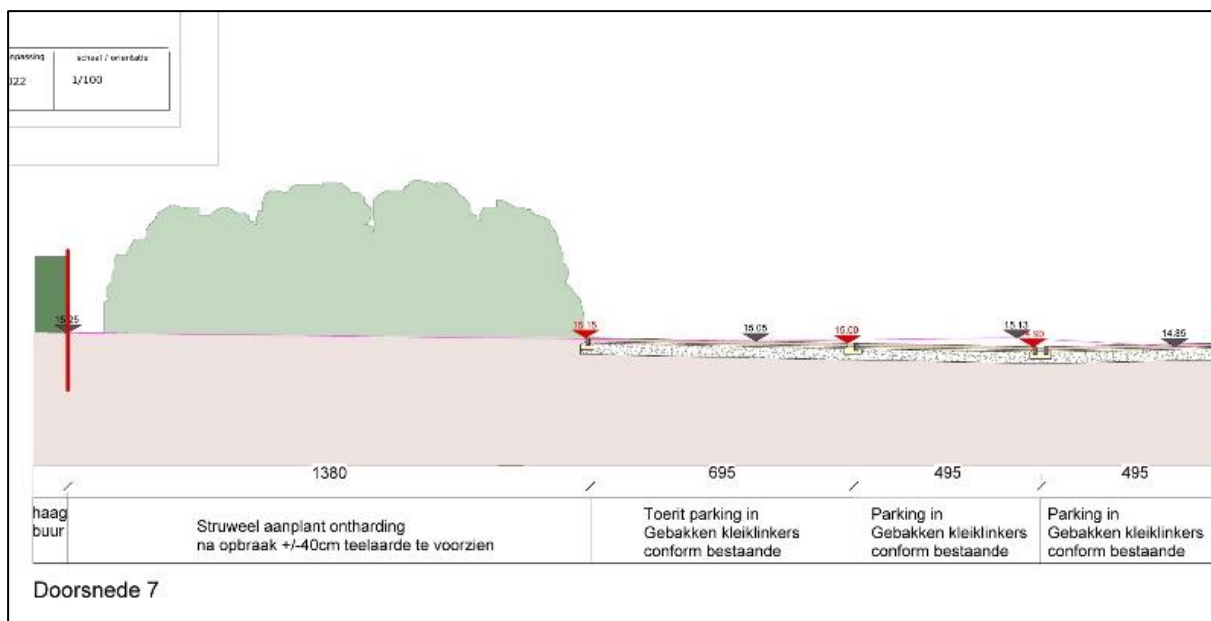
Figuur 25: doorsnede van de geplande ingrepen ten westen van de Brigandsbrug, deel 3 (bron: initiatiefnemer).

Figuur 28: doorsnede van de geplande ingrepen ten westen van de Brigandsbrug, deel 6 (bron: initiatiefnemer).

Figuur 29: doorsnede van de geplande ingrepen ten westen van de Brigandsbrug, deel 7 (bron: initiatiefnemer).

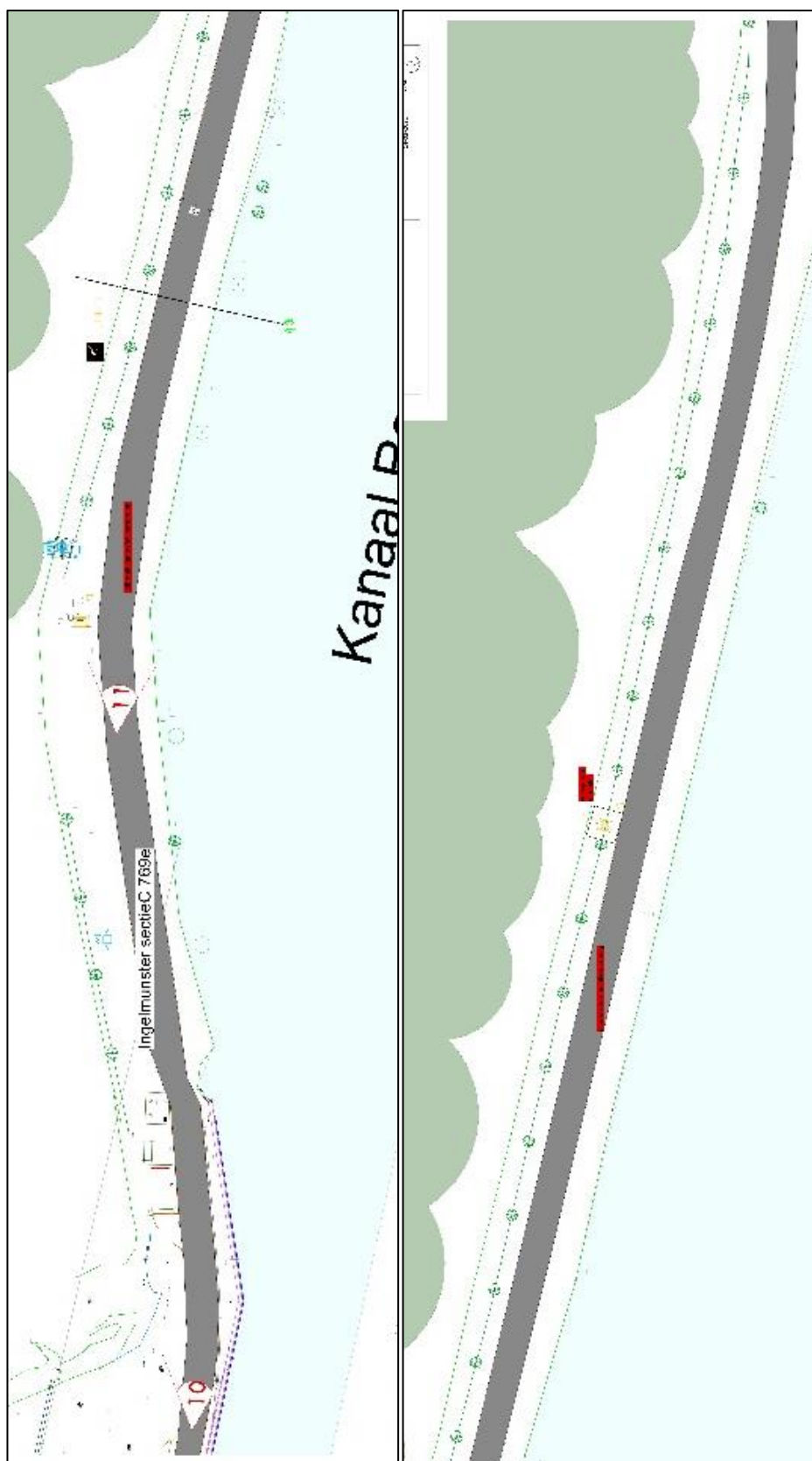

Figuur 30: doorsnede van de geplande ingrepen ten westen van de Brigandsbrug, deel 8 (bron: initiatiefnemer).

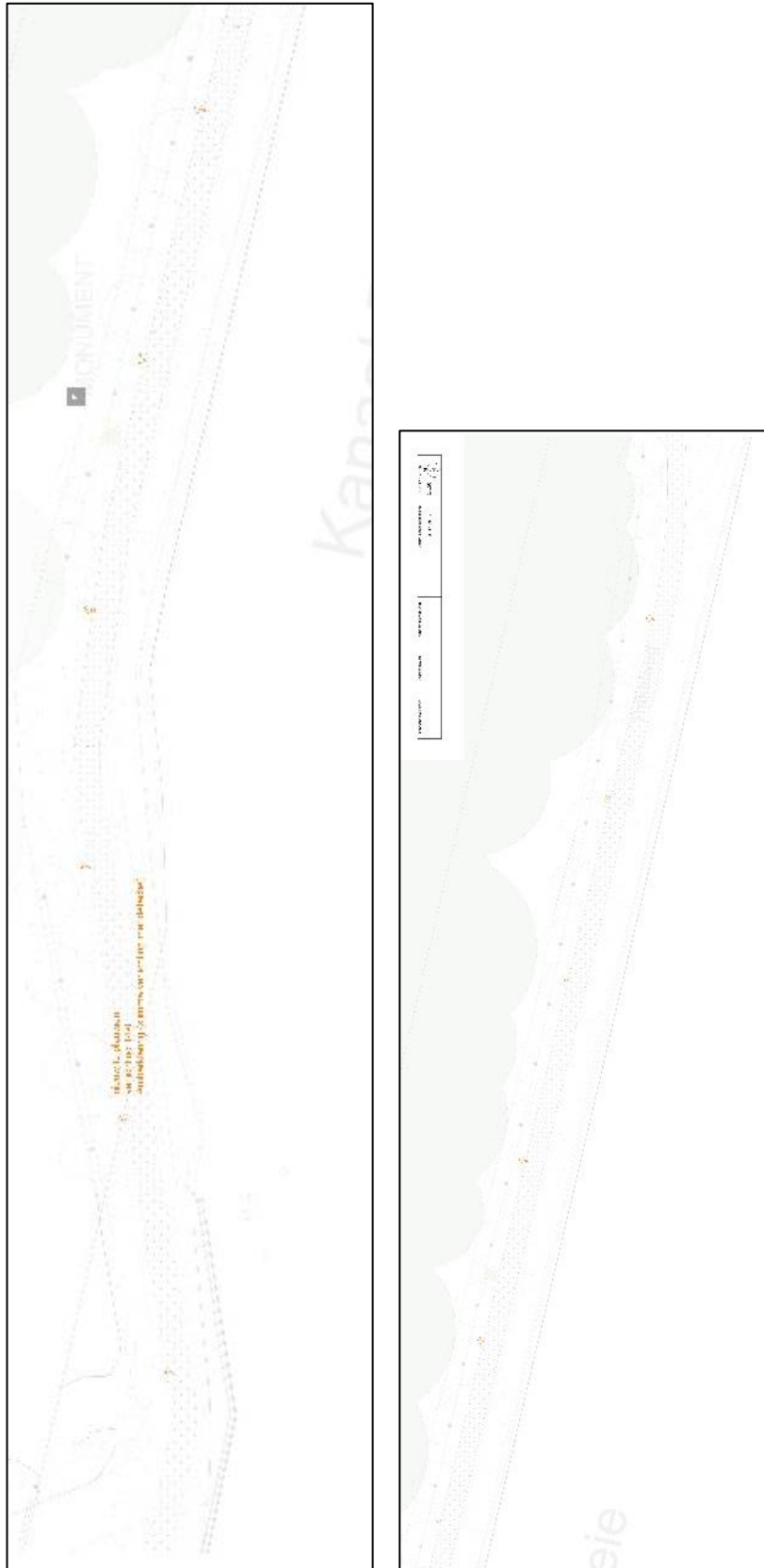
1.1.3.2. Bodemingrepen tussen Brigandsbrug en grote zwaaiikom

- uitbraak van bestaande asfaltverharding (4m breed) van het jaagpad (Trakelweg)
- aanleg van nieuw jaagpad (3m breed) bestaande uit ternair zand
- inrichting van verschillende rustplekken
- plaatsen van diverse lichtmastarmaturen (4m hoog)

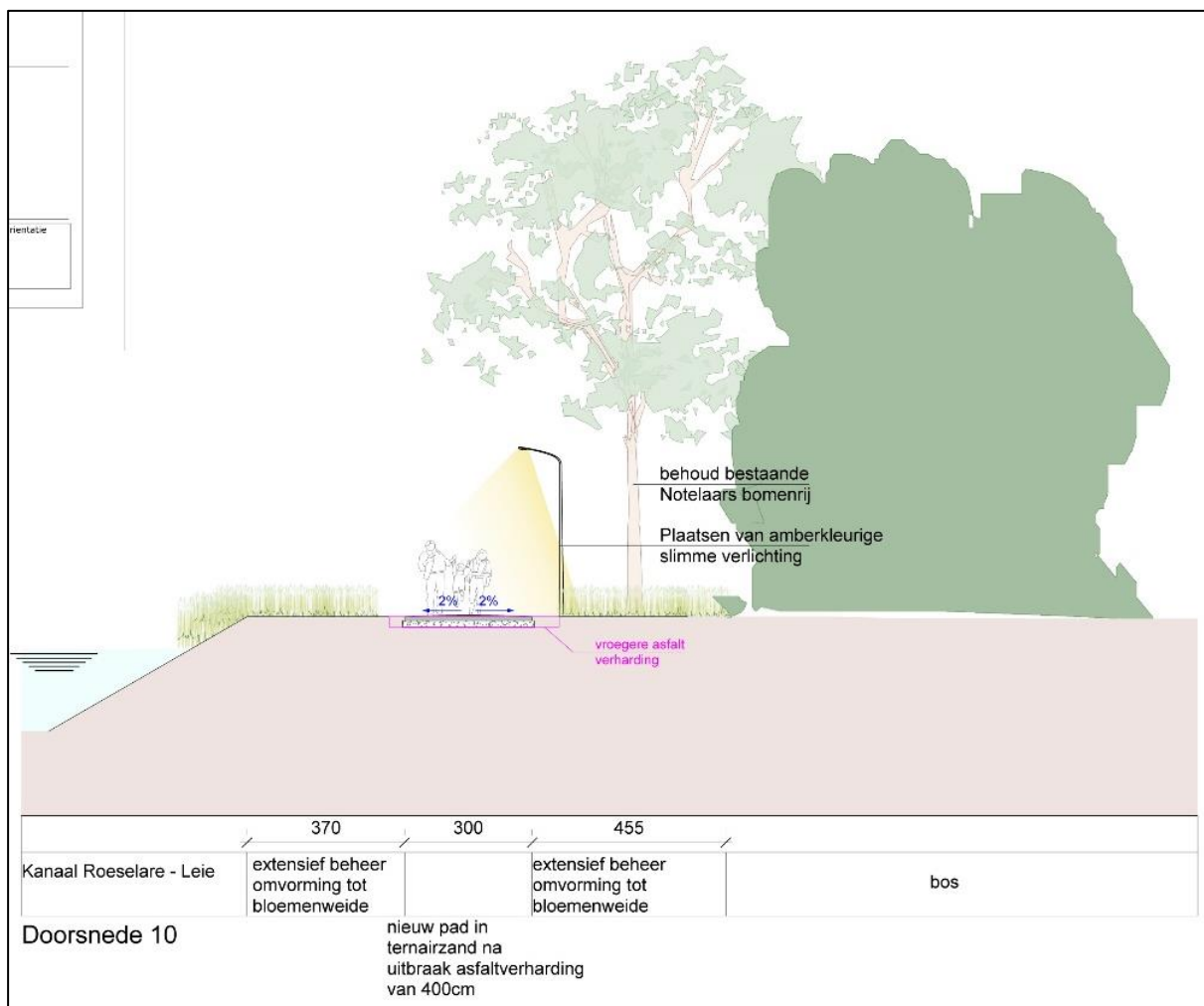
Grondplannen en doorsnedes van deze ingrepen zijn opgenomen in onderstaande figuren.

Figuur 32: grondplan van de geplande ingrepen in het gebied tussen Brigandsbrug en grote zwaai kom (bron: initiatiefnemer).

Figuur 33: grondplan van de geplande nutsingrepen in het gebied tussen Brigandsbrug en grote zwaaiikom (bron: initiatiefnemer).

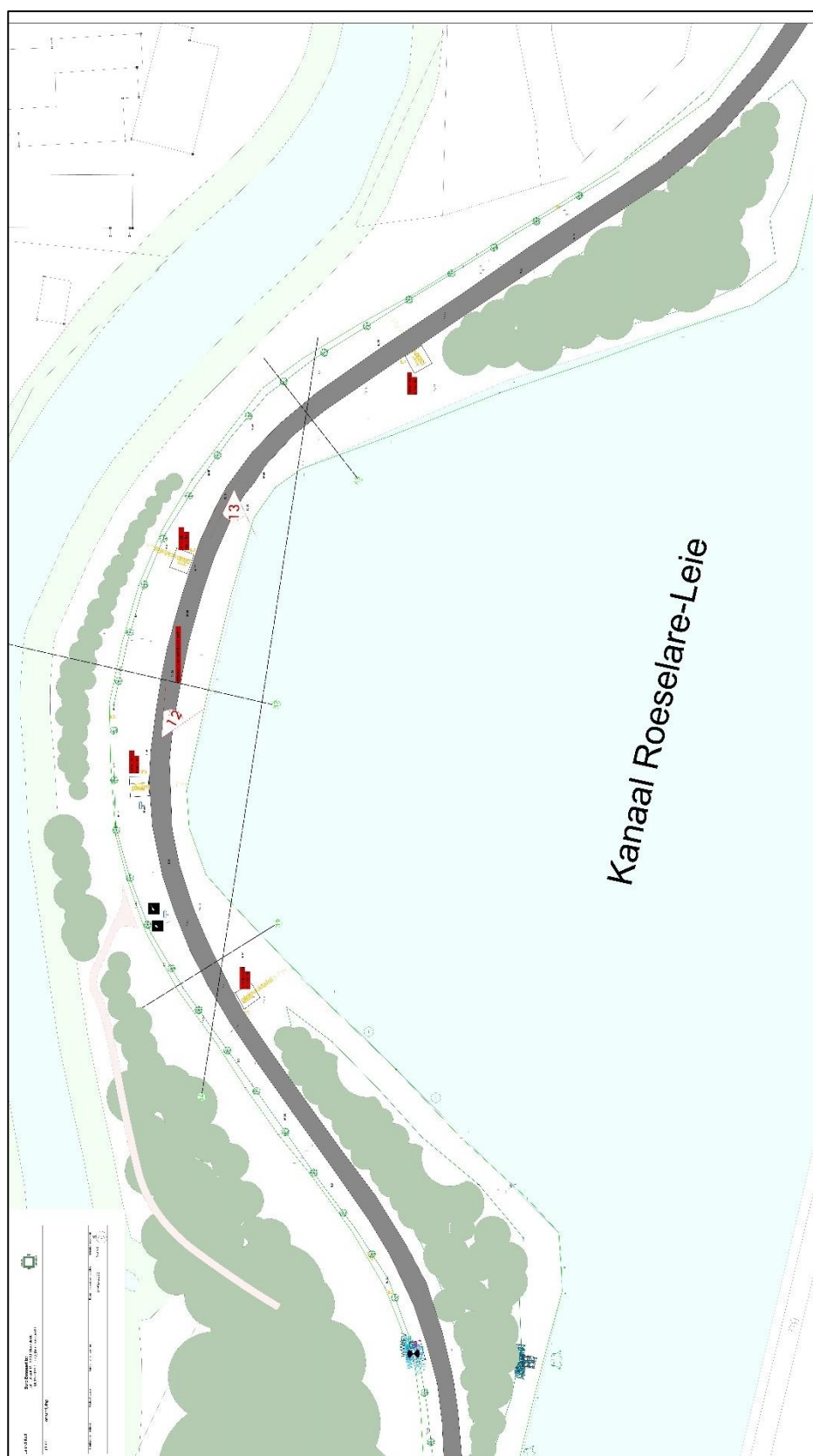

Figuur 34: doorsnede van de geplande ingrepen in het gebied tussen Brigandsbrug en grote zwaaiikom (bron: initiatiefnemer).

1.1.3.3. Bodemingrepen aan grote zwaaiikom

- uitbraak van bestaande asfaltverharding (4m breed) van de Trakelweg
- aanleg van nieuw jaagpad (3m breed) bestaande uit ternair zand
- plaatsen van lichtmastarmaturen (4m hoog)
- inrichting van verschillende picknick banken en rust- en ligplekken
- 3x lokale aanleg van een verhoogde berm (ca. 80cm hoog) tussen jaagpad en rust- en picknickzones
- aanleg van toegangsconstructie

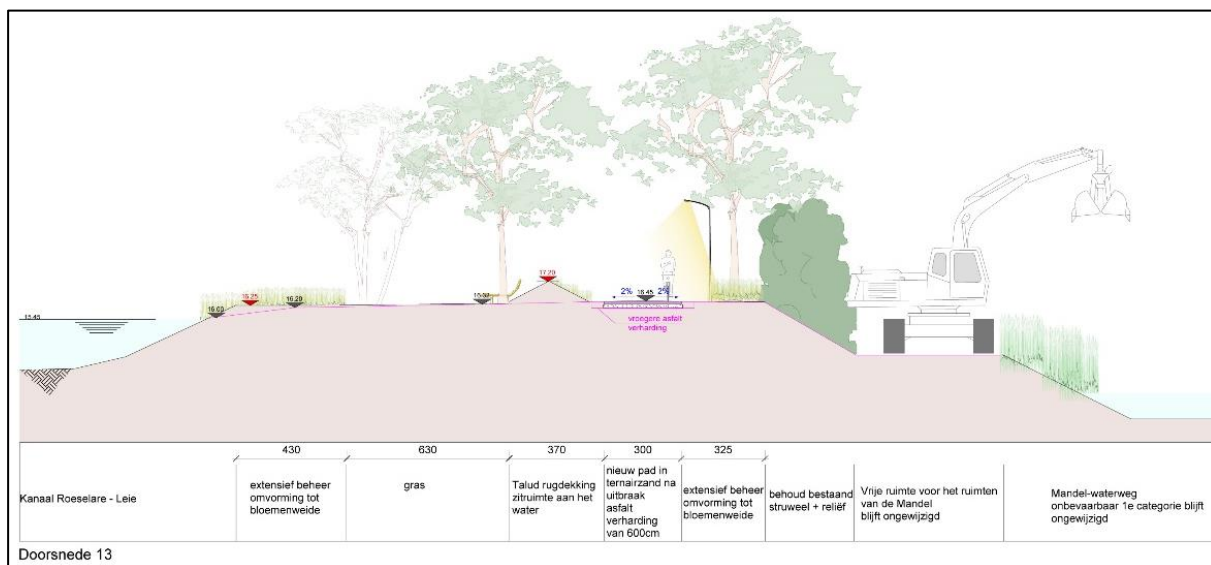
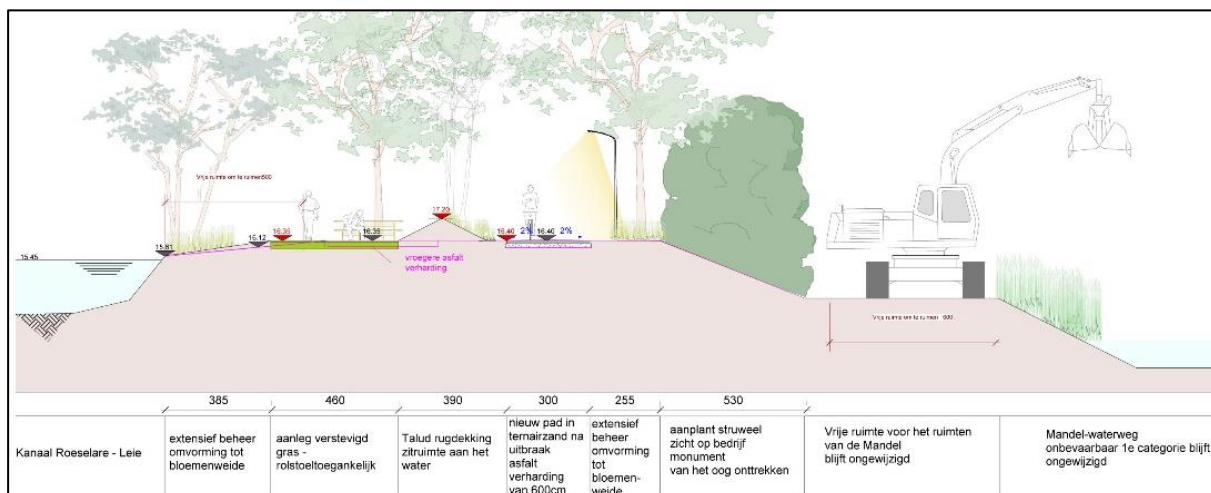
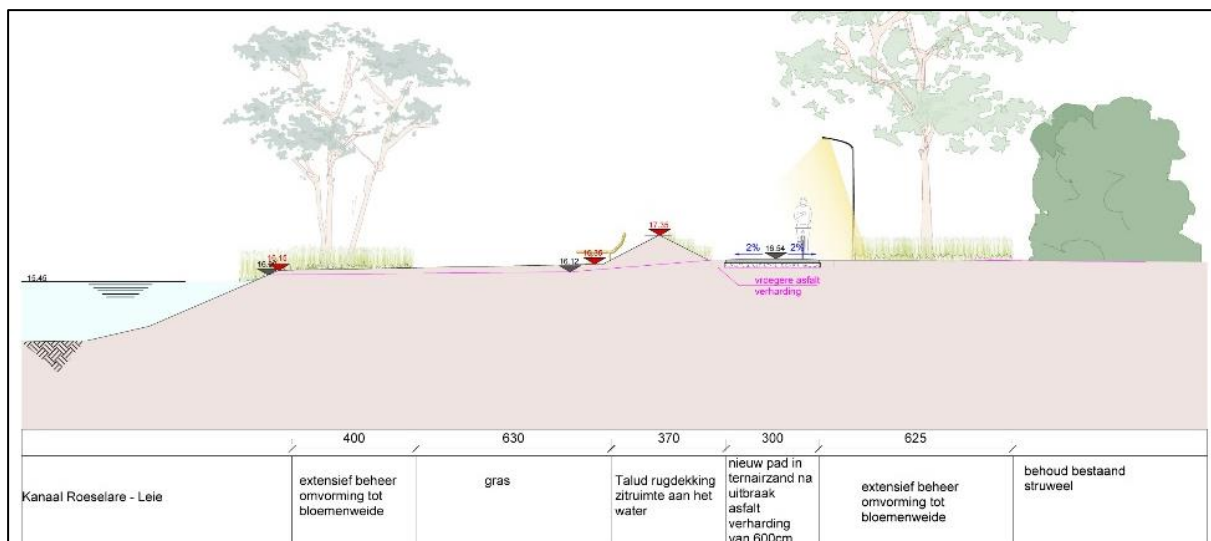
Grondplannen en doorsnedes van deze ingrepen zijn opgenomen in onderstaande figuren.

Figuur 35: Grondplan van de geplande onthardingswerken ter hoogte van de grote zwaaihoek (bron: initiatiefnemer).

Figuur 36: Grondplan van de geplande ingrepen ter hoogte van de grote zwaairom, deel 2 (bron: initiatiefnemer).

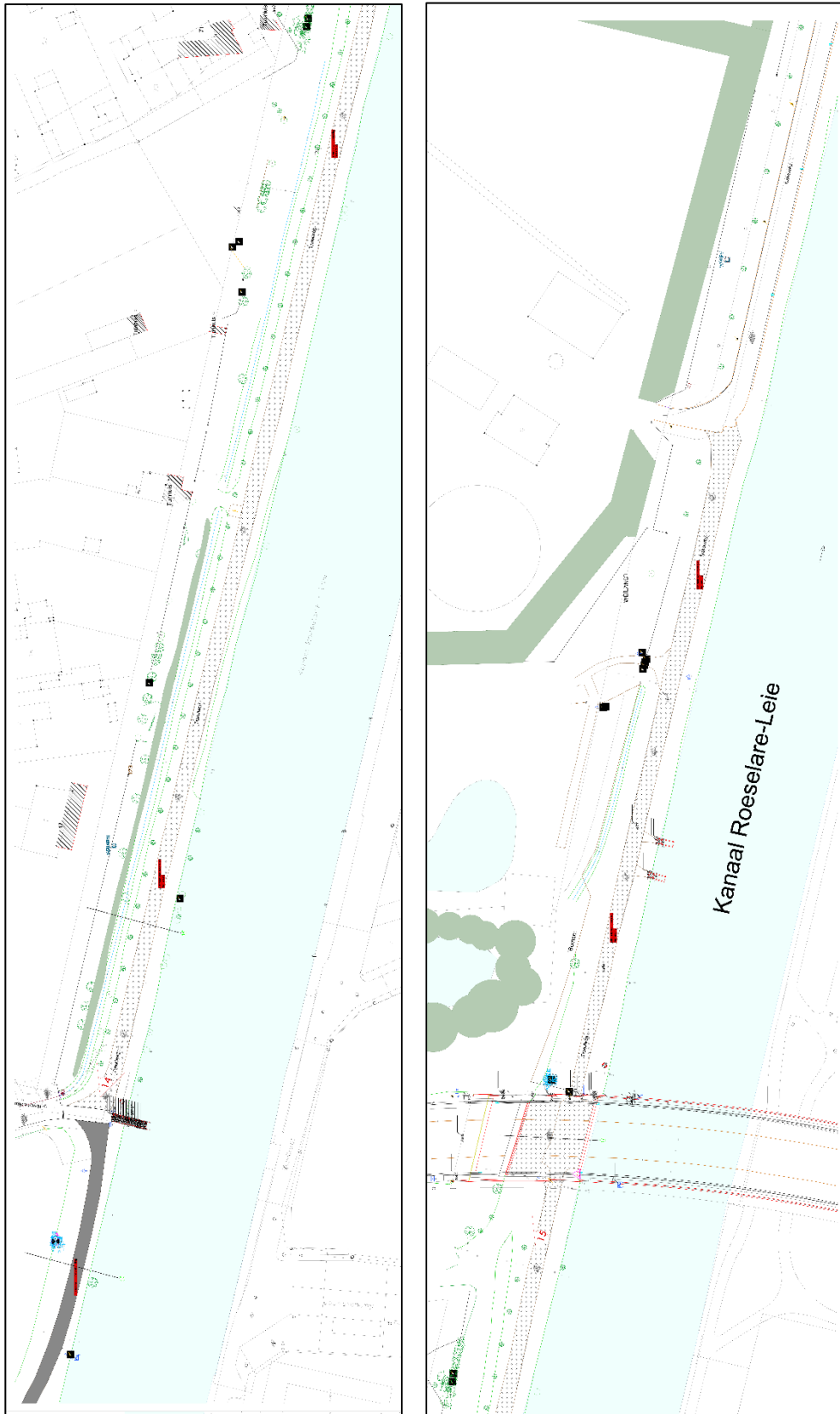

Figuur 37: doorsnedes van de geplande bodemingrepen ter hoogte van de grote zwaairom (bron: initiatiefnemer).

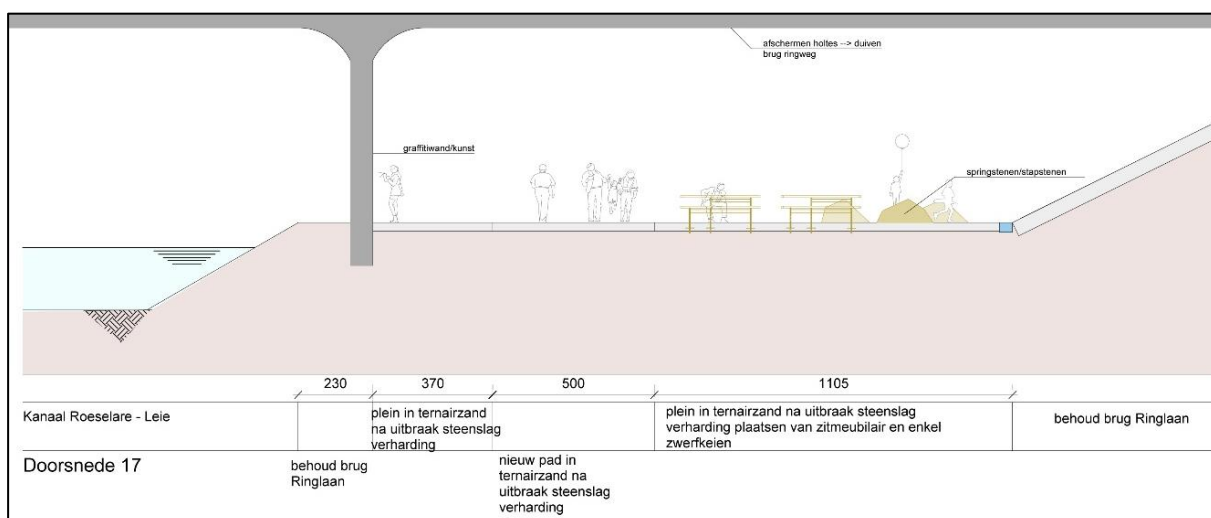
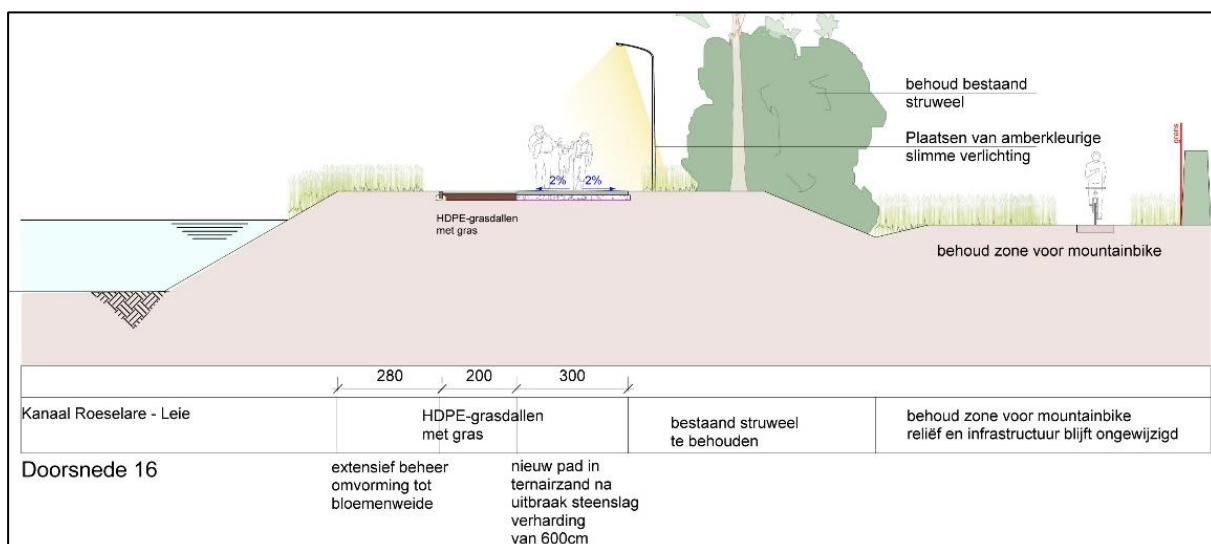
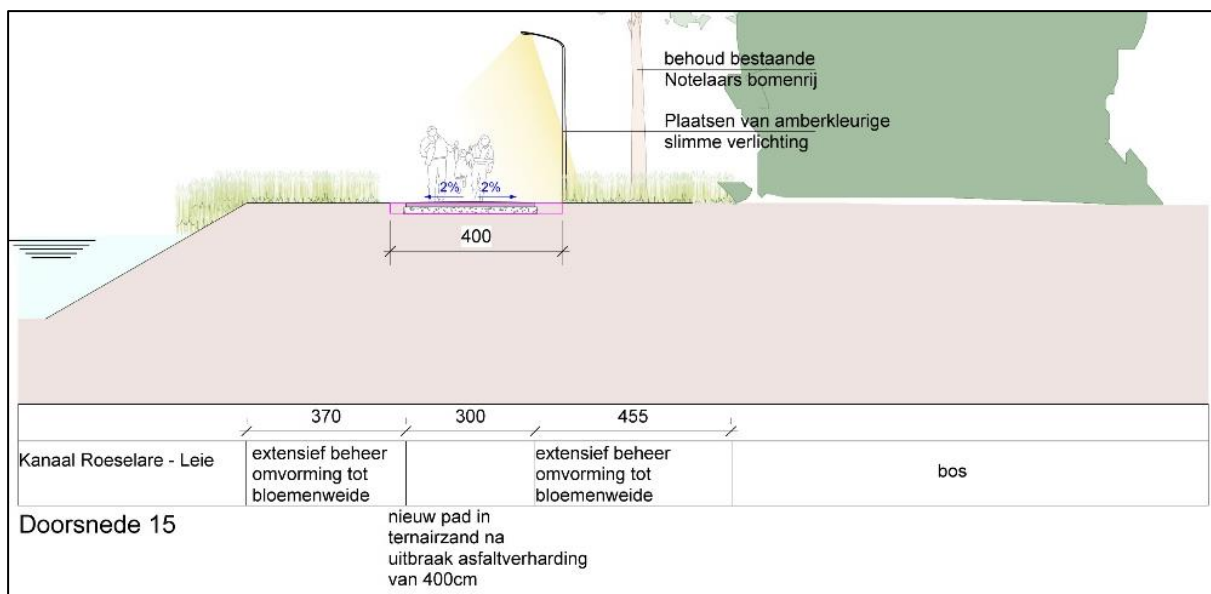
1.1.3.4. Bodemingrepen ten oosten van grote zwaairom

- uitbraak van bestaande steenslagverharding van het jaagpad (Trakelweg)
- aanleg van nieuw jaagpad (3m breed) bestaande uit ternair zand
- tussen waterzuivering en Nijverheidsstraat: aanleg van 2m brede zone met HDPE-grasdallen (voor bereikbaarheid van waterzuivering) naast nieuw jaagpad
- plaatsen van diverse lichtmastarmaturen (4m hoog) over het ganse traject
- inrichting van verzamelpunt vinkenvereniging op hoek containerpark/ waterzuivering
- aanleg van toegangsconstructie

Grondplannen en doorsnedes van deze ingrepen zijn opgenomen in onderstaande figuren.

Figuur 38: Grondplad van de geplande bodemingrepen ten oosten van de grote zwaairom (bron: initiatiefnemer).

Figuur 39: doorsnedes van de geplande bodemingrepen ten oosten van de grote zwaikom (bron: initiatiefnemer).

1.1.4. Criteria voor de noodzaak van een archeologisch vooronderzoek

De plicht, vanuit het *Onroerendergoeddecreet*, om een archeologienota bij de aanvraag van een omgevingsvergunning toe te voegen hangt af van verschillende criteria of drempels:

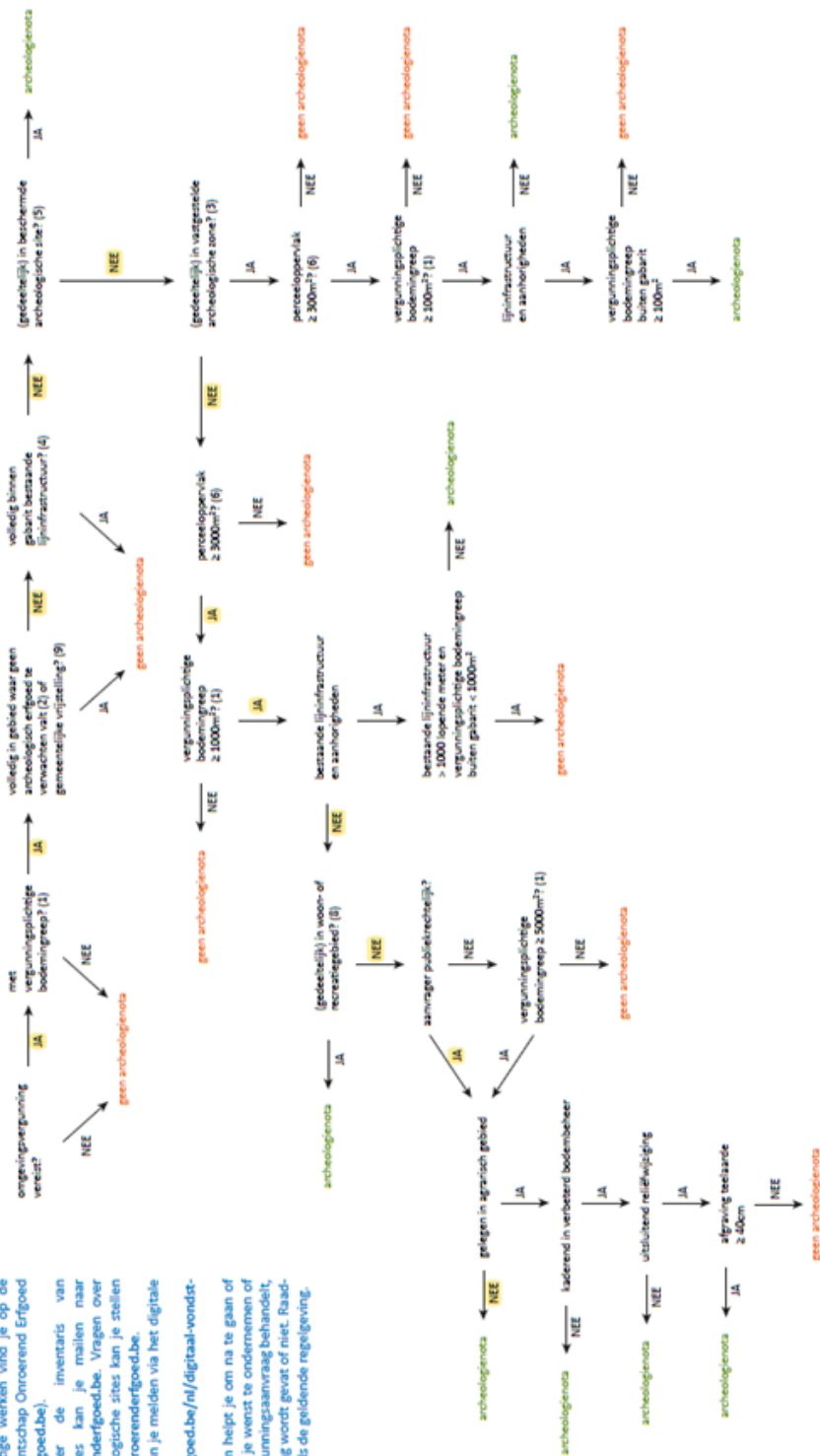
- de aard van de vergunning (stedenbouwkundige handelingen of verkavelen van gronden;
- de totale oppervlakte van de betrokken percelen;
- de oppervlakte van de geplande bodemingrepen;
- de ruimtelijke bestemming van het terrein;
- de ligging binnen of buiten een archeologische zone uit de vastgestelde inventaris;
- de ligging binnen of buiten een beschermde archeologische site.

De beslissingsboom die van toepassing is voor de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen is opgenomen in onderstaande figuur⁶. Uit deze figuur blijkt dat de geplande bodemingrepen in het kader van onderhavige vergunningsaanvraag deze drempels overschrijden. Conform de actuele regelgeving dient dus een archeologisch vooronderzoek te worden uitgevoerd en een (archeologie)nota te worden opgemaakt.

⁶ <https://www.onroerendergoed.be/een-archeologisch-onderzoek-nodig>

Criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen

Meer informatie over archeologisch onderzoek bij vergunningsplichtige werken vindt je op de website van het agentschap Onroerend Erfgoed (www.onroerenderfgoed.be). Voor vragen over de inventaris van archeologische zones kan je mailen naar inventaris@onroerenderfgoed.be. Vragen over beschermde archeologische sites kan je stellen via beschermen@onroerenderfgoed.be. Een toevalsvondst kan je melden via het digitale formulier op: www.onroerenderfgoed.be/nl/digitaal-vondst-meldingformulier. Deze beslissingsboom helpt je om na te gaan of het bouwproject dat je wenst te ondernemen of waarvoor je een vergunningsaanvraag behandelt, door deze verplichting wordt gevat of niet. Raadpleeg bij twijfel steeds de geldende regelgeving.

(1) Woon- of recreatiegebied:
De invulling van deze begrippen volgt de weergave over gemeenteplanen en ruimtelijke uitvoeringplannen. Ook vergunningsaanvragen die strikt gericht zijn in woon- of recreatiegebied (geen woon- of recreatiegebied beschouwd).

(9) Gemeentelijke vrijstelling:
Perken vrijgesteld van archeologisch onderzoek door een entree onderzoeksvergunning. Deze kan je consulteren via het Geoportaal van Onroerend Erfgoed (<http://geo.onroerenderfgoed.be>).

Figuur 40: Beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek bij de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen (bron: Agentschap Onroerend Erfgoed).

1.1.5. Archeologische voorkennis van het projectgebied

In welke archeoregio ligt het projectgebied?	ZLSLS / zandstreek
In welke IOED regio ligt het projectgebied?	RADAR ⁷

o.b.v. geoportaal van het Agentschap Onroerend Erfgoed⁸:

Ligt het projectgebied in een Vastgestelde archeologische zone ?	Nee
Ligt het projectgebied in een Gebied waar geen archeologie meer verwacht kan worden ?	Nee
Zijn er in het projectgebied archeologische vindplaatsen gekend ?	Nee
Is er in het projectgebied reeds archeologisch onderzoek uitgevoerd ?	Nee

In het projectgebied zijn geen archeologische resten gekend maar de zone tussen de Brigandsbrug en grote zwaai kom is wel onderdeel van **het kasteeldomein van Ingelmunster**, aangeduid als Bouwkundig element⁹, Vastgesteld bouwkundig erfgoed¹⁰ en Beschermd cultuurhistorisch landschap¹¹. Voor dit kasteeldomein is ook een Beheersplan¹² voorhanden. De verantwoordingsnota van onderhavige vergunningsaanvraag (Bossaert 2022: 8) merkt in dit verband het volgende op:

"Er werd voor het kasteeldomein van Ingelmunster reeds een beheerplan opgemaakt die werd goedgekeurd door onroerend erfgoed. Bij nazicht van de documenten is er geen sprake van tegenstrijdigheden met het beheerplan. In het beheerplan is het jaagpad behouden en voorzien zoals in deze omgevingsvergunning."

⁷ <https://www.midwest.be/radar>

⁸ <https://geo.onroenderfgoed.be/>

⁹ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/51261>

¹⁰ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/25545>

¹¹ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/12367>

¹² <https://plannen.onroenderfgoed.be/plannen/16>

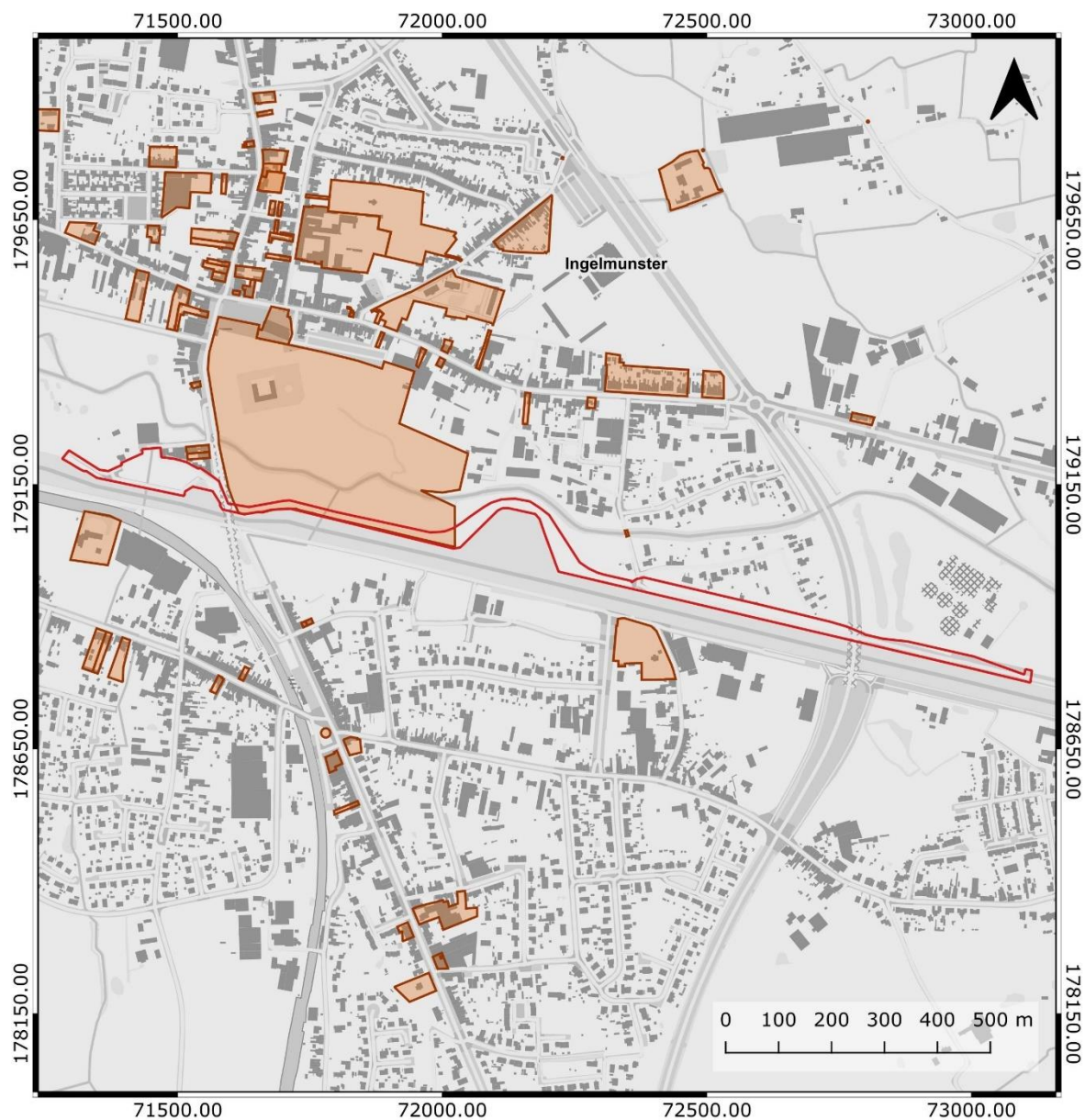
LEGENDE

PROJECTGEBIED

2022C347_projectgebied

Wetenschappelijke inventaris bouwkundig erfgoed - elementen

Figuur 41: Het kasteeldomein van Ingelmunster aangeduid als bouwkundig element (bron: Agentschap Onroerend Erfgoed).

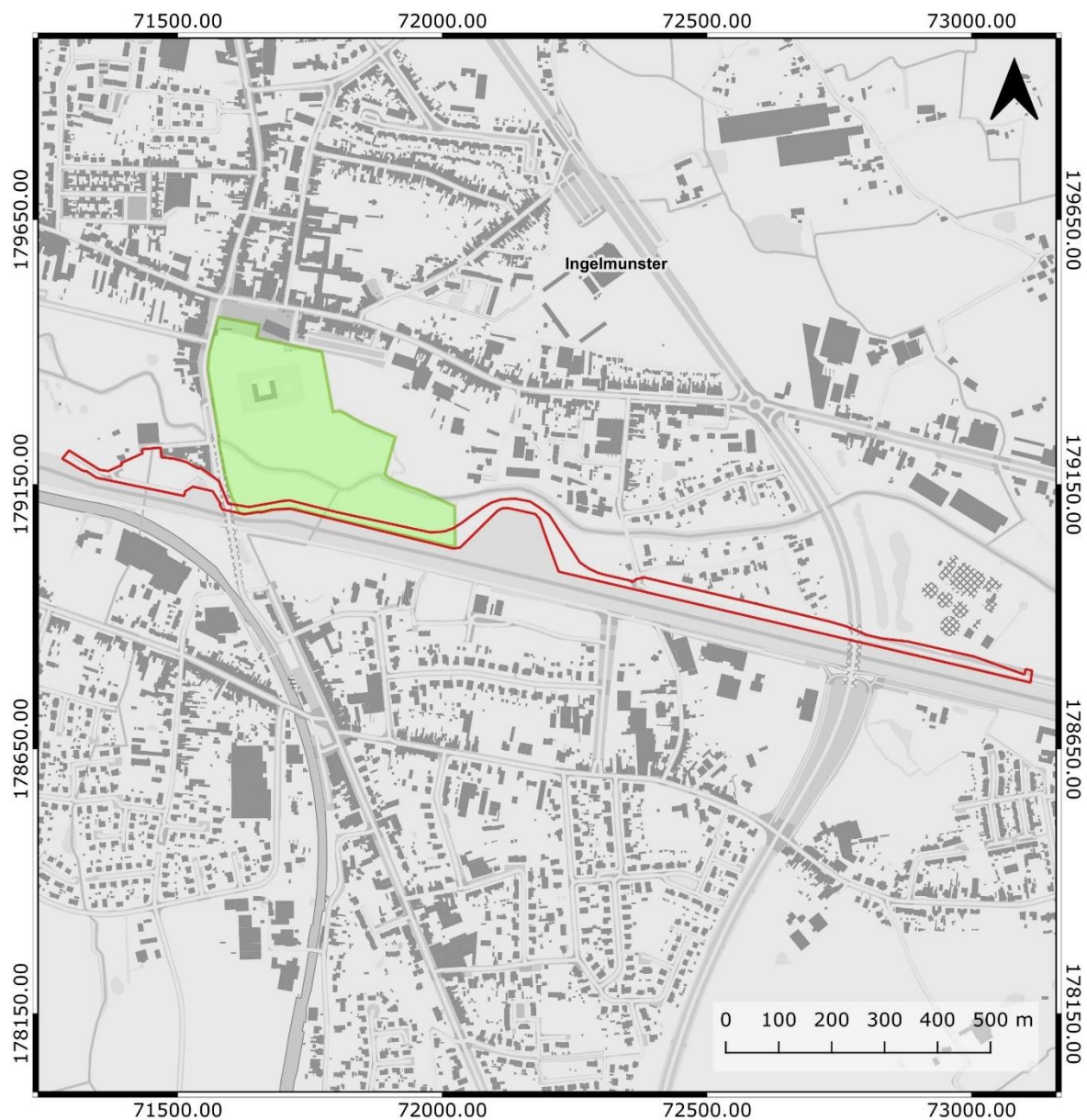
LEGENDE

PROJECTGEBIED

2022C347_projectgebied

Vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed

Figuur 42: het kasteeldomein van Ingelmunster aangeduid als Vastgesteld bouwkundig erfgoed (bron: Agentschap Onroerend Erfgoed).

LEGENDE

PROJECTGEBIED

2022C347_projectgebied

Beschermd cultuurhistorische landschap

Figuur 43: het kasteeldomein van Ingelmunster aangeduid als Beschermd Archeologisch Landschap (bron: Agentschap Onroerend Erfgoed).

1.1.6. Doel- en vraagstellingen

Het doel van dit archeologisch bureauonderzoek is te komen tot een **inschatting van het archeologisch potentieel** van het projectgebied op basis van cartografisch en literatuuronderzoek. Hierbij wordt rekening gehouden met de landschappelijke, archeologische en historische contexten, en met de aard en de locatie van de geplande bodemingrepen.

Specifieke vraagstellingen zijn:

- Heeft het projectgebied een archeologisch potentieel?
- Is er reeds sprake van een verstoring van het archeologisch potentieel? Zo ja, in welke mate?
- Vormen de geplande bodemingrepen een bedreiging voor dit potentieel?
- Welke aspecten verdienen aandacht bij een archeologisch vervolgonderzoek?

1.1.7. Randvoorwaarden

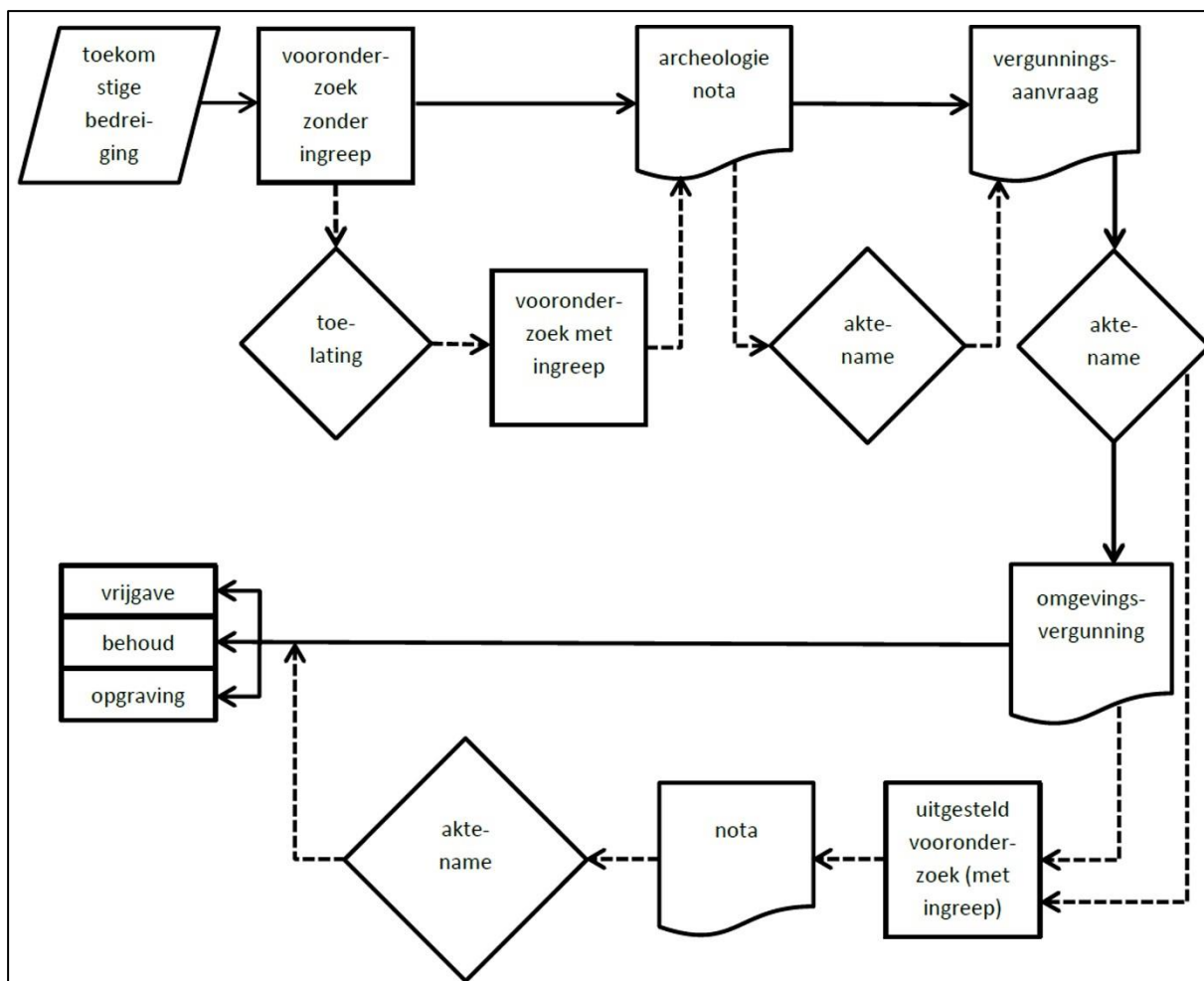
Niet van toepassing

1.1.8. Werkwijze

1.1.8.1. Procesverloop

Een verplicht archeologisch vooronderzoek in het kader van een omgevingsvergunning is opgevat als een proces. Het verloop ervan werd door het *agentschap Onroerend Erfgoed* uitvoerig beschreven in de Code van Goede Praktijk¹³ en als volgt geïllustreerd:

¹³ <https://www.onroenderfgoed.be/de-code-van-goede-praktijk>

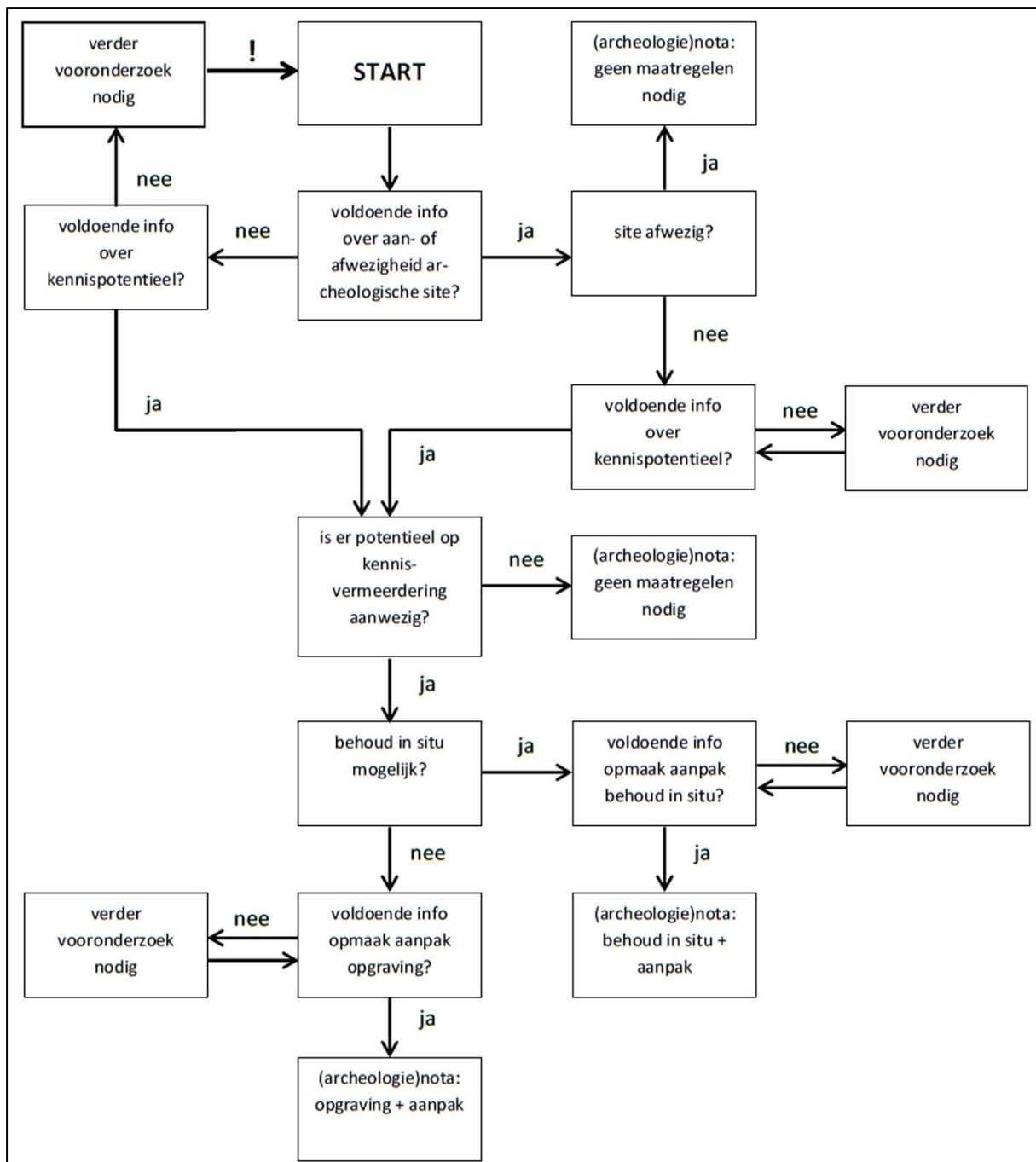

Figuur 44: Procesverloop van verplicht archeologisch vooronderzoek bij vergunningsplichtige ingrepen in de bodem (bron: Agentschap Onroerend Erfgoed).

1.1.8.2. Fasering en afweging tot de noodzaak van verder vooronderzoek

Zo'n archeologisch vooronderzoek kan gefaseerd verlopen en vangt in elk geval steeds aan met een verplicht bureauonderzoek. Na afronding van dit bureauonderzoek wordt bepaald of een vervolg noodzakelijk is en welke strategie hiervoor aangewezen is. Dit vervolg van het traject van archeologisch vooronderzoek kan bestaan uit meerdere fases. Na voltooiing van elke fase wordt de noodzaak van bijkomend onderzoek telkens opnieuw afgewogen op basis van enkele criteria. Deze afweging werd door het *agentschap Onroerend Erfgoed* uitvoerig beschreven in de Code van Goede Praktijk¹⁴ en als volgt geïllustreerd:

¹⁴ <https://www.onroerenderfgoed.be/de-code-van-goede-praktijk>

Figuur 45: Beslissingsboom bij de afweging over de noodzaak van verder archeologisch vooronderzoek (bron: Agentschap Onroerend Erfgoed).

1.1.8.3. Verloop van het bureauonderzoek

Het bureauonderzoek gebeurt onder leiding van een erkend archeoloog van GATE. In functie van de geplande ingrepen en het archeologisch potentieel wordt het projectgebied en haar omgeving in een landschappelijk, archeologisch en historisch kader geplaatst, op basis van een fysisch-, historisch- en archeologisch-cartografisch onderzoek en een literatuurstudie.

Voor de archeologische kennis wordt de *Inventaris van Onroerend Erfgoed*¹⁵ als basis gebruikt, waar nodig aangevuld met informatie uit andere literatuurbronnen. De ontwerpplannen met informatie over de geplande bodemingrepen, verkregen van de initiatiefnemer, worden in een QGIS-omgeving geprojecteerd ten opzichte van diverse fysisch-geografische, historische en archeologische kaartlagen die ook raadpleegbaar zijn op volgende (portaal)websites:

- Geoportaal¹⁶ <https://geo.onroenderfgoed.be>
- Onroerend Erfgoed inventaris¹⁷ <https://inventaris.onroenderfgoed.be>
- Geopunt¹⁸ <https://www.geopunt.be>
- DOV-verkenner¹⁹ <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/>
- Cartesius²⁰ <http://cartesius.be>
- CartoWeb²¹ CartoWeb.be
- Geo.be²² <https://www.geo.be>

¹⁵ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/>

¹⁶ <https://www.onroenderfgoed.be/>

¹⁷ <https://www.onroenderfgoed.be/>

¹⁸ <https://www.vlaanderen.be/digitaal-vlaanderen/onze-oplossingen/geopunt>

¹⁹ <https://www.dov.vlaanderen.be/>

²⁰ <https://www.ngi.be/website/online-resources/cartesius/>

²¹ <https://www.ngi.be/website/aanbod/digitale-geodata/cartoweb-be/>

²² <https://www.ngi.be/website/online-resources/geo-be/>

1.2. Assessmentrapport

Belangrijke opmerking vooraf

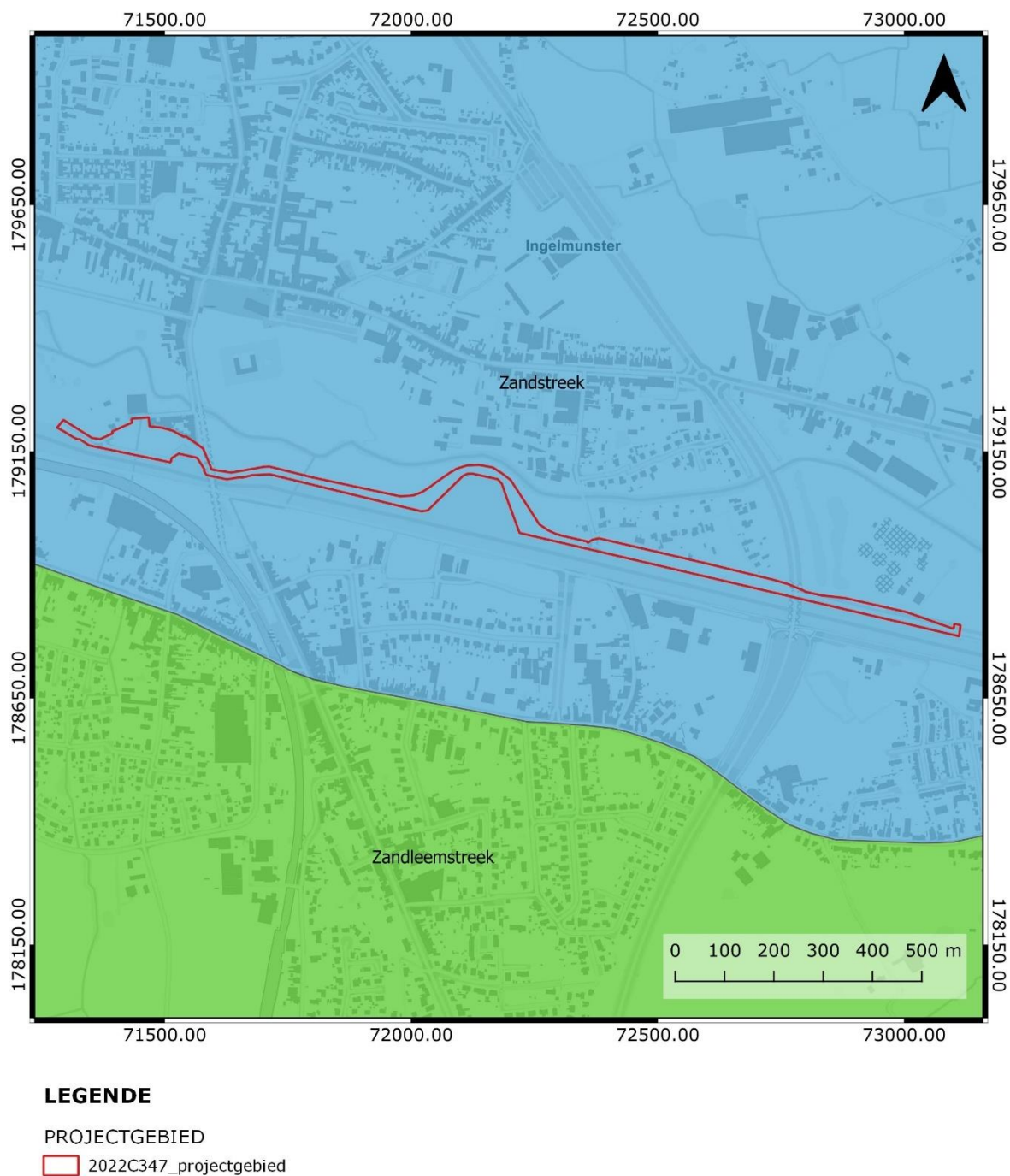
De eerdere aanleg van de huidige verhardingen, die nagenoeg het ganse projectgebied omvatten, en de aanleg en ingrijpende aanpassingen van het kanaal dat het projectgebied flankiert, beschreven in paragraaf 1.1.2, hebben met zekerheid geleid tot een grootschalige verstoring van de top van de bodem, en eventueel hiermee geassocieerde archeologische resten. Dit geldt voor alle zones in het projectgebied waar nieuwe bodemingrepen (uitbraak en heropbouw) gepland worden die nauwelijks of niet dieper reiken dan de huidige verstoorde lagen.

Het is daarom nagenoeg zeker dat er in het kader van deze vergunningsaanvraag nauwelijks of geen nuttige archeologische kenniswinst meer te halen valt, in relatie tot de kosten die een archeologisch vervolgonderzoek met zich meebrengt.

Een omstandige evaluatie van de landschappelijke, historische en archeologische contexten van het projectgebied zijn daarom ook niet aan de orde. We volstaan hier met een weergave en korte bespreking van het relevante kaartmateriaal.

1.2.1. Landschappelijke situering

Landbouwstreken België²³: in de Zandstreek, nabij de grens met de Zandleemstreek

Figuur 46: Het projectgebied ten opzichte van de Belgisch Landbouwstreken (bron: DLV / AIV).

²³ <https://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/3cd62a4d-cef5-453e-b7c8-7c786afa7f4f>

Bodembedekkingskaart²⁴

LEGENDE

PROJECTGEBIED

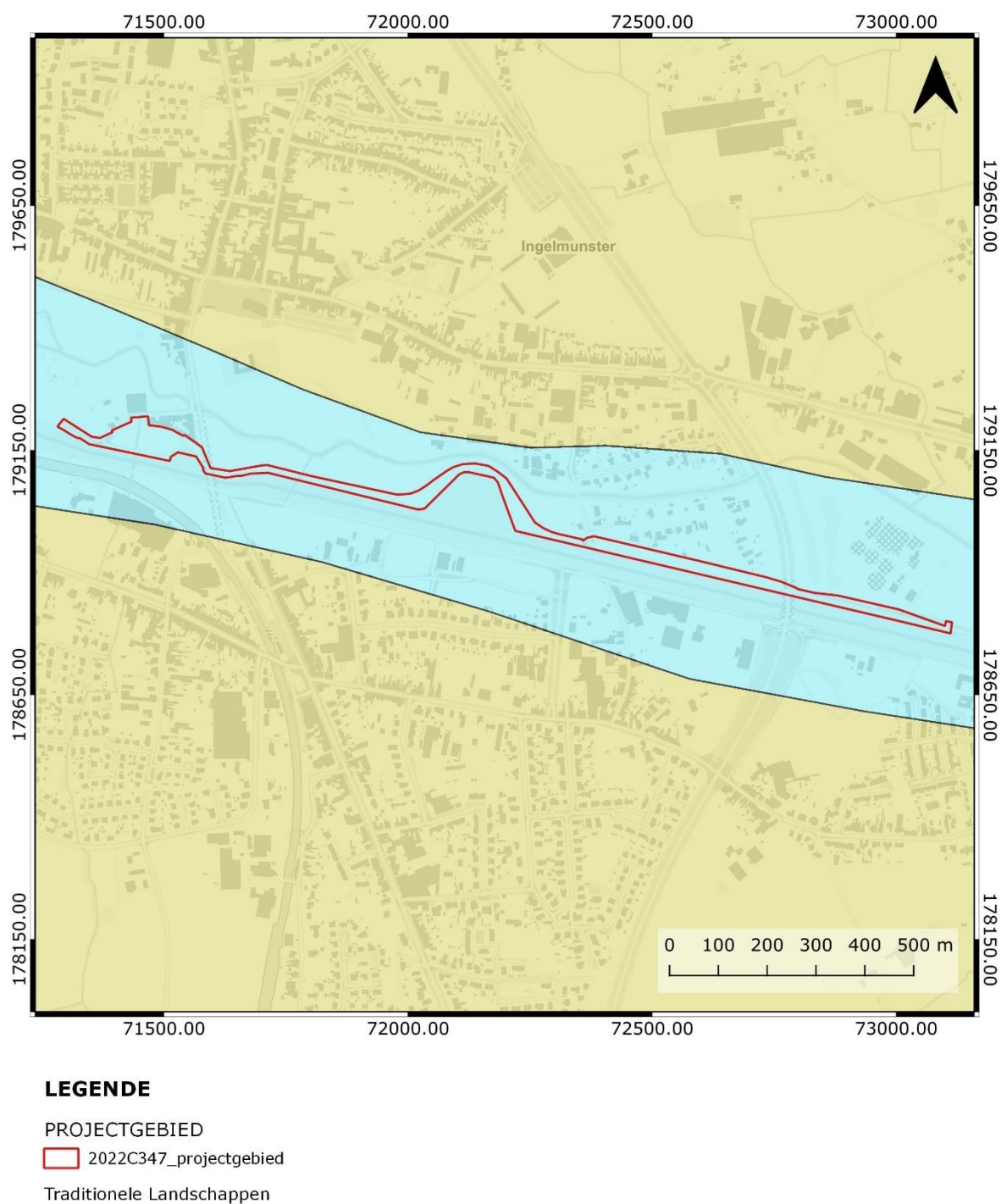
2022C347_projectgebied

Bodembedekking (BBK), 1m resolutie, opname 2018

Figuur 47: Het projectgebied ten opzichte van de Bodembedekkingskaart 2018 (resolutie 1m; bron: DLV / AIV).

²⁴ <https://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/7e89f7df-8cca-4fd6-a954-735bcc6e7930>

Traditionele landschappen²⁵: in de vallei van de Mandel en de Oude Mandel (blauw), ten zuiden van het plateau van Tielt en ten noorden van het Land van Roeselare-Kortrijk.

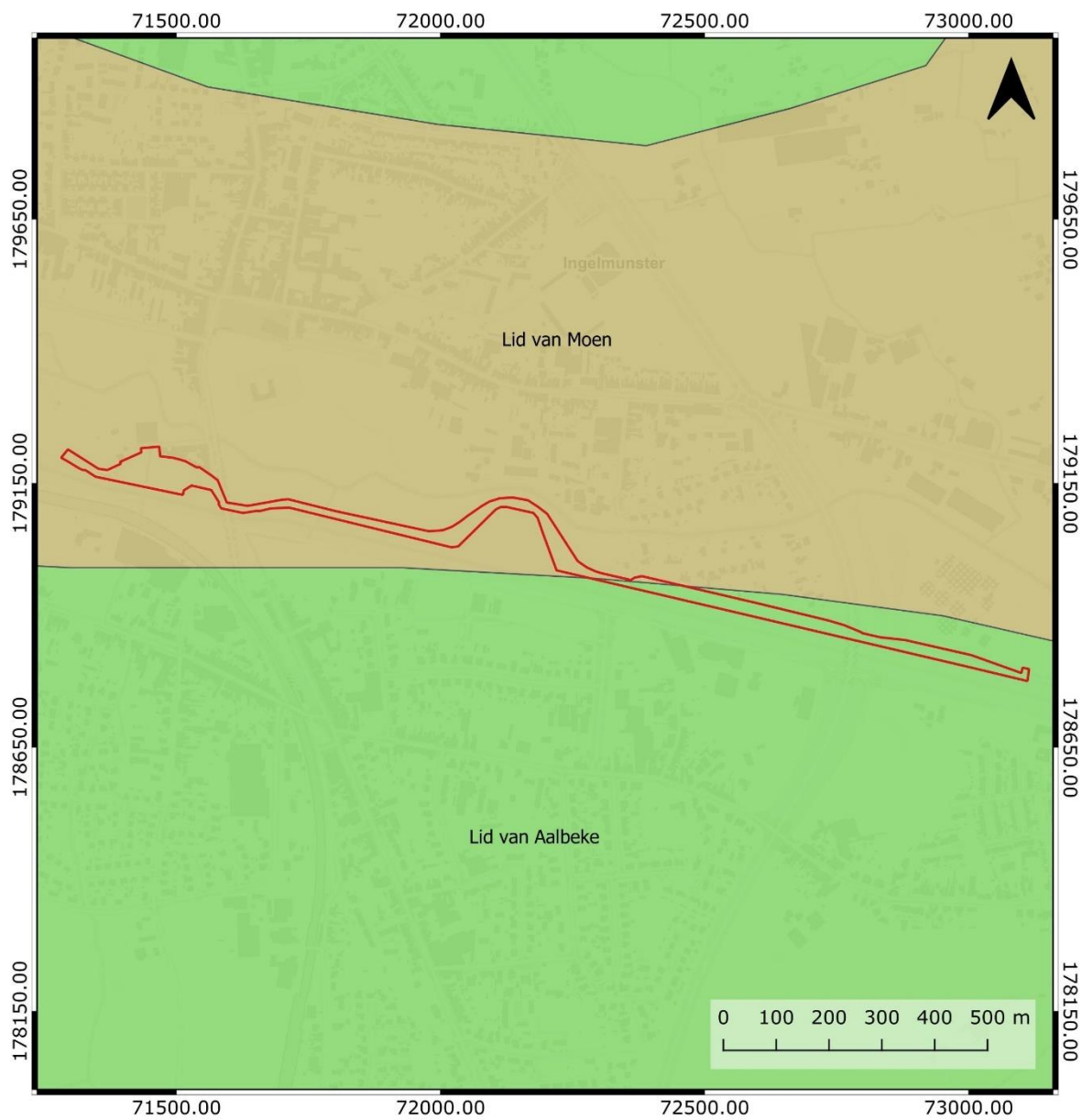
Figuur 48: Het projectgebied ten opzichte van Traditionele landschappen (bron: UGent / AIV).

²⁵ <https://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/90D22342-B387-4366-A4E3-2D14BE128772>

<https://metadata.vlaanderen.be/metadatacenter/srv/api/records/90D22342-B387-4366-A4E3-2D14BE128772>

Tertiair-geologische kaart: Formatie van Kortrijk, meer bepaald

- **Lid van Moen:** grijze klei tot silt, kleihoudend, keilagen; Nummulites planulatus
- **Lid van Aalbeke:** donkergrijze tot blauwe klei, glimmer

LEGENDE

PROJECTGEBIED

2022C347_projectgebied

Tertiair geologische kaart 1/50.000

Figuur 49: Tertiair-geologie ter hoogte van het projectgebied (bron: AIV / Geopunt).

Samengestelde Quartairprofieltypekaart: types 21021 (koF1) en 21009 (F1)

Profieltype

koF1 = koFf

k op o op F op f

kleiig facies op organisch-klastisch complex op zandig-, op lemig fluvioperiglaciaal lithosoom

Eenheden op kaartblad 21

- k Kleiig facies
- K Zandig facies
- v Venig facies
- *v Kleiige laag op veen
- ð Stuijzanden
- o Organisch-klastisch complex
- D Eolisch dekzandfacies
- f Lemig fluvioperiglaciaal facies
- F Zandig fluvioperiglaciaal facies
- n Niveo-eolisch, lemig facies
- g Niveo-fluviaal, lemig facies
- G Niveo-fluviaal, zandig facies
- c Lemig facies (alluviaal)
- E Zandig facies
- h Lemig facies
- H Zandig facies
- Y Fluvioperiglaciaal zandig grint

	Continentaal	Marien	Diachroon
Holoceen	k, K, ‘v, ð		h, H
Tardiglaciaal holoceen complex	o		
Boven - Weichseliaan	D		
Weichseliaan	F, f, n, g, G		
Eemiaan	c, C	E	
Pré-Saaliaan	Y		

Samengestelde gevectoriseerde Quartairgeologische Profieltypekaart van Vlaanderen 1/50.000 (VPO, 2017), op basis van de 'De Moor, G., Van De Velde, D., Lootens, M. & Meert, L., 1996. Quartairgeologische kaart [van België, Vlaams Gewest]: Tiel, kaartblad 21. 1/50 000. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Bestuur Natuurlijke Rijkdommen en Energie, Brussel.' en informatie uit 'De Moor, G., Van De Velde, D. & Meert, L., 1997. Toelichting bij de Quartairgeologische kaart [van België, Vlaams Gewest]: kaartblad 21, Tiel [1/50 000]. Vlaamse Overheid, Dienst Natuurlijke Rijkdommen, Brussel, 97 p.'

Profieltype

F1 = Ff

F op f

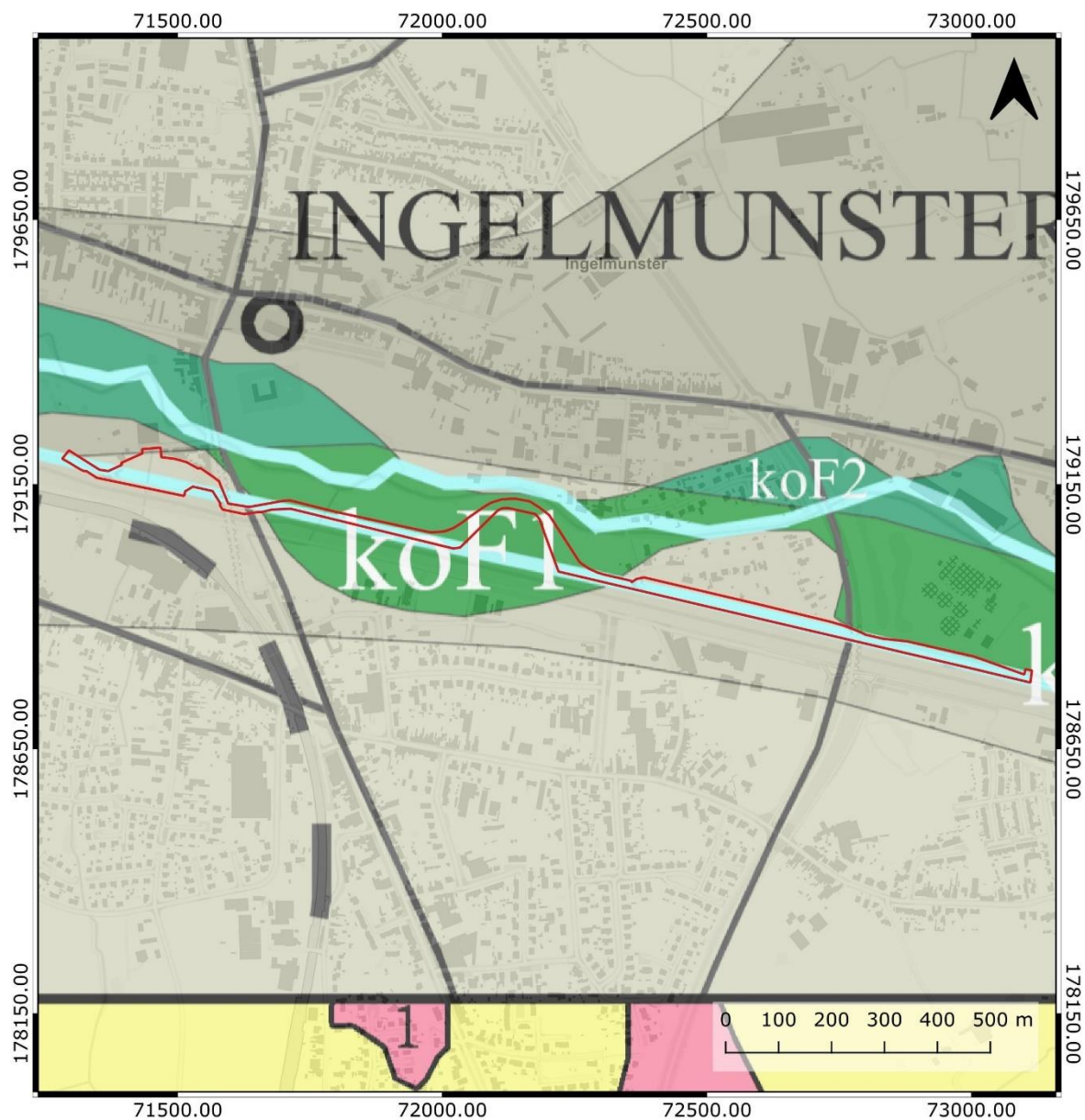
zandig-, op lemig fluvioperiglaciaal lithosoom

Eenheden op kaartblad 21

- k Kleiig facies
- K Zandig facies
- v Venig facies
- *v Kleiige laag op veen
- ð Stuijzanden
- o Organisch-klastisch complex
- D Eolisch dekzandfacies
- f Lemig fluvioperiglaciaal facies
- F Zandig fluvioperiglaciaal facies
- n Niveo-eolisch, lemig facies
- g Niveo-fluviaal, lemig facies
- G Niveo-fluviaal, zandig facies
- c Lemig facies (alluviaal)
- E Zandig facies
- h Lemig facies
- H Zandig facies
- Y Fluvioperiglaciaal zandig grint

	Continentaal	Marien	Diachroon
Holoceen	k, K, ‘v, ð		h, H
Tardiglaciaal holoceen complex	o		
Boven - Weichseliaan	D		
Weichseliaan	F, f, n, g, G		
Eemiaan	c, C	E	
Pré-Saaliaan	Y		

Samengestelde gevectoriseerde Quartairgeologische Profieltypekaart van Vlaanderen 1/50.000 (VPO, 2017), op basis van de 'De Moor, G., Van De Velde, D., Lootens, M. & Meert, L., 1996. Quartairgeologische kaart [van België, Vlaams Gewest]: Tiel, kaartblad 21. 1/50 000. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Bestuur Natuurlijke Rijkdommen en Energie, Brussel.' en informatie uit 'De Moor, G., Van De Velde, D. & Meert, L., 1997. Toelichting bij de Quartairgeologische kaart [van België, Vlaams Gewest]: kaartblad 21, Tiel [1/50 000]. Vlaamse Overheid, Dienst Natuurlijke Rijkdommen, Brussel, 97 p.'

LEGENDE

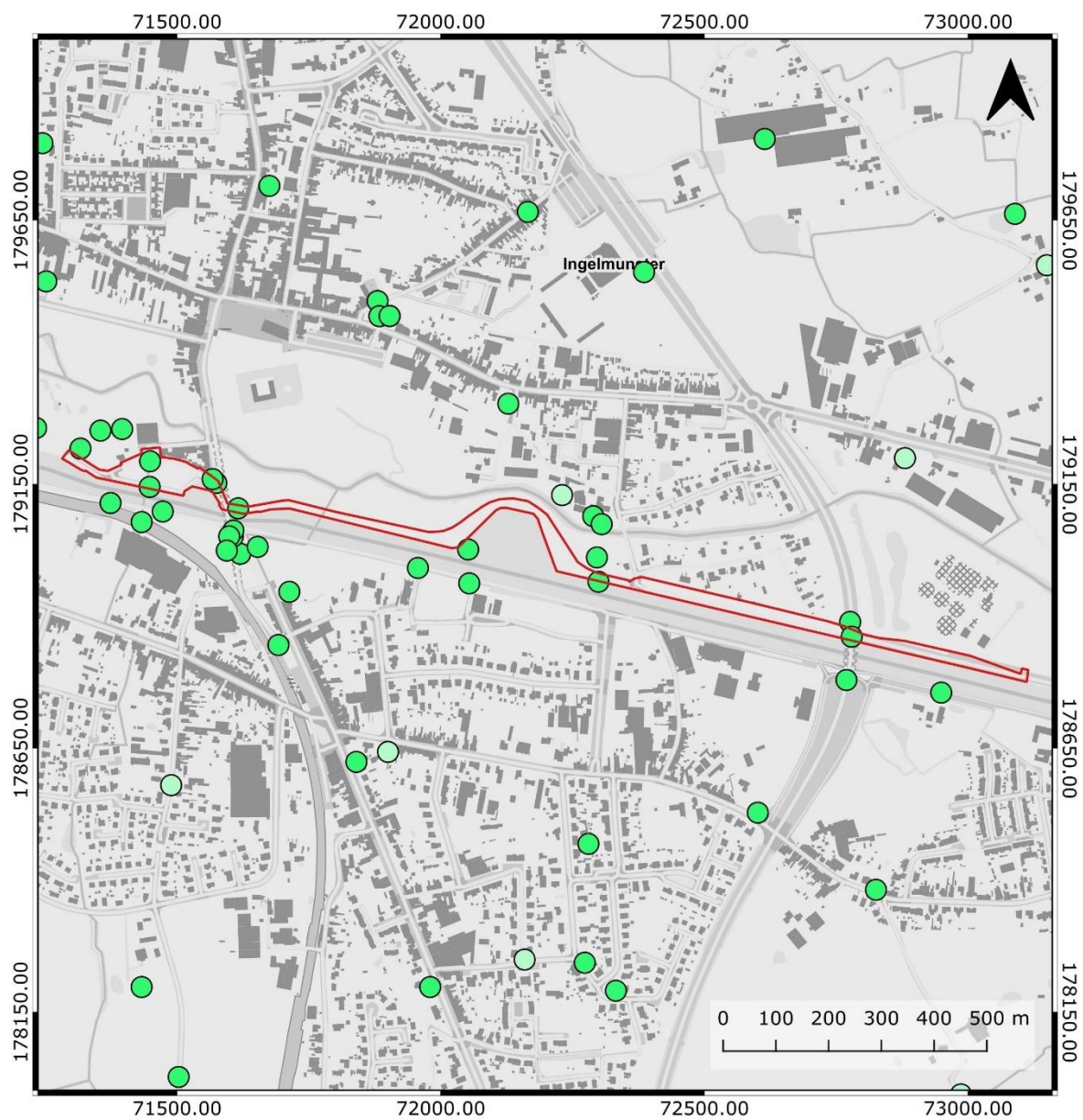
PROJECTGEBIED

2022C347_projectgebied

Samengestelde Quartairprofieltypekaart Vlaanderen 1/50.000

Figuur 50: Quartair-geologie ter hoogte van het projectgebied (bron: AIV / Geopunt).

DOV-boringen in projectgebied

LEGENDE

PROJECTGEBIED

2022C347_projectgebied

Boringen

Figuur 51: Reeds uitgevoerde boringen ter hoogte van het projectgebied (bron: AIV / Geopunt).

Uit 1939 (weinig relevant en informatief):

- <https://www.dov.vlaanderen.be/zoeken-ocdov/proxy-boring/boorstaat/1939-070475/rapport/rapportboringstandaard?titel=DOV%20Boorrapport>
- <https://www.dov.vlaanderen.be/zoeken-ocdov/proxy-boring/boorstaat/1939-070508/rapport/rapportboringstandaard?titel=DOV%20Boorrapport>
- <https://www.dov.vlaanderen.be/zoeken-ocdov/proxy-boring/boorstaat/1939-116677/rapport/rapportboringstandaard?titel=DOV%20Boorrapport>

uit 1968 (weinig relevant en informatief):

- <https://www.dov.vlaanderen.be/zoeken-ocdov/proxy-boring/boorstaat/1968-033185/rapport/rapportboringstandaard?titel=DOV%20Boorrapport>

uit 2014 :

- <https://www.dov.vlaanderen.be/zoeken-ocdov/proxy-boring/boorstaat/2014-105654/rapport/rapportboringstandaard?titel=DOV%20Boorrapport>
 - o = ter hoogte van Valorasite, tegen de brug op aan
 - o Bovenste 3m wordt als aangebracht / verstoord aangemerkt

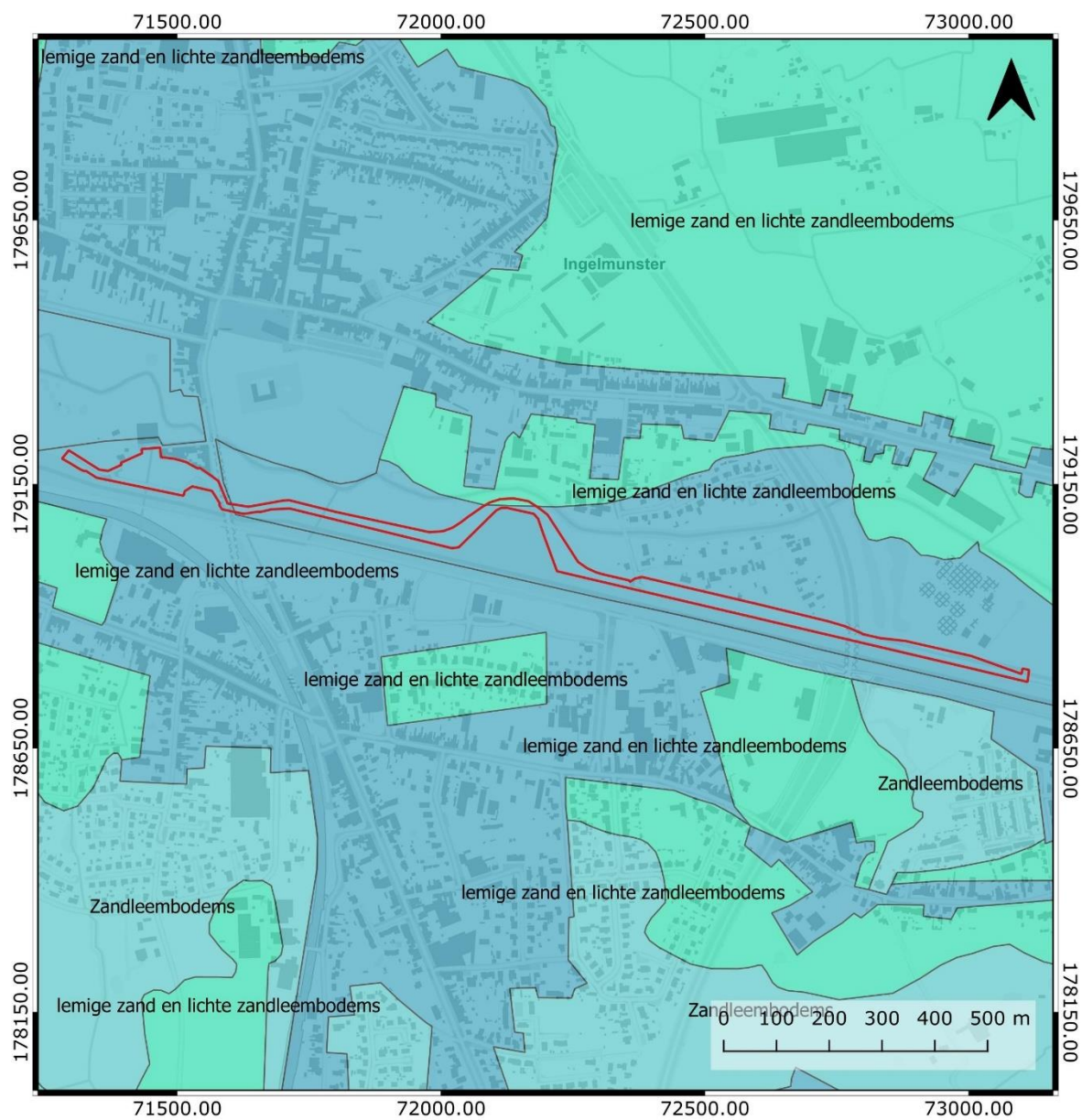
Uit 2016:

- <https://www.dov.vlaanderen.be/zoeken-ocdov/proxy-boring/boorstaat/2016-153332/rapport/rapportboringstandaard?titel=DOV%20Boorrapport>
 - o = ter hoogte van Valorasite
 - o Tot 3,5m wordt als aangebracht / verstoord aangemerkt

uit 2017 (weinig relevant en informatief):

- <https://www.dov.vlaanderen.be/zoeken-ocdov/proxy-boring/boorstaat/2017-151435/rapport/rapportboringstandaard?titel=DOV%20Boorrapport>

Fysische Systeemkaart²⁶: lemige zand en lichte zandleembodems

LEGENDE

PROJECTGEBIED

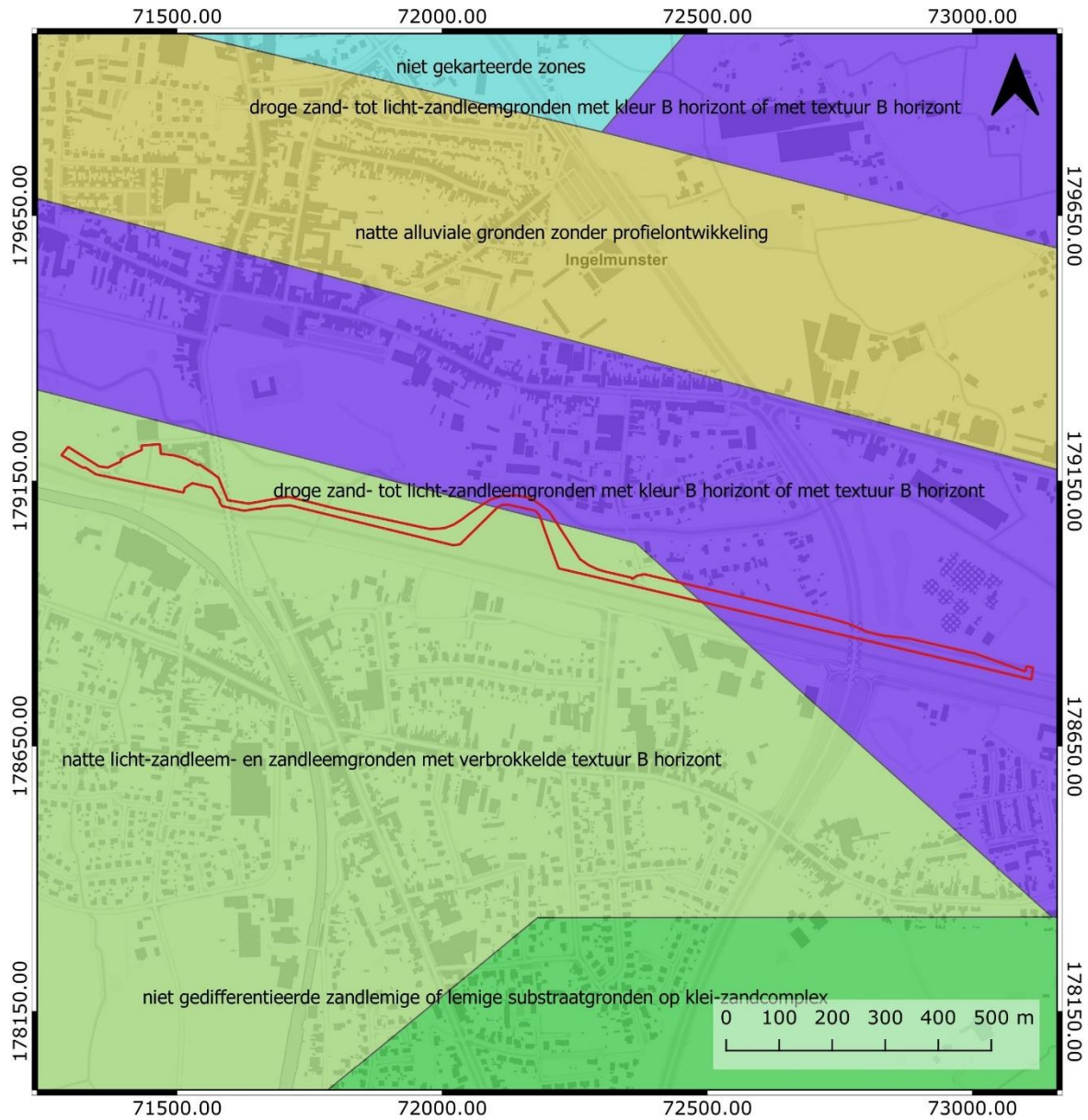
2022C347_projectgebied

Figuur 52: Fysische systemen ter hoogte van het projectgebied (bron: VLM / AIV / Geopunt).

²⁶ <https://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/80A496CC-AA90-4FF9-8EB8-C89418F2407D>

Bodemassociatiekaart (schaal 1/500.000)²⁷:

- Droge zand- tot licht-zandleemgronden met kleur B horizont of textuur B horizont
- Natte licht-zandleem- en zandleemgronden met verbrokkelde textuur B horizont

LEGENDE

PROJECTGEBIED

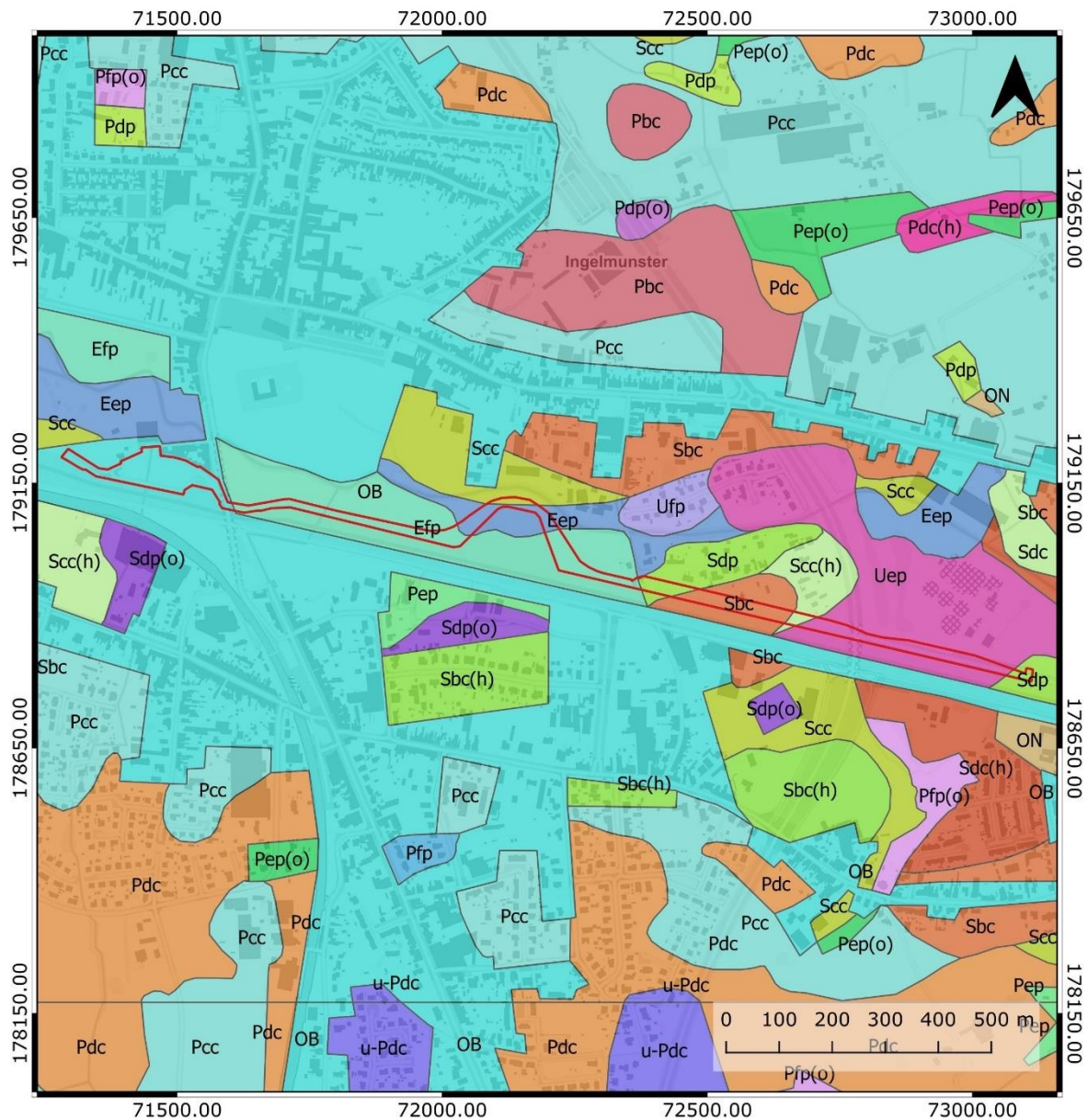
2022C347_projectgebied

Figuur 53: Bodemassociaties ter hoogte van het projectgebied (bron: DOV).

²⁷ <https://www.dov.vlaanderen.be/page/bodemkaarten>

Bodemkaart (schaal 1/20.000): van west naar oost:

- OB: niet gekarteerd
- Efp: Zeer sterk gleyige kleibodem zonder profiel
- Sdp: Matig natte lemig zandbodem zonder profiel
- Sbc: Droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont
- Scc(h): Matig droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont
- Uep: Sterk gleyige zware kleibodem zonder profiel
- Sdp: Matig natte lemig zandbodem zonder profiel

LEGENDE

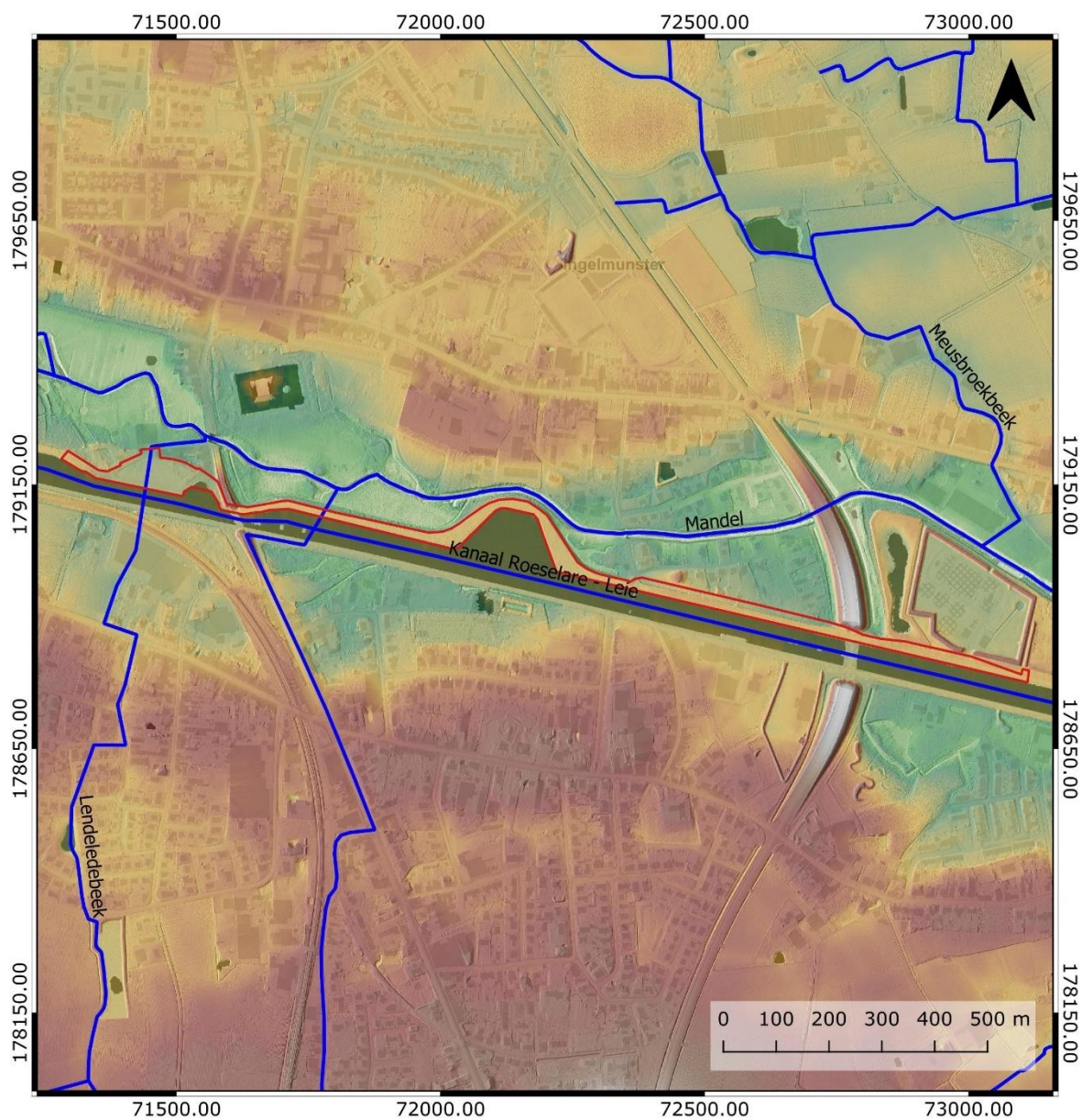
PROJECTGEBIED

2022C347_projectgebied

Figuur 54: Bodemtypes ter hoogte van het projectgebied (bron: DOV).

Vlaamse Hydrografische Atlas²⁸

- Stroomgebied: Schelde
- Bekken: Leiebekken
- Deelbekken: Mandel
- tussen artificieel kanaal Roeselare – Leie (zuid) en (artificieel verlegde) Mandel

LEGENDE

PROJECTGEBIED

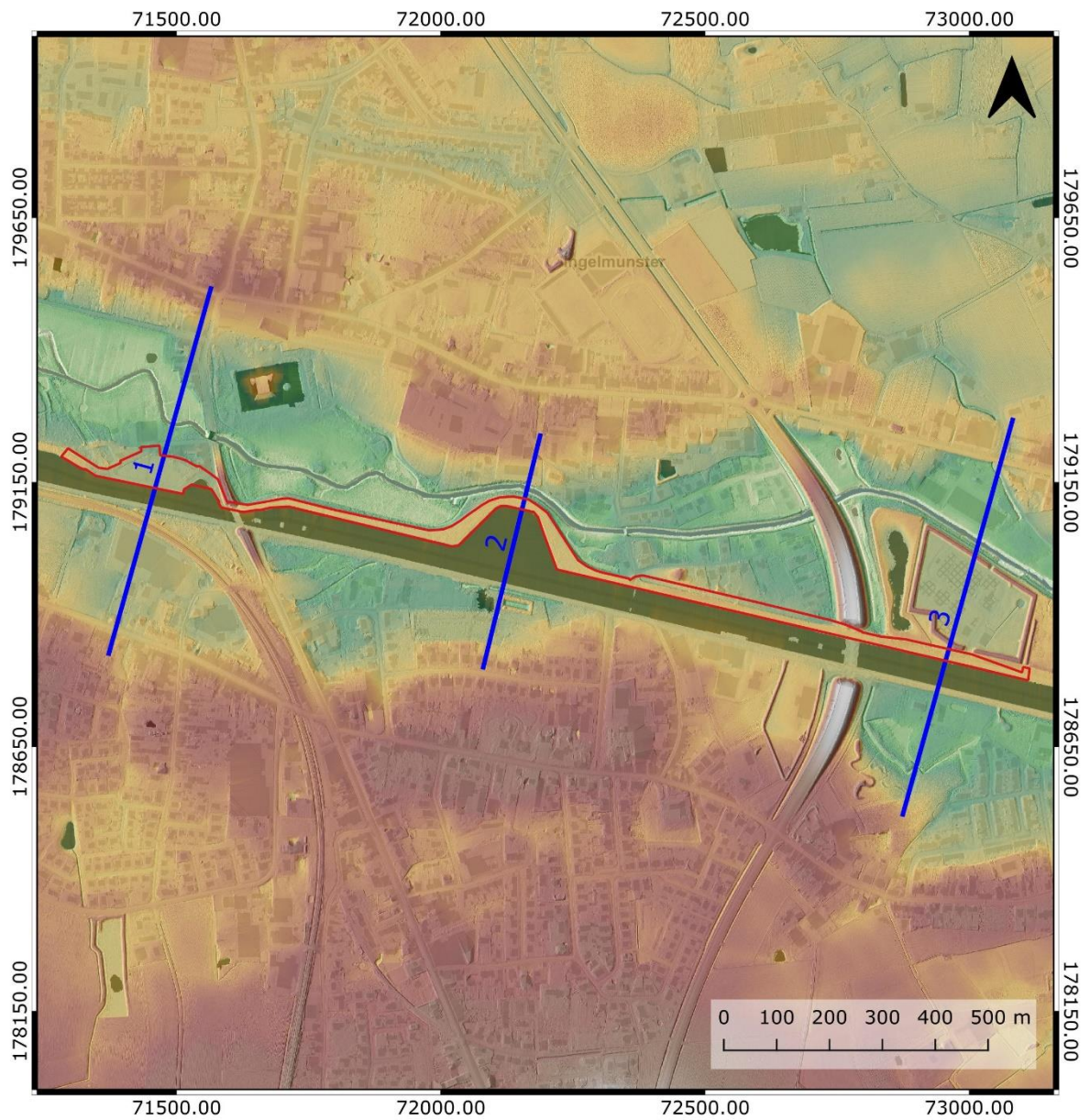
2022C347_projectgebied

Figuur 55: Hydrografie ter hoogte van het projectgebied (bron: VMM / AIV).

²⁸ <https://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8ac7a847-c322-4a60-ac77-42c3064d1392>

Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II:

- duidelijk artificiële verhoging t.o.v. de rest van de Mandelvallei waarin het projectgebied ligt

LEGENDE

PROJECTGEBIED

2022C347_projectgebied

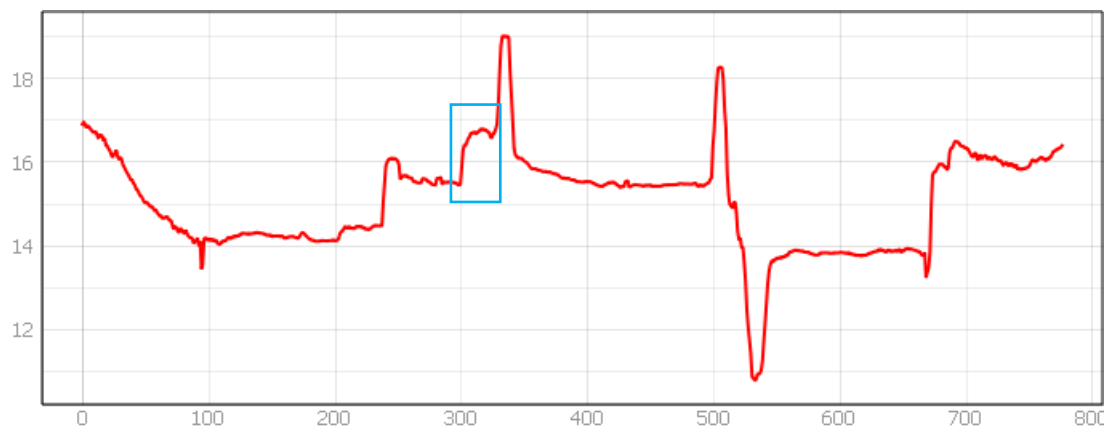
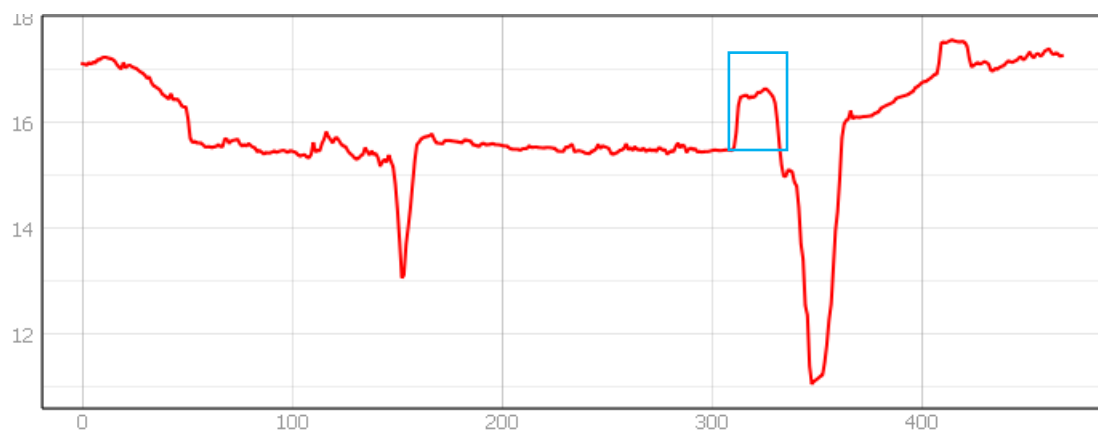
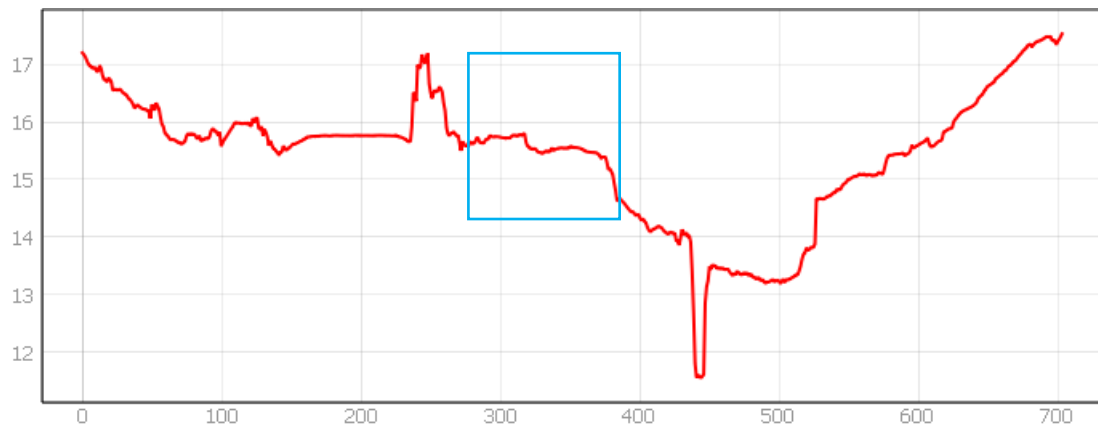
DHMVIIDTMRAS1m_k21

Band 1 (Gray)

26,622812
10,016641

Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, multidirectionale hillshade 0.25m

Figuur 56: DHM-topografie ter hoogte van het projectgebied (bron: AIV).

Figuur 57: Hoogteprofielen 1, 2 en 3 (Z-N) ter hoogte van het projectgebied (blauw kader (bron: AIV)).

1.2.2. Historisch-cartografische situering

Ferrariskaart²⁹

LEGENDE

PROJECTGEBIED

2022C347_projectgebied

Ferrariskaart (1777), Vlaanderen

Figuur 58: Ferrariskaart ter hoogte van het projectgebied (bron: KBR / AIV).

²⁹ <https://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/2d7382ea-d25c-4fe5-9196-b7ebf2dbe352>

LEGENDE

PROJECTGEBIED

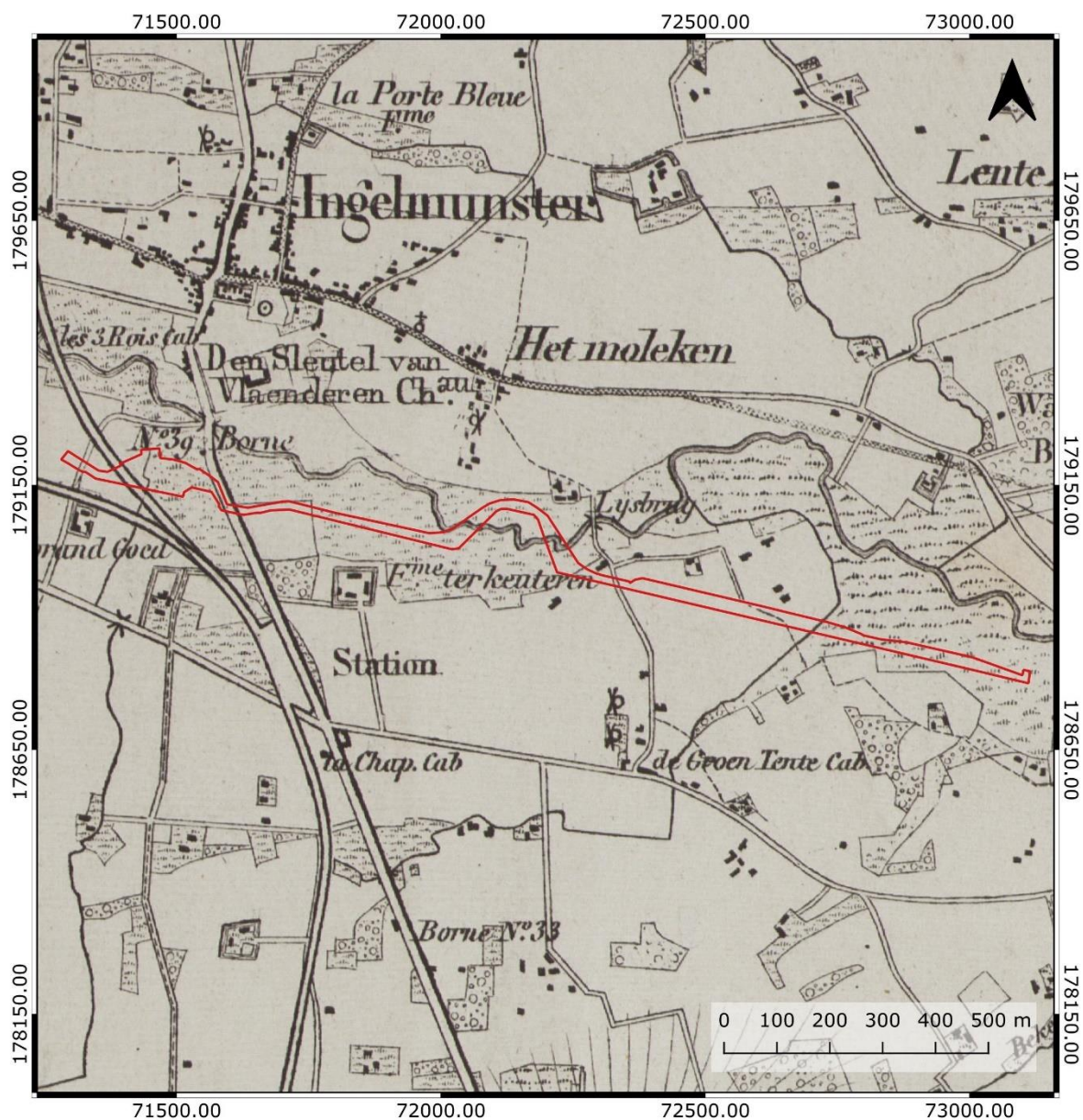
2022C347_projectgebied

Atlas der Buurtwegen (ca 1840), Vlaanderen

Figuur 59: Atlas der Buurtwegen ter hoogte van het projectgebied (bron: AIV).

³⁰ <https://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>

Vandermaelenkaart (Cartes topographiques de la Belgique)³¹

LEGENDE

PROJECTGEBIED

2022C347_projectgebied

Topografische kaart Vandermaelen (1846-1854), Vlaanderen

Figuur 60: Vandermaelenkaart ter hoogte van het projectgebied (bron: AIV).

³¹ <https://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/93795cd6-66d3-4310-83b2-5443adfee403>

Poppkaart (Atlas cadastrale parcellaire de la Belgique)³²

LEGENDE

PROJECTGEBIED

☐ 2022C347_projectgebiet

Popp-kaart (1842-1879), Vlaanderen

Figuur 61: Popp-kaart ter hoogte van het projectgebied (bron: AIV).

³² <https://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8f54a85f-4a89-4a58-8bdf-73972a91c30f>

Topografische kaart 1873 (NGI, schaal 1/20.000)

LEGENDE

PROJECTGEBIED

2022C347_projectgebied

Relevante topografische kaarten en orthofoto's uit het einde van de 19^e en de 20^e eeuw en hun informatiewaarde werden reeds uitvoerig beschreven in paragraaf 1.1.2.

1.2.3. Archeologische situering

De archeologische situering van het projectgebied is gebaseerd op de informatie uit de omgeving van het gebied die door Agentschap Onroerend Erfgoed ter beschikking wordt gesteld³³.

1.2.3.1. Gekende vindplaatsen (waarnemingen)

In de directe omgeving van het projectgebied zijn verschillende resten ('elementen') op diverse wijze aan het licht gekomen. Een deel ervan is gelinkt aan een prospectiethesis uit halfweg de jaren 1980 (Van Hooreweder 1985), terwijl ook een aantal recentere onderzoeken met ingreep in de bodem nieuwe vondsten en bodemsporen opleverden, zij het vaak in verstoorte contexten. Deze vondsten en sporen, net als enkele (voormalige) bouwkundige elementen in de buurt, wijzen erop dat de Mandelvallei in dit gebied een aantrekkelijk gebied moet zijn geweest doorheen de menselijke geschiedenis sinds de prehistorie, maar ook dat recentere bodemingrepen vaak een groot deel van de archeologische context van deze resten heeft verstoord.

Aan de overkant van het kanaal, tegenover de grote zwaairom ligt de archeologische vindplaats **Ingelmunster – Kanaalstraat**³⁴. Bij landschappelijke boringen in 2016 door BAAC Vlaanderen, die wezen op een grotendeels sterk verstoorte bodem, kwam in één van de boringen met verstoord bodemprofiel een lithisch artefact aan het licht. Het gebied staat nu integraal gekarteerd als GGA-zone³⁵. Net ten westen ervan wordt (met onzekerheid, tot op 150m) het **Goed ter Kouter (ING 220)**³⁶ gesitueerd op basis van bovengenoemde thesis. Meer naar het oosten leverde veldprospectie in het kader van die thesis verschillende vindplaatsen op, vaak met prehistorische lithische artefacten, Romeinse en middeleeuwse scherven (o.a. vindplaatsen Lysbergstraat ING 143³⁷, Gentstraat ING 70³⁸, Gentstraat ING 71³⁹, Gentstraat ING 188⁴⁰ etc.).

Net ten noorden van de grote zwaairom, d.w.z. net ten noorden van de Mandel ligt de vindplaats **Ingelmunster – Nijverheidstraat** waar Gate bijna een decennium geleden een uitgebreid vooronderzoek door middel van landschappelijke en archeologische boringen en

³³ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>

³⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/979439>

³⁵ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/124498>

³⁶ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/74114>

³⁷ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/74092>

³⁸ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/74097>

³⁹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/74071>

⁴⁰ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/74104>

proefputten uitvoerde⁴¹, gevolgd in 2013 door proefsleuven en een vlakdekkende opgraving door Monument Vandekerckhove⁴². Deze terreinonderzoeken leverden niet alleen een 90-tal (vermoedelijk prehistorische) lithische artefacten (vaak uit verstoorde contexten) en tal van aardewerkscherven uit verschillende perioden (neolithicum, ijzertijd, Romeinse tijd) op, maar ook bodemsporen uit de late ijzertijd/Vroeg--Romeinse periode en middeleeuwen.

1.2.3.2. Archeologienota's

Voor een gebied een paar honderd meter ten noordwesten van de grote zwaai kom voerde Ruben Willaert nv in 2018 naar aanleiding van een geplande verkaveling bureauonderzoek uit dat resulteerde in archeologische vrijgave (**ID 6336**)⁴³ na enkele controleboringen die wezen op een sterk verstoorde bodem.

Voor een gebied direct ten noordoosten van de grote zwaai kom werd in 2022 door Acke & Bracke bvba een archeologisch vooronderzoek d.m.v. bureaustudie uitgevoerd die leidde tot een advisering voor vervolg in uitgesteld traject in een deel van het gebied (**ID 21086**)⁴⁴, in de eerste plaats door middel van een landschappelijk bodemonderzoek om de lokale bodemopbouw, en daarmee het archeologisch potentieel, beter in kaart te brengen. In een gebied een paar honderd meter ten noordoosten daarvan werd eerder door Monument - Vandekerckhove een gelijkaardig vooronderzoek uitgevoerd en een gelijkaardig advies voorgeschreven (**ID 16818**)⁴⁵. In geen van beide gevallen zijn de resultaten van het uitgestelde vooronderzoek op dit moment gekend.

1.2.3.3. Eindverslagen

In de Sint-Amanduskerk, enkele honderden meter ten noorden van het projectgebied, voerde Monument Vandekerckhove in 2018 een opgraving uit (**ID 624**)⁴⁶ naar aanleiding van de installatie van nieuwe vloerverwarming. Daarbij werden vloer- en muurresten aangetroffen die aan verschillende middeleeuwse en postmiddeleeuwse fases worden toegeschreven met indicaties voor een (vermoedelijk Romaanse) voorloper van de Gotische kerk.

In 2020 voerde hetzelfde bedrijf aan de Bollewerpstraat, zo'n halve kilometer ten noordoosten van de grote zwaai kom, een archeologische opgraving uit (**ID 1260**)⁴⁷, na een archeologisch

⁴¹ <https://inventaris.onroerendergoed.be/waarnemingsobjecten/163368>

⁴² <https://inventaris.onroerendergoed.be/waarnemingsobjecten/219650>

⁴³ <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/6336>

⁴⁴ <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/21086>

⁴⁵ <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/16818>

⁴⁶ <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/rapporten/eindverslagen/624>

⁴⁷ <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/rapporten/eindverslagen/1260>

vooronderzoek d.m.v. bureaustudie (ID 11825)⁴⁸ in 2019 en proefsleuven (ID 13865)⁴⁹ eerder in 2020 door Hembyse archeologie, waarbij een vermoedelijk brandrestengraf aan het licht was gekomen dat in de Romeinse tijd werd geplaatst. De opgraving bevestigde de aard en ouderdom van deze context, net als haar geïsoleerde ligging. Tevens werd een spoor als laatmiddeleeuwse landweer geïnterpreteerd.

1.2.4. Conclusie: interpretatie van het projectgebied

Het projectgebied ligt in de vallei van de Mandel, opgevuld met Holocene sedimenten, die in principe een hoge archeologische verwachting biedt voor archeologische resten uit alle perioden van de menselijke geschiedenis, een verwachting die bevestigd wordt door tal van gekende vindplaatsen in de nabije en bredere omgeving van het gebied. Het bevindt zich, als een nagenoeg volledig verhard gebied, net ten noorden van de huidige loop van het kanaal Roeselare – Leie, dat in het laatste kwart van de 19^e eeuw werd aangelegd en in het derde kwart van de 20^e eeuw grondig werd aangepast, inclusief rechte trekking, verbreding en aanleg van een zwaairom waar vroeger de Mandel stroomde. Historische kaarten tonen aan dat ook de loop van de Mandel, ten noorden van het projectgebied, werd gewijzigd. De nu verharde zone ter hoogte van de Valorasite is een gedempte zone van de voormalige kanaalloop, zoals topografische kaarten en orthofoto's duidelijk aantonen. Recente DVO-boringen bevestigen dit met een diepgaande verstoring die tot 3-3,5m diepte reikt. Het DHM wijst duidelijk op een artificieel hogere ligging van het volledige projectgebied in de Mandelvallei, wijzend op een artificiële ophoging, en dus verstoorde (opgebrachte) sedimenten in de top van de bodem, onder de actuele verharding.

1.3. Archeologische verwachting o.b.v. de bureaustudie

1.3.1. Verwachting omtrent aanwezigheid en aard van 'archeologisch erfgoed'

1.3.1.1. Heeft het projectgebied een archeologisch potentieel?

In de vallei van de Mandel, waarin het projectgebied ligt, kunnen archeologische resten uit alle perioden van de menselijke geschiedenis, vanaf de prehistorie, verwacht worden. Die vallei, en daarmee in principe ook het projectgebied, bezit dus een archeologisch potentieel.

1.3.1.2. Is er reeds sprake van verstoring van dit potentieel? Zo ja, in welke mate?

Alle geconsulteerde bronnen wijzen erop dat het projectgebied zelf echter weinig tot geen archeologisch potentieel meer te bieden heeft, wegens omvangrijke verstoringen van de

⁴⁸ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/11825>

⁴⁹ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/13865>

bodem door eerdere grootschalige bodemingrepen naar aanleiding van de aanleg en aanpassing van het kanaal en de eerdere wegverhardingen en nutsleidingen die nagenoeg gans het projectgebied bedekken. Het westelijk deel van het projectgebied, waar in het verleden een voormalige loop van het kanaal werd opgevuld, bestaat tot op grote diepte uit verstoorde pakketten.

1.3.1.3. Vormen de geplande ingrepen een bedreiging voor het archeologisch potentieel?

De geplande bodemingrepen zijn ondiep en bevinden zich zonder uitzondering ter hoogte van verharde zones waar de bodem naar aanleiding van die eerdere verharding en andere bodemingrepen reeds in aanzienlijke mate verstoord is. Het DHM toont ook een duidelijk hogere ligging van het projectgebied ten opzichte van de natuurlijke Mandelvallei, wat erop wijst dat ook externe grond werd aangevoerd.

1.3.1.4. Hoe ziet het vervolg van het archeologisch vooronderzoek eruit?

Conform de 'beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek' opgenomen in de Code voor Goede Praktijk (CGP 4.0)⁵⁰ kan de aanwezigheid van archeologische resten in de ondergrond weliswaar niet helemaal worden uitgesloten, maar is er wel meer dan voldoende informatie over het kennispotentieel voorhanden, namelijk dat er geen potentieel tot archeologische kennisvermeerdering meer is. **Een vervolg van het traject van archeologisch vooronderzoek en bijkomende maatregelen zijn dus niet aan de orde.**

1.3.2. Zones waar geen archeologisch erfgoed aanwezig is of verwacht wordt

Op basis van de resultaten van deze bureaustudie kan het ganse projectgebied, in relatie tot de geplande bodemingrepen, afgebakend worden als zone waar geen behoudenswaardig archeologisch erfgoed (meer) aanwezig is of verwacht kan worden.

1.3.3. Zones waar archeologisch erfgoed aanwezig is of verwacht wordt

Op basis van de resultaten van deze bureaustudie kunnen geen zones afgebakend worden waar met zekerheid archeologisch erfgoed aanwezig is of met quasi zekerheid verwacht kan worden.

⁵⁰ https://www.onroerenderfgoed.be/sites/default/files/2019-03/CGP_V4_geen_TC_20190322.pdf

BIBLIOGRAFIE

Bossaert G. 2022. *BA_Omgevingsaanleg Kanaalpark_B26_beschrijvende nota*. Moorslede.

Van Hooreweder M. 1985. *Archeologisch onderzoek in de gemeente Ingelmunster*, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, Vakgroep Archeologie, Universiteit Gent

BIJLAGE 1: Lijst van figuren

Figuur 1: Het projectgebied ten opzichte van de GRB-basiskaart (bron: Geopunt).	4
Figuur 2: Het projectgebied ten opzichte van de meest recente orthofoto (bron: Geopunt).	5
Figuur 3: Het projectgebied ten opzichte van de topografische kaart (bron: NGI / Cartoweb).	6
Figuur 4 (onder): Sfeeropnames van de actuele toestand van het projectgebied (bron: initiatiefnemer).	8
Figuur 5: Het projectgebied ten opzichte van de topografische kaart uit 1873 (bron: NGI / Cartesius / Geopunt). Het kanaal is nog niet aanwezig.	15
Figuur 6: Het projectgebied ten opzichte van de topografische kaart uit 1904 (bron: NGI / Cartesius / Geopunt). Het kanaal is gegraven en loopt door de huidige Valorasite. De Grote zwaai kom is er nog niet.	16
Figuur 7: Het projectgebied ten opzichte van de topografische kaart uit 1939 (bron: NGI / Cartesius / Geopunt). In het projectgebied zijn nauwelijks veranderingen ten opzichte van de situatie in 1904.	17
Figuur 8: Het projectgebied ten opzichte van de topografische kaart uit 1969 (bron: NGI / Cartesius / Geopunt). Het kanaal is rechtgetrokken ter hoogte van de Valorasite die aldus gedempt is en waardoor de kleine draaikom ontstaat.	18
Figuur 9: Het projectgebied ten opzichte van een orthofoto uit 1971 (bron: NGI / Cartesius / Geopunt). De foto geeft de situatie van op de topografische kaart uit 1969 weer.	19
Figuur 10: Het projectgebied ten opzichte van orthofoto uit 1969-1979 (bron: NGI / Cartesius / Geopunt). Vergelijking met de vorige figuur toont aan dat deze foto dateert van na 1971. De grote zwaai kom is aangelegd en het kanaal is sterk verbreed. Ook de Ring is aangelegd en doorsnijdt het projectgebied. De loop van de Mandel is drastisch gewijzigd.	20
Figuur 11: Het projectgebied ten opzichte van de topografische kaart uit 1981-1989 (bron: NGI / Cartesius / Geopunt). De situatie is vergelijkbaar met de orthofoto uit de jaren 1970.	22
Figuur 12: Het projectgebied ten opzichte van orthofoto uit 2017 (bron: Geopunt). Naast de Valorasite ligt nog de oude brug.	23
Figuur 13: Het projectgebied ten opzichte van orthofoto uit 2018 (bron: Geopunt). De oude brug is ontmanteld; de nieuwe nog niet geïnstalleerd.	24
Figuur 14: Het projectgebied ten opzichte van orthofoto uit 2019 (bron: Geopunt). De nieuwe brug wordt geïnstalleerd.	25
Figuur 15: Het projectgebied ten opzichte van orthofoto uit 2020 (bron: Geopunt). De nieuwe brug is in gebruik.	26
Figuur 16: Bestaande nutsvoorzieningen ten westen van de Brigandsbrug (bron: initiatiefnemer).	26
Figuur 17: Bestaande nutsvoorzieningen in het gebied tussen de Brigandsbrug en de grote zwaai kom (bron: initiatiefnemer).	27
Figuur 18: Bestaande nutsvoorzieningen ter hoogte van de grote zwaai kom (bron: initiatiefnemer).	28
Figuur 19: Bestaande nutsvoorzieningen in het gebied ten oosten van de grote zwaai kom (bron: initiatiefnemer).	29
Figuur 20: Onthardingswerkzaamheden in het projectgebied (bron: Geopunt).	31
Figuur 21: Grondplan van de geplande ingrepen ten westen van de Brigandsbrug (bron: initiatiefnemer).	32
Figuur 22: Grondplan van de geplande nutsleidingen ten westen van de Brigandsbrug (bron: initiatiefnemer).	33
Figuur 23: doorsnede van de geplande ingrepen ten westen van de Brigandsbrug, deel 1 (bron: initiatiefnemer). ...	34
Figuur 24: doorsnede van de geplande ingrepen ten westen van de Brigandsbrug, deel 2 (bron: initiatiefnemer). ...	35
Figuur 25: doorsnede van de geplande ingrepen ten westen van de Brigandsbrug, deel 3 (bron: initiatiefnemer). ...	36
Figuur 26: doorsnede van de geplande ingrepen ten westen van de Brigandsbrug, deel 4 (bron: initiatiefnemer). ...	37
Figuur 27: doorsnede van de geplande ingrepen ten westen van de Brigandsbrug, deel 5 (bron: initiatiefnemer). ...	38
Figuur 28: doorsnede van de geplande ingrepen ten westen van de Brigandsbrug, deel 6 (bron: initiatiefnemer). ...	39
Figuur 29: doorsnede van de geplande ingrepen ten westen van de Brigandsbrug, deel 7 (bron: initiatiefnemer). ...	40

Figuur 30: doorsnede van de geplande ingrepen ten westen van de Brigandsbrug, deel 8 (bron: initiatiefnemer). ...	41
Figuur 31: doorsnede van de geplande ingrepen ten westen van de Brigandsbrug, deel 9 (bron: initiatiefnemer). ...	42
Figuur 32: grondplan van de geplande ingrepen in het gebied tussen Brigandsbrug en grote zwaaiikom (bron: initiatiefnemer).....	44
Figuur 33: grondplan van de geplande nutsingrepen in het gebied tussen Brigandsbrug en grote zwaaiikom (bron: initiatiefnemer).....	45
Figuur 34: doorsnede van de geplande ingrepen in het gebied tussen Brigandsbrug en grote zwaaiikom (bron: initiatiefnemer).....	46
Figuur 35: Grondplan van de geplande onthardingswerken ter hoogte van de grote zwaaiikom (bron: initiatiefnemer).	47
Figuur 36: Grondplan van de geplande ingrepen ter hoogte van de grote zwaaiikom, deel 2 (bron: initiatiefnemer).	49
Figuur 37: doorsnedes van de geplande bodemingrepen ter hoogte van de grote zwaaiikom (bron: initiatiefnemer).....	50
Figuur 38: Grondplad van de geplande bodemingrepen ten oosten van de grote zwaaiikom (bron: initiatiefnemer).	51
Figuur 39: doorsnedes van de geplande bodemingrepen ten oosten van de grote zwaaiikom (bron: initiatiefnemer).....	52
Figuur 40: Beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek bij de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen (bron: Agentschap Onroerend Erfgoed).....	54
Figuur 41: Het kasteeldomein van Ingelmunster aangeduid als bouwkundig element (bron: Agentschap Onroerend Erfgoed).....	56
Figuur 42: het kasteeldomein van Ingelmunster aangeduid als Vastgesteld bouwkundig erfgoed (bron: Agentschap Onroerend Erfgoed).	57
Figuur 43: het kasteeldomein van Ingelmunster aangeduid als Beschermd Archeologisch Landschap (bron: Agentschap Onroerend Erfgoed).	58
Figuur 44: Procesverloop van verplicht archeologisch vooronderzoek bij vergunningsplichtige ingrepen in de bodem (bron: Agentschap Onroerend Erfgoed).....	60
Figuur 45: Beslissingsboom bij de afweging over de noodzaak van verder archeologisch vooronderzoek (bron: Agentschap Onroerend Erfgoed).	61
Figuur 46: Het projectgebied ten opzichte van de Belgisch Landbouwstroken (bron: DLV / AIV).	64
Figuur 47: Het projectgebied ten opzichte van de Bodembedekkingskaart 2018 (resolutie 1m; bron: DLV / AIV).	65
Figuur 48: Het projectgebied ten opzichte van Traditionele landschappen (bron: UGent / AIV).	66
Figuur 49: Tertiair-geologie ter hoogte van het projectgebied (bron: AIV / Geopunt).	67
Figuur 50: Quartair-geologie ter hoogte van het projectgebied (bron: AIV / Geopunt).	70
Figuur 51: Reeds uitgevoerde boringen ter hoogte van het projectgebied (bron: AIV / Geopunt).	71
Figuur 52: Fysische systemen ter hoogte van het projectgebied (bron: VLM / AIV / Geopunt).	73
Figuur 53: Bodemassociaties ter hoogte van het projectgebied (bron: DOV).....	74
Figuur 54: Bodemtypes ter hoogte van het projectgebied (bron: DOV).	75
Figuur 55: Hydrografie ter hoogte van het projectgebied (bron: VMM / AIV).	76
Figuur 56: DHM-topografie ter hoogte van het projectgebied (bron: AIV).	77
Figuur 57: Hoogteprofielen 1, 2 en 3 (Z-N) ter hoogte van het projectgebied (blauw kader (bron: AIV).	78
Figuur 58: Ferrariskaart ter hoogte van het projectgebied (bron: KBR / AIV).....	79
Figuur 59: Atlas der Buurtwegen ter hoogte van het projectgebied (bron: AIV).	80
Figuur 60: Vandermaelenkaart ter hoogte van het projectgebied (bron: AIV).	81
Figuur 61: Popp-kaart ter hoogte van het projectgebied (bron: AIV).....	82

